TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ

VI. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

17 - 18 Kasım 2022 - Çanakkale

ISBN : 978-625-8278-26-2

TUBLOK
TRAKYA
ÜNİVERSİTELER
BİRLİĞİ

TRAKYA ÜNİVERSİTELER BİRLİĞİ
6. LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONGRESİ
BİLDİRİ ÖZETLERİ

17-18 KASIM 2022 - ÇANAKKALE

© Her hakkı saklıdır.
Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı, yazarlarının izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.
Bu kitaptaki bilgilerin her türlü sorumluluğu yazarına aittir.

Düzenleyen
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eser Adı
6. Lisansüstü Öğrenci Kongresi Bildiri Özetleri

Editörler
Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Doç. Dr. Mustafa KARA
Doç. Dr. Mehmet Ali YÜCEL

Derleyen
Eray ÇALIŞIR

Kapak Tasarım
Öğr. Gör. Semra ÇAM

İç Tasarım
Arş. Gör. Gökhan KELEŞ

ISBN
978-625-8278-26-2

Elektronik Yayın Formatı
PDF

İnternet Adresi
www.tublok.com

İÇİNDEKİLER

ONUR KURULU iii
BİLİM KURULU iii
DÜZENLEME KURULU iv
YÜRÜTME KURULU iv
İLK SÖZ v
ÖNSÖZ vi
SUNUŞ vii
EDİTÖRÜN NOTU viii

BİLDİRİ ÖZETLERİ

ÇOCUĞA YÖNELİK AYRIMCILIĞA LİTERATÜR AÇISINDAN ELEŞTİREL BİR BAKIŞ 2
TÜRKİYE'DE DİJİTAL EBEVEYNLİK ÜZERİNE 2017-2022 YILLARI ARASINDA YAPILAN MAKALELERİN İNCELENMESİ 3
ARTIRILMIŞ GERÇEKLİĞİN ASTRONOMİ EĞİTİMİNDE ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN İLGİ MOTİVASYON VE ÖĞRENMEYE OLAN ETKİSİ 4
MESLEKİ MEMNUNİYETİN ÇALIŞAN GÜVENLİK PERFORMANSINA ETKİLERİ 5
BÜYÜK ÖLÇEKLİ (TROL-GIRGIR) BALIKÇI GEMİLERİNDE İŞ GÜVENLİĞİ 6
HİZMET SEKTÖRÜNDE ESTETİK EMEK KULLANIMININ ÖRGÜTSEL SİNİZM VE BİREYSEL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 7
KRİPTOPARA MADENCİLİĞİ VE KRİPTO PARA ÖNERİSİ: BİLİM COİN (BLMCOİN) (AKADEMİK KAYNAK SATIN ALMA HİZMETİ) 8
HİZMET KALİTESİNİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ VE MÜŞTERİ SADAKATİ ÜZERİNE ETKİSİ: ÇANAKKALE İLİNDE BİR UYGULAMA 9
TİCARİ İYON DEĞİŞTİRİCİ REÇİNELERİN POTASYUM NİTRAT ÜRETİMİNDE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 10
POTASYUM STRUVİT ELDESİ, KARAKTERİZASYONU VE ÇEŞİTLİ ORTAMLARINDAKİ ÇÖZÜNÜRLÜK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ 11
AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK PERSPEKTİFİNDE KOŞULLULUK İLKESİ VE SIRBİSTAN 12
ORTAK BİLGİ YAPILANDIRMA MODELİ: BİR İÇERİK ANALİZİ 13
DEĞİŞEN GÜVENLİK ANLAYIŞINDA: SİBER UZAY 14
ÇANAKKALE BALIKÇILIĞI VE SORUNLARI 15
TÜRKİYE'DE DOĞAL YAYILIŞA SAHİP OLAN PSİKOAKTİF BİTKİLER 16
MİTOKONDRİYAL RESPİRASYON ANALİZİ 17
ZEYTİN'DE (OLEA EUROPAEA L.) FİTOSTEROL BİYOSENTEZİNE KATILAN STEROL DELTA 7 REDUKTAZ GENİNİN TANIMLANMASI .. 18
ECEABAT YÖRESİNDE YETİŞEN CHARDONNAY ÜZÜMÜNÜN DOĞAL TATLI ŞARAP ÜRETİMİNE UYGUNLUĞUNUN BELİRLENMESİ. 19
COVİD-19 DÖNEMİNDE YEREL YÖNETİMLERİN SOSYAL YARDIM VE HİZMETLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: TÜRKİYE VE MACARİSTAN ÖRNEĞİ 20
AFETLERDE KRİZ YÖNETİMİ CRISIS MANAGEMENT in DISASTERS 21
AFET ve ACİL DURUM SONRASI TOPLANMA ALANI HIZLI TESPİT UYGULAMASI 22
GRAVİTE YÖNTEMİNDE YOĞUNLUK ve DERİNLİK ANALİZİNDE VERİ İŞLEM YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 23
TEMATİK ÇOCUK KANALLARINDA YER ALAN ÇİZGİ FİLMLERDE DOĞAL AFET UNSURLARININ ANALİZİ 24
ÇANAKKALE İLİ MERKEZ İLÇESİ KURULU RÜZGAR SANTRALİNE YARDIMCI KAYNAK OLARAK GÜNEŞ SANTRALİ YAPILARAK KAPASİTE FAKTÖRÜ ARTIŞININ ve PROJE MALİYETİN İNCELENMESİ 25
JEOTERMAL ENERJİNİN ÇANAKKALE İLİNDEKİ ÖNEMİ 26
UÇUCU KÜLDEKİ İZ ELEMENTLER 27
JEOTERMAL AKIŞKANDAN BOR GİDERİMİ 28
TAPU KAYITLARINDA ARAZİ YÜZÖLÇÜMLERİNİN ÜÇ BOYUTLU HESAPLANMASI: AVANTAJ ve FAYDA ANALİZLERİ 29
ORMAN YANGINLARININ UZAKTAN ALGILAMA YÖNTEMLERİ İLE TESPİTİ: GÜLNAR ÖRNEĞİ 30
SENTİNEL-1 UYDULARI İLE DEPREM KAYNAKLI KENTSEL HASAR TESPİTİ ÜZERİNE İNCELEME: 2016 EKVADOR DEPREMİ 31
UZAKTAN ALGILAMA TEKNİKLERİ İLE YANMIŞ ALANLARIN TESPİTİ: 2022 MUĞLA MARMARİS ORMAN YANGINI ÖRNEĞİ 32

KROMOSFERİK AKTİF ÇİFT YILDIZ RS UMi'NİN YÖRÜNGE DÖNEM ANALİZİ 33
ÇİFTÇİNİN ÜRETTİĞİ BUĞDAYI TÜCCARA VADELİ OLARAK SATMA İŞLEMİNİN İSLAM FIKHI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (ÇANAKKALE'NİN ÇAN İLÇESİ ÖZELİNDE) 34
YUNANİSTAN'DA ŞER'Î HÂKİM OLARAK MÜFTÜLERİN YETKİLERİ 35
PSİKOLOJİK ŞİDDET TÜRLERİNDEN OLAN EŞİ TERK ETMENİN İSLAM HUKUKU VE MEDENİ HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 36
BAKARA 256. AYETİNDEKİ DİNDE ZORLAMA İFADESİNİ DOĞRU YORUMLAMANIN ÖNEMİ 37
GİRİŞİM SERMAYESİ ŞİRKETLERİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ 38
KRONİK HASTALIĞA SAHİP ÇOCUKLARIN EBEVEYNİ OLMAK: PANDEMİ SÜRECİ ÖRNEĞİ 39
HEMŞİRELERDE ÇATIŞMA YÖNETİMİ VE ÖRGÜTSEL ADALET İLİŞKİSİNE YÖNELİK LİTERATÜR İNCELEMESİ 40
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AŞILARA İLİŞKİN TUTUMLARI ve ETKİLEYEN FAKTÖRLER 41
OKUL ÖNCESİ DÖNEMKİ ÇOCUKLARDA EKRAN BAĞIMLILIĞININ UYKU ALIŞKANLIĞI ÜZERİNE ETKİSİ 43
YENİ MEZUN HEMŞİRELERİN HEMŞİRELİK UYGULAMALARINA HAZIR OLUŞLARININ ÖNEMİ 45
RİSK TOPLUMU KURAMINI TEKRAR DÜŞÜNMEK: COVİD-19 PANDEMİSİ 46
ULUSLARARASI HEGEMONYA'NIN ELEŞTİREL TEORİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ 47
İKLİM ADALETİNİN SAĞLANMASINDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ 48
BETİMSEL İÇERİK ANALİZ YÖNTEMİ İLE AKADEMİK DÜRÜSTLÜK OLGUSUNUN JAPONCA AÇISINDAN İNCELENMESİ 49
ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİNDE KIZ ÇOCUKLARININ ve KADINLARIN OYNADIKLARI OYUNLAR VE OYUNCAKLAR 50
AVAR KAĞANLIĞININ YIKILIŞ SEBEPLERİ ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER 51
BİR DEVLET HASTANESİNE İNTİHAR GİRİŞİMİ İLE BAŞVURAN OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 52
COVİD-19 SALGININDA KRİZ ALANLARI VE YÖNETİMİ: SİSTEMATİK DERLEME 53
SAĞLIK ÇALIŞANLARINA UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLEN EĞİTİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 55
SAĞLIK GİRİŞİMCİLİĞİ KAPSAMINDA SAĞLIK KABİNLERİNİN İNCELENMESİ 56
TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ MÜLTECİLERE YAPILAN SAĞLIK YARDIMLARI: ÇANAKKALE İLİ 112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ PERSONELİNİN YAKLAŞIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME 57
COVİD-19 DÖNEMİ TEKSTİL TİCARETİ: TÜRKİYE-ÇİN KARŞILAŞTIRILMASI 58
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR TURLAR 59
LOJİSTİK FİRMALARINDA ÇALIŞANLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR BİLİNÇ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 60
LOJİSTİK BİLGİ SİSTEMLERİ YETKİNLİĞİNİN LOJİSTİK PERFORMANSA ETKİSİ: DEPO ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA ADI ALTINDA LİTERATÜR TARAMASI 61
1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ TEMELİNDE LİTERATÜR TARAMASI 62
FARKLI TAŞIMA MODLARINDA YOLCU TAŞIMACILIĞI ÜZERİNE YAZILMIŞ ULUSAL TEZLERİN SİSTEMATİK LİTERATÜR TARAMASI KAPSAMINDA İNCELENMESİ 63
TÜRKİYE YAŞ MEYVE SEBZE İHRACATI ÜZERİNE YAZILMIŞ TEZLERİN SİSTEMATİK LİTERATÜR TARAMASI KAPSAMINDA İNCELENMESİ 64
ÇİFT İNDİSLİ DİZİLERDE KABA İSTATİSTİKSEL YAKINSAKLIK 65
THE SOURCE OF $\GAMMA$-SEMIPRIMENESS ON $\GAMMA$-SEMIGROUPS 66
SKALER ALANIN $f(R,T)$ TEORİDE DAVRANIŞI 67
f(R,T) TEORİDE KARANLIK ENERJİ ADAYLARI 68
BULANIK METRİK UZAYLARDA İSTATİSTİKSEL YAKINSAKLIK ÜZERİNE 69
KEMAL SUNAL FİLMLERİNDE ERKEKLİK ÇALIŞMALARI 70
TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMCILIĞI BAĞLAMINDA TÜRKİYELİ KADIN VE ERKEK ŞAİRLERİN KADINLIK İLE İLGİLİ ŞİİRLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 71
DİVAN ŞİİRİNDE YER ALAN BELLİ BAŞLI İÇECEKLER 72
CONFINEMENT AND TRAUMA OF SURVIVAL in EMMA DONOGHUE'S ROOM 73

POSTER BİLDİRİ ÖZETLERİ

VİRAL PAZARLAMA İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ 75
DAPTOMİSİN VE KULLANIM ALANLARI 76
KÜRESELE KARŞI YERELİ KORUYAN YERLEŞMELER: MUDURNU YAVAŞ ŞEHRİ 77
SİLİVRİ ÖZELİNDE MARKA KENT KAVRAMI VE MARKALAŞMANIN KENT KİMLİĞİ AÇISINDAN ÖNEMİ 78
SOĞUK PRES KUŞBURNU ÇEKİRDEK YAĞININ KARAKTERİZASYONU 79
DİİMİN BAĞI İÇEREN YENİ BİR SCHIFF BAZI BİLEŞİĞİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU 80
ÇANAKKALE'DE EVLERDE FORMALDEHİT SEVİYELERİNİN İÇ ORTAM HAVASINDA ARAŞTIRILMASI 81
MİKROALGLERİN SIĞIR GÜBRESİNDEN BİYOGAZ ÜRETİMİNE ETKİSİ 82
MİKROALGLERİN ARITMA ÇAMURLARINDAN BİYOGAZ ÜRETİMİNE ETKİSİ 83
SYNTHESIS AND SOME PHYSICAL PROPERTIES OF POLY(AZOMETHINE)S CONTAINING BENZOPHENONE HYDRAZONE UNIT 84
KAZAN VE BUHAR SİSTEMLERİNDE ENERJİ VERİMLİLİĞİ 85
OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA AFET EĞİTİMİNİN DOĞAL AFET BİLİNCİNİN KAZANDIRILMASINA KATKISININ ÇANAKKALE'DE ARAŞTIRILMASI 86
TOPOĞRAFİK VE SİSMOLOJİK VS30 VERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI; BALIKESİR ÖRNEĞİ 87
EV TEMİZLİK MALZEMELERİNİN UÇUCU ORGANİK BİLEŞİK EMİSYONLARINA ETKİSİNİN ORTAM HAVASINDA ARAŞTIRILMASI 88
BEYAZ PEYNİRDE BOZULMA ETKENİ MİKROORGANİZMALARIN TESPİTİ 90

ONUR KURULU

Prof. Dr. Sedat MURAT – Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Süleyman ÖZDEMİR – Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Erhan TABAKOĞLU – Trakya Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mümin ŞAHİN – Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Bülent ŞENGÖRÜR - Kırklareli Üniversitesi Rektörü

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Necdet SÜT
Prof. Dr. Hüseyin Rıza Ferhat KARABULUT
Prof. Dr. Nida TURGUT
Prof. Dr. Serpil AKÖZCAN
Prof. Dr. Metin ATMACA
Prof. Dr. Özgün AKÇAY
Prof. Dr. Muhammet ERAT
Prof. Dr. Sebahattin ERGÜN
Prof. Dr. Hasan Göksel ÖZDİLEK
Prof. Dr. Nurcihan Hacıoğlu DOĞRU
Prof. Dr. Ömer Faruk ÖZTÜRK
Prof. Dr. Tijen Ennil BEKTAŞ
Prof. Dr. Bünyamin BACAK
Prof. Dr. Ali Osman ÖNCEL
Prof. Dr. Mustafa ÇINAR
Prof. Dr. Mustafa GÖRÜN
Prof. Dr. Hikmet YAVAŞ
Prof. Dr. Emin U. ULUGERGERLİ
Prof. Dr. Süha ÖZDEN
Prof. Dr. Suat UĞUR
Prof. Dr. Alper AKÇALI
Prof. Dr. Kadir ARSLANBOĞA
Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN
Prof. Dr. Fatma BAYCAN
Prof. Dr. Cumhur ASLAN
Prof. Dr. Ahmet ÜNVER
Prof. Dr. Necati Barış TUNCEL
Prof. Dr. Türker SAVAŞ
Prof. Dr. Kanat Burak BOZDOĞAN
Prof. Dr. Gökhan ÇAMOĞLU
Prof. Dr. Ünal KIZIL
Prof. Dr. Ramazan ÇAKMAKÇI
Prof. Dr. Altıngül Özaslan PARLAK

Doç. Dr. İbrahim Kelağa AHMET
Doç. Dr. Gökhan ILGAZ
Doç. Dr. Bahar UYMAZ
Doç. Dr. Hale KARAYER
Doç. Dr. Muharrem EKŞİ
Doç. Dr. Abdullah YEŞİL
Doç. Dr. Diler YILMAZ
Doç. Dr. Ahmet AYDIN
Doç. Dr. İsmail KOÇAK
Doç. Dr. Nur AKCANCA
Doç. Dr. Okan YILMAZ
Doç. Dr. Selma ATAY
Doç. Dr. Sezgin AYGÜN
Doç. Dr. Sevdan YILMAZ
Doç. Dr. Hanife Esen AYGUN
Doç. Dr. Durmuş ÖZBAŞI
Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Doç. Dr. Nazan ÇALBAYRAM
Doç. Dr. Gürkan ERGEN
Doç. Dr. Sibel MENTEŞE
Doç. Dr. Adil ÇORUK
Doç. Dr. Derya SÜRGİT
Doç. Dr. Canan Öykü DÖNMEZ KARA
Doç. Dr. Mustafa KARA
Doç. Dr. Mehmet Ali YÜCEL
Doç. Dr. Deniz ŞANLIYÜKSEL YÜCEL
Doç. Dr. Filiz UĞUR NİGİZ
Doç. Dr. Burcu ÖZKARDEŞ
Doç. Dr. Seda ÇAVUŞ GÜNGÖREN
Doç. Dr. Alptürk AKÇÖLTEKİN
Doç. Dr. Cemil TÖLÜ
Doç. Dr. Zikriye ÖZBEK
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Fatih ÖZKAN

Dr. Öğr. Üyesi Salih Ziya KUTLU
Dr. Öğr. Üyesi Ayten ÇALIK
Doç. Dr. Yavuz Emre ARSLAN
Doç. Dr. Melis ULU DOĞRU
Doç. Dr. Bengü EVEREST
Doç. Dr. Cevdet CENGİZ
Doç. Dr. Sinan UĞRAŞ
Dr. Öğr. Levent DOĞAN
Dr. Öğr. Ali Faruk AÇIKGÖZ
Dr. Öğr. Üyesi Fevziye Ayça SARAÇOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Neslihan DEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Nahit BEK
Dr. Öğr. Üyesi Alper BİLGİLİ
Dr. Öğr. Üyesi Şefika Melike ÇAĞATAY
Dr. Öğr. Üyesi Aylin Çelik TURAN
Dr. Öğr. Üyesi Ali Murat TİRYAKİ
Dr. Öğr. Üyesi Didem SAYGIN
Dr. Öğr. Üyesi Enis ASLAN
Dr. Öğr. Üyesi Melek KALIN SALI
Dr. Öğr. Üyesi Murat ZORBA
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Tanju AKYOL
Dr. Öğr. Üyesi Sena Özen YILDIRIM
Dr. Öğr. Üyesi Emin Özgür AVŞAR
Dr. Öğr. Üyesi Selen AKTAN
Dr. Öğr. Üyesi Arda AKÇAL
Dr. Öğr. Üyesi Aykut OR
Dr. Öğr. Üyesi Seçkin KAYA
Dr. Öğr. Üyesi Uğur SARI
Dr. Öğr. Üyesi Erdem GÜNDOĞDU
Dr. Öğr. Üyesi Volkan AKYÖN
Dr. Öğr. Üyesi Serkan ÖZDEN
Arş. Gör. Dr. İsmail KAYAR
Dr. Aslı BEK

DÜZENLEME KURULU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Doç. Dr. Mehmet Ali YÜCEL
Doç. Dr. Mustafa KARA
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KIRAY

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Levent AYTEMİZ
Doç. Dr. Diler YILMAZ
Doç. Dr. Abdullah YEŞİL

Trakya Üniversitesi

Prof. Dr. Ferhat KARABULUT
Prof. Dr. Tammam SİPAHİ
Dr. Öğr. Üyesi Levent DOĞAN
Doç. Dr. İbrahim KELAĞA AHMET
Doç.Dr. Gökhan ILGAZ

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

Prof. Dr. Nilda TURGUT
Doç. Dr. Bahar UYMAZ
Dr. Öğr. Üyesi Ali Faruk AÇIKGÖZ

Kırklareli Üniversitesi

Prof. Dr. Serpil AKÖZCAN
Doç.Dr. Muharrem EKŞİ
Doç.Dr. Mustafa ARSLAN
Dr. Öğr. Üyesi Ümit GÜLYÜZ

YÜRÜTME KURULU

Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Prof. Dr. Pelin KANTEN
Doç. Dr. Mehmet Ali YÜCEL
Doç. Dr. Mustafa KARA
Arş. Gör. Dr. Ulvi Cenap TOPÇU
Dr. Elçin BAYRAKTAR KÖSE
Arş. Gör. Mert İNAL
Arş. Gör. Murat ÖZKAYA
Arş. Gör. Melike MUNTAŞ
Arş. Gör. Hüseyin ORAK
Şef Eray ÇALIŞIR
Şef İsmail BERKİT

İLK SÖZ

Trakya Üniversiteler Birliği'ne bağlı üniversitelerimizin adı, başarılarla özdeşleşmiş ve her geçen gün hızla büyüyerek herkesin eğitim almak istediği üniversitelere dönüşmüştür. Özellikle üniversitelerimizin yürüttüğü akademik çalışmalar, ülkemizin ve milletimizin çıkarları doğrultusunda daha refah bir yarın kurma ümidiyle hızla artmaktadır. Bu anlamda 6. Lisansüstü Öğrenci Kongresi'nde, birçok alanda yapılan bilimsel akademik çalışmaların hem bilime katkı sağlayacağına hem de öğrencilerimizin gelecekte yapacakları akademik çalışmalara rehberlik edeceğine inanıyorum.

Trakya Üniversiteler Birliği 6. Lisansüstü Öğrenci Kongresi ile öğrencilerimiz sadece bilgi edinmeyi değil aynı zamanda bilgiyi analitik düşünce yeteneğiyle değerlendirmenin ve sorgulayıcı bir bakış açısı geliştirmenin de temellerini öğrenmektedir.

Trakya Üniversiteler Birliği olarak Kongrenin hazırlanmasında emeği geçen herkese ve değerli katılımcılara teşekkür eder, 6. Lisansüstü Öğrenci Kongresi'nin hayırlara vesile olmasını dilerim.

Prof. Dr. Mümin ŞAHİN
TÜB Dönem Başkanı

ÖNSÖZ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi olarak, Trakya Üniversiteler Birliği Lisansüstü Öğrenci Kongresi'nin altıncısına ev sahipliği yapmaktan büyük bir onur ve mutluluk duyuyoruz. Bu kongre, Trakya bölgesindeki üniversiteler arasında bilimsel iş birliğini ve dayanışmayı güçlendirmek, lisansüstü öğrencilerin araştırma sonuçlarını paylaşmak ve akademik gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. 17-18 Kasım 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen kongremize, Trakya Üniversiteler Birliği üyesi olan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Namık Kemal Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi'nin yanı sıra diğer üniversitelerden de çok sayıda lisansüstü öğrenci katılmıştır. Kongremizde, farklı disiplinlerden 250'ye yakın bildiri sunulmuş ve bilimsel tartışmalar yapılmıştır.

Kongremizin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde emeği geçen herkese teşekkür ederim. Öncelikle onur kurulu üyeleri kıymetli rektörlerimiz Prof. Dr. Sedat Murat, Prof. Dr. Süleyman Özdemir, Prof. Dr. Erhan Tabakoğlu ve Prof. Dr. Bülent Şengörür Hocalarımıza, yine dönemin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Yener Pazarcık başta olmak üzere kongrenin düzenlenmesinde büyük bir gayret gösteren ve kongre sürecini başarıyla yöneten düzenleme kurul, yürütme kurulu ve bilim kurulu üyelerine, kongre organizasyon komitesine, kongre destek ekibine ve kongre gönüllülerine minnettarım. Ayrıca kongremize katılarak bildirilerini sunan ve bilimsel katkıda bulunan tüm lisansüstü öğrencilere, tez danışmanlarına ve değerli hocalarımıza teşekkür ederim. Bunun yanında, kongremize maddi ve manevi destek veren Trakya Üniversiteler Birliği'ne, Çanakkale Valiliği'ne, Çanakkale Belediyesi'ne, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası'na ve diğer tüm kurum ve kuruluşlara şükranlarımı sunarım. Son olarak, kongre bildiri kitabının yayınlanması aşamasındaki üstün gayretleri nedeniyle Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Ahmet Evren Erginal'a teşekkür ediyorum.

Bu kitapta yer alan bildiriler, kongrede sunulan çalışmaların özetlerinden oluşmaktadır. Kitabın hazırlanmasında büyük bir titizlik gösterilmiştir. Kitabın içeriğinden yazarlar sorumludur. Kitabın lisansüstü öğrencilerin araştırma çalışmalarına ışık tutması ve bilimsel literatüre katkı sağlaması dileğiyle.

Prof. Dr. R. Cüneyt ERENOĞLU
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü

SUNUŞ

Saygıdeğer Bilim İnsanları,

Trakya Üniversiteler Birliği etkinlikleri kapsamında yer alan ve artık gelenekselleşen "Trakya Üniversiteler Birliği Lisansüstü Öğrenci Kongresi"nin, 6.'sı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ev sahipliğinde 17-18 Kasım 2022 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Trakya Üniversiteler Birliği 19 Nisan 2012 tarihinde Trakya Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ve Kırklareli Üniversitesi'nin katılımıyla kurulmuştur. 2018 yılında Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi katılımcı üye olarak birliğe dâhil olmuştur. Birlik üyesi üniversitelerimizce ortak yüksek lisans, doktora, uzaktan öğretim protokolleri oluşturulmakta, araştırma laboratuvarları ortak kullanım çalışmaları yürütülmekte ve diğer sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi adına her yıl yeni adımlar atılmaktadır.

"Trakya Üniversiteler Birliği Lisansüstü Öğrenci Kongresi" farklı disiplinlere katkı sağlayan lisansüstü öğrencilerini bir araya getirmekte, lisansüstü öğrenciler arasında sinerji oluşturmanın yanında genç araştırmacıları da motive edici yanı ile güncel araştırma konularının tartışılmasına, akademik çalışmalarını sunmalarına imkân vermektedir.

Üniversitelerimizde lisansüstü öğrenimine devam eden öğrencilerimize sunduğu katkının yanında şu an lisans düzeyinde olup gelecekte lisansüstü öğrenimine devam etmek arzu ve kararlılığında olan öğrencilerimize yol göstermesi umuduyla, kongremize değerli bildirileri ile katkı veren katılımcılara, bildirilerin değerlendirilmesinde emeği geçen ve destek veren bilim kurulu üyelerine, kongre düzenleme kurulu üyelerine, kongremizi destekleyen başta birlik üyesi Üniversitelerimiz olmak üzere kurum ve kuruluşlara teşekkürlerimi sunarım.

Birliğimiz daim olsun!

Dr. Mustafa ARAS
Trakya Üniversiteler
Birliği Genel Sekreteri

EDİTÖRÜN NOTU

Trakya Üniversiteler Birliği (TÜB); Kırklareli Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi rektörlerinin katılımlarıyla 2012 yılında kurulmuştur. 2018 yılında da Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi birliğe dâhil olmuştur. Trakya Üniversiteler Birliği Lisansüstü Öğrenci Kongresi, lisansüstü öğrencilerini bir araya getirebilmek amacıyla, ilki 29-30 Nisan 2016 tarihleri arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde, ikinci 15-16 Mayıs 2017 tarihleri arasında Trakya Üniversitesi'nde, üçüncüsü 3 Mayıs 2018 tarihinde Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi'nde, dördüncüsü 14-15 Kasım 2019 tarihleri arasında Kırklareli Üniversitesi'nde ve beşincisi 04-05 Kasım 2021 tarihleri arasında Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi'nde online olarak gerçekleştirilmiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü olarak alanda önemli bir yere sahip olan Trakya Üniversiteler Birliği Lisansüstü Öğrenci Kongresi'nin 6.'sına ev sahipliği yapmanın heyecan ve gururunu yaşamanın yanı sıra alanı besleyecek birçok genç araştırmacının çalışmalarının dinleyicilerle paylaşılmasına, alandaki yeniliklerin tartışılmasına vesile olmanın mutluluğunu paylaşıyoruz.

Kongremiz kapsamında kıymetli hakemlerimiz tarafından sunuma layık görülen 86 bildirinin 75'i dört salonda paralel oturumlarla, 11 Poster bildiri de fuaye alanında ilgililerle buluşmuştur. Trakya Üniversiteler Birliğine bağlı 150'ye yakın bildirili ve bildirisiz katılımcının yer aldığı kongremiz kapsamında iki gün boyunca sosyal bilimler, fen bilimleri, sağlık bilimleri ve eğitim bilimleri alanında bildirilere yer verilmiştir.

Dönem başkanlığımız çerçevesinde kongremizin gerçekleştirilmesinde desteklerini esirgemeyen Rektörümüz Prof. Dr. Sedat Murat başta olmak üzere; üyelerimizin heyecanını paylaşan, deneyim ve değerlendirmeleri ile rehberlik eden saygıdeğer Kongre Onur Kurulu, Bilim Kurulu Üyelerine, kongrenin sorunsuz ve en verimli şekilde gerçekleştirilebilmesi adına büyük bir dayanışma ruhu ile fedakarca çalışan Kongre Düzenleme Kurulu Üyelerine, kıymetli görüşlerini esirgemeyerek bildirileri değerlendiren Hakemlerimize ve katılımcı öğrencilerimize en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Kongre Dönem Başkanı

BİLDİRİ ÖZETLERİ

ÇOCUĞA YÖNELİK AYRIMCILIĞA LİTERATÜR AÇISINDAN ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Asena Öztürk

Sosyoloji, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
aseeena26@gmail.com

Özet

Çocuklar kendi hakları, sınırları, istekleri ve tercihleri olan bireylerdir. Buna rağmen, pek çok sanayi toplumunda olduğu gibi toplumumuzda da çocukların istek ve ihtiyaçlarını yok sayarak onları, yetişkinlerin istekleri doğrultusunda hareket etmeye yönelten sosyal normlar ve yapılar yaygın görülmektedir. Çocuklar, "çocuk" olmalarından kaynaklı olarak belli başlı etiketlendirmelere, sınırlandırmalara ve dışlanmaya maruz kalmaktadır. En basitinden "Çocuk musun?" gibi bir söylemin altında dahi; çocukların bilinçsiz hatta saçma davrandıklarına dair bir kalıp yargı yatmaktadır. Araştırmanın amacı, ayrımcılık perspektifiyle yetişkinlerin çocuklara yönelik normal kabul edilen tutum ve davranışlarıyla, çocuğa yönelik ayrımcılık sorununa dikkat çekmek ve çocukların da seçme hakkı ve söz hakkı olan bireyler oldukları konusunda farkındalık yaratmaktır. Ayrımcılık, genellikle toplumsal normlara uymayan ve farklı kabul edilen kişilerin uğrayacağı bir çeşit zorbalık ve dışlamadır. Çocuklar ise ayrımcılığa maruz kalan dezavantajlı grubun içerisinde yer almaktadır. Ayrıca ülkemizde, yetişkin-çocuk ilişkileri üzerine sosyolojik bir perspektifle yürütülmüş araştırmalar son derece sınırlıdır. Son zamanlarda bu alana dikkat çekmeye yönelten kavramlar da mevcuttur. "Childism" kavramı son zamanlarda çocuk sosyolojisi alanında önemli çevirilerle ülkemizde literatüre girmiş bir kavramdır. Tebliğde çocuklara yönelik ayrımcılıklar üzerine yapılmış çalışmaları inceleyerek; ulusal ve uluslararası literatürün eleştirel bir değerlendirmesini yapacağım. Çocuklar kendi hakları, sınırları, istekleri ve tercihleri olan bireylerdir. Buna rağmen, pek çok sanayi toplumunda olduğu gibi toplumumuzda da çocukların istek ve ihtiyaçlarını yok sayarak onları, yetişkinlerin istekleri doğrultusunda hareket etmeye yönelten sosyal normlar ve yapılar yaygın görülmektedir. Çocuklar, "çocuk" olmalarından kaynaklı olarak belli başlı etiketlendirmelere, sınırlandırmalara ve dışlanmaya maruz kalmaktadır. En basitinden "Çocuk musun?" gibi bir söylemin altında dahi; çocukların bilinçsiz hatta saçma davrandıklarına dair bir kalıp yargı yatmaktadır. Araştırmanın amacı, ayrımcılık perspektifiyle yetişkinlerin çocuklara yönelik normal kabul edilen tutum ve davranışlarıyla, çocuğa yönelik ayrımcılık sorununa dikkat çekmek ve çocukların da seçme hakkı ve söz hakkı olan bireyler oldukları konusunda farkındalık yaratmaktır. Ayrımcılık, genellikle toplumsal normlara uymayan ve farklı kabul edilen kişilerin uğrayacağı bir çeşit zorbalık ve dışlamadır. Çocuklar ise ayrımcılığa maruz kalan dezavantajlı grubun içerisinde yer almaktadır. Ayrıca ülkemizde, yetişkin-çocuk ilişkileri üzerine sosyolojik bir perspektifle yürütülmüş araştırmalar son derece sınırlıdır. Son zamanlarda bu alana dikkat çekmeye yönelten kavramlar da mevcuttur. "Childism" kavramı son zamanlarda çocuk sosyolojisi alanında önemli çevirilerle ülkemizde literatüre girmiş bir kavramdır. Tebliğde çocuklara yönelik ayrımcılıklar üzerine yapılmış çalışmaları inceleyerek; ulusal ve uluslararası literatürün eleştirel bir değerlendirmesini yapacağım.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Ayrımcılık, Yetişkin, Dışlama, Bireysellik

TÜRKİYE'DE DİJİTAL EBEVEYNLİK ÜZERİNE 2017-2022 YILLARI ARASINDA YAPILAN MAKALELERİN İNCELENMESİ

Yıldız Girgin [1],* & Hasan Özgür [1]

[1] Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Trakya Üniversitesi
grgnyldz@gmail.com

Özet

Dijital çağ, günlük hayatın vazgeçilmez unsuru haline gelen teknoloji ebeveynlik tanımının, rollerinin ve sorumluluklarının değişimini beraberinde getirmektedir. Çocukların teknolojiyi doğru ve yararlı kullanabilmeleri için anne babaların teknolojinin yarattığı tehlikelerin farkında olup önlemler almaları gerekmektedir. Bu doğrultuda dijital ebeveynlik kapsamında yapılan çalışmaların çeşitli değişkenler açısından sınıflandırılması, yapılan çalışmaların tespiti ve gelecekte yapılan çalışmalara öneriler getirilmek hedeflenmiştir. Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Doküman inceleme yöntemi ile araştırma verileri toplanmıştır. Ölçüt örnekleme ile araştırma kapsamında incelenen makaleler belirlenmiştir. Yapılan çalışmada, dijital ebeveynlik kavramını oluşturan anahtar kelimeler ile 2017-2022 arasında TR Dizin, Dergi Park ve Google Akademik indekslerinde yer alan makaleler taranmıştır. Araştırma kapsamında "Dijital ebeveynlik ve Dijital Aile" anahtar sözcükleri ile ulaşılan 110 makale arasından ölçütlere uygun 28 makale ile araştırmanın örneklemi belirlenmiştir. Belirlenen makaleler betimsel içerik analiz yöntemi kullanılarak derinlemesine incelenmiştir. Bulgulara göre, dijital ebeveynlik konusunda en fazla yayının 2021 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların çoğunun örneklem büyüklüğü 301-1000 arasında olduğu ve örneklemin büyük kısmı lisans mezunu anne babalardan oluştuğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada incelenen makaleler ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Nicel araştırma yaklaşımında yöntemsel olarak tarama modelleri seçildiği, veri toplama aracı olarak likert tipli ölçeklerin seçildiği, analiz de ise en sık betimsel sonrasında kestirimsel istatiksel yöntemler kullanıldığı görülmüştür. Nitel araştırma yaklaşımında yayınlanan makalelere bakıldığında olgu bilim deseni öne çıkmaktadır. Ek olarak veri toplama araçlarından görüşme tekniği ve analiz sürecinde içerik analizi en fazla kullanılmıştır. İncelenen araştırmalarda en çok dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Ebeveynlik, Dijital Aile

ARTIRILMIŞ GERÇEKLİĞİN ASTRONOMİ EĞİTİMİNDE ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN İLGİ MOTİVASYON VE ÖĞRENMEYE OLAN ETKİSİ

Tenzile Memiş [1],* & Ibrahim Bulut [1]

[1] Uzay Bilimleri ve Teknolojileri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
tenzilekaraman10@gmail.com

Özet

Son zamanlardaki teknolojik gelişmeler eğitimde de yenilikleri beraberinde getirmiştir. Bu yeniliklerden biri de artırılmış gerçeklik teknolojisini eğitime entegre etmektir. Artırılmış gerçeklik; gerçek dünyadaki çevrenin ve içindekilerin, bilgisayar tarafından üretilen; ses, görüntü, grafik ve GPS verileriyle zenginleştirilerek meydana getirilen canlı veya dolaylı fiziksel görünümüdür. Artırılmış gerçeklik birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Bunlardan biri de Astronomi eğitim alanıdır. Astronomi eğitiminde Güneş sistemi ve ötesi ünitesindeki soyut kavramları somutlaştırmaya fayda sağlamıştır. İlgi, motivasyonu ve öğrenme kalıcılığını artırmanın yolu ise astronomi dersini eğlenceli kılmak, öğrencilerin dikkatini çekmekle mümkündür. Gelişmiş toplumlara bakıldığında birkaç insanın o ülkeyi ekonomik ve beşeri açıdan çok ileriye taşıdığı görülebilir. Bu da o ülkedeki özel yetenekli bireylerin erken yaşta doğru yönlendirmeleriyle ve eğitimleriyle mümkündür. Özel yetenekli öğrenciler; yapıları, ihtiyaçları bakımından yaşıtlarından belirgin olarak farklıdır ve genel müfredat yerine farklılaştırılmış zenginleştirilmiş programlarla desteklenmeye gereksinim duyarlar. Özel yetenekli öğrencilerin ilgilerinin çabuk dağılması, odaklanma sorunları yaşamaları sebebiyle geleneksel ders anlatımı ile öğrenme istenilen düzeyde gerçekleşmemektedir. Bu bağlamda, artırılmış gerçeklik teknolojisi astronomi eğitimi özel yetenekli öğrencilerin ilgi, motivasyonu ve kalıcı öğrenme konusunda araştırma yapılmıştır. Konuyla ilgili yapılan bu çalışmada, nitel bir araştırma yöntemi izlenmiştir. Öğrenme süreci sonrası gözlem yapılmış ve değerlendirmeler bu gözlem sonuçlarına göre yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda; artırılmış gerçekliğin astronomi eğitiminde özel yetenekli öğrencilerin ilgi motivasyon ve öğrenmeye olumlu etkisi olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Artırılmış gerçeklik, motivasyon, özel yetenekli

MESLEKİ MEMNUNİYETİN ÇALIŞAN GÜVENLİK PERFORMANSINA ETKİLERİ

Orkun Dalyan [1],*, Hatice Dalyan 1 & Mehmet Pişkin [1]

[1] İş Sağlığı ve Güvenliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
orkundalyan@outlook.com

Özet

Çalışanlar görevlerini yerine getirirken mesleki olarak tatmin olmaları ve görevlerinden memnuniyet duymaları, görevin kalitesi ve verimliliği için en önemli konulardan biridir. Çalışanların yaptığı işten zevk alması, kendini iyi hissetmesi, hevesini koruması ve çabalarının maddi ve manevi olarak ödüllendirilmesi mesleki tatmininin kritik parçalarıdır. Güvenlik performansı ise içerisinde birden fazla değeri barındıran ve iş sağlığı ve güvenliğinin temelini oluşturan olgudur.

Bu çalışmada, Çanakkale ilinde inşaat sektöründe görevli 74 personel ile mesleki memnuniyetin çalışan güvenlik performansına etkisinin tespiti amacıyla bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Ankette personelleri tanımlayıcı türde 5, güvenlik performansı ölçen 30 ve mesleki memnuniyeti ölçen 30 ifade yer almaktadır. Anket verileri SPSS 24.0 programı ile analiz edilmiştir.

Anket ölçeği ortalamasının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı, güvenilir bir değer olarak kabul edilen α=0.930 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda güvenlik performansı 5 faktör (İSG Kurallarına Katılım, İSG Kurallarına Uyum, İSG Eğitimi, İSG Risk Algısı, İSG Farkındalığı) içerdiği belirlenmiştir. Faktörler ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Anket sonuçlarına göre en yüksek ortalamaya sahip ifade, "İş kazaların büyük çoğunluğu önlenebilir" ($\overline{X}$ = 4.64), en düşük ortalamaya sahip ifade ise "Görevim kas gücü kullanmamı gerektirir" ($\overline{X}$ = 2,17) dir.

Mesleki Tecrübe değişkeni ile İSG Kurallarına Uyum, İSG Risk Algısı ve İSG Farkındalık faktörleri arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Mesleki Memnuniyet Faktörü ile İSG Kurallarına Uyum Faktörü arasında yüksek düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Çalışma sonucunda elde edilecek bilgiler ile mesleki memnuniyet ile güvenlik performansı arasındaki ilişkinin detayları belirlenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Güvenlik performansı, İş Sağlığı ve Güvenliği, Mesleki memnuniyet

BÜYÜK ÖLÇEKLİ (TROL-GIRGIR) BALIKÇI GEMİLERİNDE İŞ GÜVENLİĞİ

İbrahim Çoban, Uğur ÖZEKİNCİ

Su Ürünleri Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
cbnibrhm@gmail.com

Özet

Ülkemiz, Karadeniz, Ege Denizi ve Akdeniz gibi büyük denizlere kıyısı olan bir kara parçası üzerindedir. Ayrıca bir iç deniz olan Marmara Denizi'ni sınırları içerisinde barındırmaktadır. Karadeniz ve Marmara Denizi arasında İstanbul Boğazı; Marmara Denizi ve Ege Denizi arasında bağlantı sağlayan Çanakkale Boğazı da ülkemiz sınırları içerisindedir. Ege Denizi'nde bulunan Gökçeada ve Bozcaada da yine ülkemiz sınırlarındadır. Ülkemizin bu kadar çeşitli özellikteki denize kıyı olması balık çeşitliliği yönünden oldukça zengin olmasını sağlamaktadır. 2021 yılı TÜİK verilerine göre ülkemizde avcılık yoluyla yapılan toplam üretim 328 bin 165 tona ulaşmıştır.

Balıkçılık, ister endüstriyel ister geleneksel olsun çalışma koşulları düşünüldüğünde en zor ve tehlikeli sektörlerden biridir. İstatistiksel olarak bakıldığında geleneksel balıkçılıkla uğraşanlar sektörün %70'inden fazlasını oluştururken endüstriyel balıkçılar pazara sunulan balığın %80'ini oluşturmaktadır. Endüstriyel balıkçılık kullanılan ekipmanlar ve araçlar nedeniyle yaşanan kazalar, yaralanmaların boyutunu artırmaktadır. Avcılığın önemli bir kısmı trol ve gırgır gemileriyle yapılmaktadır.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ülkemizde 20/06/2012 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş, 30/06/2012 Tarihli 28339/5/52 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile ülkemizdeki işveren ve çalışanlar bilinçlendirilerek daha sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı yaratmak amaçlanmıştır. Bu kanun ve içerdiği yönetmelikler, ülkemizdeki iş kazalarını azaltmak ve kaza sonucu ortaya çıkan yaralanmaları azaltmak için yol göstericidir.

Ülkemiz iş kazası yaşanma sayısı ve kazalardan kaynaklanan işgünü kaybı sayısında Avrupa standartlarının üzerindedir. Bu sayıları makul seviyelere çekmek için sağlıklı bir güvenlik kültürü oluşturulmalıdır. Güvenlik kültürünü oluşturmuş toplumlar iş kazası yaşama ihtimallerini büyük ölçüde azaltmış durumdadır. İş kazalarının azalmasının doğal sonucu olarak da yaşanan ölümlü kaza sayısı da azalmıştır. Güvenlik kültürü oluşturmak için toplumda yaşayan herkesin elini taşın altına koyması gerekmektedir. Toplumda bulunan tüm organlar yaşadıkları en ufak ramak kala olayları bile raporlayarak çözüm için raporlar doğrultusunda önlem alınmalıdır.

Bu çalışmada büyük ölçekli (trol-gırgır) balıkçı gemilerinde yaşanan kazalar ile ilgili veriler ortaya konulmuştur. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çerçevesinde bu sektörde yaşanan olaylar değerlendirilmiştir. Sektörde yaşanması muhtemel tehlikeler belirlenerek oluşan problemlerin azaltılması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Trol-Gırgır Gemisi, İş Güvenliği, Balıkçılıkta İş Güvenliği, Büyük Ölçekli Balıkçılık.

HİZMET SEKTÖRÜNDE ESTETİK EMEK KULLANIMININ ÖRGÜTSEL SİNİZM VE BİREYSEL PERFORMANS ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ayşe Gündoğan [1,*] & Güngör Hacıoğlu [1]

[1] İşletme Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
aysegundogan17@gmail.com

Özet

İş hayatında takım elbise giyilmeye başlanmasıyla çalışma hayatına kılık kıyafet düzeni girmeye başlamıştır. Zamanla takım elbisenin paçaları, içerisine giyilen gömleğin rengi gibi detaylarla ilgili firmalar kurallar koymaya başlamıştır. İlerleyen süreçte kadının iş hayatına girmesiyle görünüş ve kısıtlamalar artmıştır. Zamanla bu estetik müdahaleler giderek büyümüştür ve yerini sadece kılık kıyafetten çıkarak çalışanların jest ve mimiklerine, ses tonlarına, kokularına kadar karışılır hale gelmiştir. Çalışanların kılık kıyafet, makyaj, saç, ses tonu vb. şeylere yöneticiler ve liderler tarafından karışılması literatüre 'estetik emek' olarak geçmiştir. Estetik emek hem çalışanların bu durumdan olumsuz bir şekilde etkilenmesi açısından önemlidir hem de bazı kişilerin güzel oldukları için diğer kişilerden daha kolay bir yerlere gelmesini sağladığı için ayrımcılık duygularını da tetiklemektedir. En çok hizmet sektörü çalışanlarını etkileyen bu emek türü çalışan bedenlerinin işletmeler tarafından metalaştırılması olarak tanımlanabilir. Çalışanların estetik duruşları işletme amaçları doğrultusunda kullanılmaktadır. Kullanılan bedenler doğrultusunda hizmet sektörü çalışanlarının bu durumdan olumsuz etkilendiği yapılan araştırmalarda görülmektedir. Literatür incelendiğinde estetik emekle ilgili ülkemizde çok fazla bilgi olmadığı görülmektedir. Bu çalışma o açığı kapatmak açısından önemlidir.

Çalışmada hizmet sektörü çalışanlarının maruz kaldığı estetik emek yükünün örgütsel sinizm ve bireysel performansa etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultu da satış elemanlarına uygulanmak üzere anket yöntemi kullanılmıştır. Verilerin daha genelleyebilir olması ve daha çok kişiye anket uygulayabilmek adına internet üzerinden surveey.com sitesine yüklenen anket uygulaması yapılmıştır. Ankete katılacak kişi sayısı 300 olarak belirlenmiştir. Bu çerçeve de veriler SPSS programıyla değerlendirilmiştir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde estetik emek kavramı tanımı ve literatür taraması üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde örgütsel sinizm ve bireysel performansla ilgili kavramsal çerçeve anlatılmıştır. Üçüncü bölümünde ise anket analizi, değerlendirmeler, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Satış, Satış elemanı, banka çalışanları, örgütsel sinizm, estetik emek

KRİPTOPARA MADENCİLİĞİ VE KRİPTO PARA ÖNERİSİ: BİLİM COİN (BLMCOİN) (AKADEMİK KAYNAK SATIN ALMA HİZMETİ)

Özlem Ekmekci [1,*] & Ismail Elagöz [2]

[1] Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Muhasebe-Finansman ABD. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ozlemekmekciozlem@gmail.com

Özet

Bilgi ve internet teknolojisindeki gelişmeler, küresel finans sisteminde de değişikliklere neden olmuştur. Merkeziyetsiz finans anlayışı ile ortaya çıkan Bitcoin zaman içinde popülaritesi artarak farklı Coin ve Altcoinlerin oluşmasına öncülük etmiştir.

Coinlerin üretilmesi için madencilik faaliyetinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Madenciliğin en yaygın üç yolu solo madencilik, madencilik sözleşmeleri ve madencilik havuzlarıdır. Madencilik faaliyetleri de yazılım ve donanımlara ihtiyaç duymaktadır. Merkeziyetsiz finansın gerçekleştirilmesi için gereken yazılım ve donanımlar incelenmiş, popüler kripto paraların ihraç planları araştırılmıştır. Bitcoin, eşler arası ödeme sistemi; Etherium ve Cordana, akıllı sözleşmeler; DogeCoin ve Shıba Inu, eğlence amaçlı ihraç edildiği sonucuna varılmıştır.

Bilim ve teknolojinin ayrılmaz bir bütün haline geldiği günümüzde bilimsel kaynakları satın almak amacıyla üretilecek bir kripto para birimi düşüncesi ile Bilimcoin (BLMCOİN) önerisinde bulunulmuştur. Yapılan literatür taraması çerçevesinde madencilik, donanım ve yazılım faaliyetleri incelenmiş hangi yöntemin seçilmesi gerektiğine dair öneriler sunulmuştur. Bilimsel dergi ve makalelerin alım satımına olanak sağlayacak olan bu öneri söz konusu alanda ilk olması sebebiyle de önem arz etmekte ve geliştirilerek sonraki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Madencilik Yöntemleri, Kripto para Amaçları, Bilim Coin (BlmCoin)

HİZMET KALİTESİNİN MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ VE MÜŞTERİ SADAKATİ ÜZERİNE ETKİSİ: ÇANAKKALE İLİNDE BİR UYGULAMA

Başak Demirci [1,*] & Metin Atmaca [2]

[1] İşletme Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] İşletme, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
basakdemirci2998@gmail.com

Özet

Yoğun rekabetin yaşandığı ürün/hizmet pazarlarında her geçen gün rakipler çoğalmakta, sağlanan ürün ve hizmetler şekillenip çeşitlenmektedir. Teknolojide gerçekleşen hızlı değişimler, işletmelere bu yeni dünya düzeninde rakipleri karşısında iyi bir konumda olabilmeleri, faaliyetlerini sürdürerek kâr elde edebilmeleri için tüketicilerin düşünce, istek ve arzularını doğru bir şekilde yorumlayıp cevap verebilmeleri konusunda çalışmalar yapmalarını zorunlu hale getirmiştir. Hayatta kalma mücadelesi veren işletmeler, mevcut müşterilerini memnun ve sadık müşteriler haline getirmek için birçok analiz ve çalışmalar yaparken bunun yanısıra bünyelerine yeni müşteriler kazandırmaya çalışmaktadır.

Çalışma, Çanakkale ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının (serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir) sundukları hizmet kalitesinin, müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakati üzerindeki etkisinin nasıl olduğu üzerine yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda müşterilerin muhasebe meslek mensuplarından aldıkları hizmet karşılığında memnuniyet ve sadakat dereceleri ortaya konmuştur. Çanakkale ilinde ve 2021 yılında uygulanmaya başlanan çalışma, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı aktif 4790, Gelibolu Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı aktif 534 ve Biga Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı aktif 1511 işletme baz alınarak, yüz yüze toplam 436 anket çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmalar SPSS programı ile analiz edilip değerlendirilmiştir.

Faktör analizi yapıldığında hizmet kalitesini ölçen orijinal SERVQUAL ölçeğinde bulunan 5 boyutun (fiziksel özellikler, güvenilirlik, heveslilik, güvence, empati), 3 boyut altında toplandığı tespit edilmiştir. Bu üç boyutun orijinal SERVQUAL boyutları ile karşılaştırılması sonucunda, ifadelerin çoğunluğunun fiziksel özellikler, güvenilirlik ve empati boyutlarında toplandığı anlaşılmıştır bu nedenle bu üç boyuta fiziksel özellikler, güvenilirlik ve empati ismi verilmiştir. Çalışmada, Çanakkale ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının sundukları hizmet kalitesinin müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakati üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hizmet Kalitesi, Müşteri Memnuniyeti, Müşteri Sadakati, SERVQUAL Ölçeği.

TİCARİ İYON DEĞİŞTİRİCİ REÇİNELERİN POTASYUM NİTRAT ÜRETİMİNDE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Engin Demirci [1] & Hasan Arslanoğlu [1,*]

[1] Kimya Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
hasan.arslanoglu@comu.edu.tr

Özet

Toprakta eksikliği tespit edilen bitki besin maddelerini toprağa ilave etmek suretiyle, mümkün olduğu kadar yüksek bir bitkisel üretim ve kaliteli ürün elde etmektir. Toprak bitkilerin gelişmesi için doğal bir ortamdır. Üzerinde bitkilerin büyüdüğü, mineral ve organik maddeler ile yaşayan organizmalardan oluşan ve yeryüzü kabuğunun üzerini kapsayan dinamik bir varlıktır. İklim, yaşayan organizmalar ve topoğrafyanın zaman süreci içerisinde ana materyal üzerine birlikte etkileri ile belirgin özellikler kazanan doğal bir ünitedir. Toprak: yeryüzünün bir kısmını kaplayan, bitkileri besleyen; iklim, canlılar ve topografik koşulların ana materyal üzerine karşılıklı etkileri ile meydana gelen doğal bir varlıktır. Gerek ürünler beslenmek için gerekse toprak içinde sızan sular önemli miktarda besin maddelerini topraktan uzaklaştırır. Bunun sonucu topraklar fakir düşer, bitkiler yeterince besleyemez hale gelir. Bu nedenlerle aynı topraktan sürekli bir şekilde iyi ürün almak için o toprağa eksik olan bitki besin maddelerinin verilmesi gerekir. Buda gübreleme ile olur. Yüksek verim ve kalite için bitki besin elementinin tam olarak saptanması gereklidir. Gübre Sektörü dünyada temel olarak ihtiyaç bulunan en önemli hammaddelerden biridir. Yüksek miktarda ve kalitede ürün alabilmek için yapılan gübrelerin kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle son zamanlarda potasyum nitrat gübrelerinin daha etkin ve verimli üretilmesi ve kullanılması üzerinde yoğun araştırmalar yapılmaktadır.

Potasyum nitrat üretimi için, bir potasyum klorür çözeltisinin ilk önce nitrat iyonları ile yüklü bir anyon değiştirici ile reaksiyona sokulduğu, bunun sonucunda nitrat iyonlarının desorbe ettiği ve klorür iyonlarının adsorbe ettiği bilinir. Potasyum klorür, nitratlı bir kimyasal ile reaksiyona sokulur ve potasyum nitrat oluşur. Literatürde ve halihazırda potasyum nitrat (KNO3) üretimi KCl'nin tuz ile reaksiyonu ile, ürünün daha sonra buharlaştırılması ve kristalizasyonu ile bir asidik anyon değiştiricili bir kolon içinde multiport bir sistemde iyon değişimi olarak gerçekleştirilmektedir. KNO3 sentezi için kullanılan yukarıda bahsedilen işlemlerin kontrol edilmesi zordur. Ayrıca prosesin dezavantajları, sınırlı dönüşüm derecesi, yüksek enerji tüketimi, düşük ürün saflığı, korozyona dirençli pahalı ekipman kullanımı ve büyük miktardaki atık miktarıdır. Kullanılan sistem de değişkenlerin proses üzerine çok fazla olumsuz etkisi mevcuttur. Uzun yıllar bu yöntemle endüstriyel ölçekte KNO3 üretimine rağmen, ortam sıcaklıklarında potasyum nitrat üretimi için pahalı olmayan ve sürekli bir prosesin geliştirilmesine hala güçlü bir ihtiyaç vardır. Bu amaçla optimize edilmiş entegre iyon değiştirici sistem kullanılarak potasyum nitrat üretimi yapılacaktır. Yukarıda bahsedilen proses maliyetini yükselten ve verimini düşüren proses değişkenleri rantabl bir şekilde optimize edilecek potasyum nitrat yüksek saflıkta üretilecektir. Bu çalışmanın yürütülmesi için gerekli bazı temel kimyasal maddeler ve sarf malzemeleri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon biriminin desteklediği FYL-2022-4209 projesi çerçevesinde sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Potasyum Nitrat, İyon değiştirici reçine, KCl, HNO3

POTASYUM STRUVİT ELDESİ, KARAKTERİZASYONU VE ÇEŞİTLİ ORTAMLARINDAKİ ÇÖZÜNÜRLÜK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Semanur Sağlam [1], Feride N. Türk [2], Muhammet Ş.A. Eren [1] & Hasan Arslanoğlu [1,*]

[1] Kimya Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Kimya Mühendisliği, Çankırı Karatekin Üniversitesi
hasan.arslanoglu@comu.edu.tr

Özet

Gübreler bir yandan tarımsal verimin artırılması için gerekli olmalarına karşılık diğer yandan da çevresel etkileri olan maddelerdir. Klasik gübreler genellikle sudaki çözünürlüğü yüksek olan kimyasal maddeler olup toprağın geçirgen oluşu nedeniyle yeraltı sularına ve taşkınlarla veya aşırı sulamalarla yüzey sularına karışarak etkileri ötröfikasyon şeklinde kolayca görülebilen kirlenmelere yol açarlar. Bazı azotlu gübrelerin bozunarak ozon delinmesine varan etkiler yarattığı da bilinmektedir. Ayrıca bilinçsiz gübre kullanımı toprağın da yozlaşmasına yol açar. Bu sayılan nedenlerden dolayı kullanılan gübrelerin ancak bir kısmı bitki besleme amacına hizmet ederken kalan kısmı kullanıldığı yerden ayrılarak olumsuz etkilere yol açar ve aynı zamanda ekonomik kayıplar meydana gelir.

Bu nedenle gübreleme alanında son zamanlarda yavaş çözünen gübre tiplerinin üretimi ve kullanımı yaygın hale gelmektedir. Bunun için ve bir çözüm olarak çok çözünen tipten gübre tipleri kükürt, humik maddeler ve bazı polimerlerle kaplanarak yavaş veya kontrollü çözünür hale getirilmektedir. Bunların tipik örneklerinden birisi de struvit adı verilen bileşik tipidir. Struvit bileşikleri çözünürlüğü az olan ve MgNH4PO4xH2O yapısında ve NH4 yerine K ve diğer bazı bir değerlikli metaller geçebilen, Mg yerine Zn, Cu, Co, Mn ve diğer bazı iki değerlikli metaller geçebilen bir seri analog bileşikler grubudur. Bunlar, bitki için çok gerekli ana besin elementleri (azot, fosfor, potasyum) ve bileşiğin formülüne göre yine bitki için gerekli mikro besin elementlerini (Zn, Cu, Co, Mn vs.) içerdikleri için bu alanda çok popülerdir.

Bu çalışmada potasyum-struvit adı verilen MgKPO4.xH2O bileşiğin elde edilmesinde ucuz bir mağnezyum kaynağı olan MgCO3'ın kullanılabilmesi imkanları araştırılmıştır. Bu amaçla MgCO3 süspansiyonları ve KH2PO4 çözeltilerinden çıkılarak yapılan sistematik deneylerle MgCO3'ın potasyum-struvit eldesinde kullanımı için Mg:K:PO4 oranı, ortam başlangıç pH'sı ve süre gibi parametrelerin etkileri incelenmiştir.

Deneylerde elde edilen bulgulardan Mg:K:PO4=1 oranının uygun olduğu ve elverişli çöktürme için hafif alkali bir ortama ihtiyaç olduğu ve az çözünen özelliğe sahip olan MgCO3'ın kolay reaksiyon verdiği için sulu ortamın çok yoğun olmaması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu şartlarda kısa süreler sonunda ortamdaki potasyum iyonunun yaklaşık % 60'dan daha fazla oranda çöktüğü tespit edilmiştir. 0.25M KH2PO4 çözeltisinden aynı mol sayıda MgCO3 içeren bir süspansiyondaki çöktürmede fosfatın potasyumdan daha fazla oranda çöktüğü belirlenmiştir. Bu durum struvit dışında bir mağnezyum fosfat bileşiğinin de çöktüğü izlenimini vermiştir. Sonuç olarak ucuz bir mağnezyum kaynağı olan mağnezyum karbonatın potasyum-struvitin eldesinde kullanılabilmesi bakımından uygun bir madde olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmanın yürütülmesi için gerekli bazı temel kimyasal maddeler ve sarf malzemeleri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon biriminin desteklediği FHD-2022-4096 projesi çerçevesinde sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Potasyum struvit, Çözünme, Yavaş salınımlı gübre

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK PERSPEKTİFİNDE KOŞULLULUK İLKESİ VE SIRBİSTAN

Hatice Deniz Hızal

Uluslararası İlişkiler, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
hizaldeniz@gmail.com

Özet

Koşulluluk İlkesi, Avrupa Birliği Komşuluk Politikası bağlamında AB genişlemesinin en önemli dış politika araçlarından biri olmuştur. AB üyeliğine katılım için gerekli şartları sağlamanın yollarından biri olan koşulluluk ilkesi, birliğe başvuran ülkelerde kayda değer bir dönüştürücü güç kazandırmıştır. Soğuk Savaş sonrasında Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini içine alan AB genişlemesi, bölge ülkelerinin iyileşmesinde, demokratikleşmesinde ve istikrarın devamında önemli katkılara neden olmuştur. AB genişlemesi, ilk etapta birliğin yakın coğrafyasını kapsadığından doğal olarak söz konusu politikaların uygulama alanı AB'nin yakın çevresi olmuştur. Avrupa coğrafyasının bir parçası olan Batı Balkanlar da Soğuk Savaş sonrası Yugoslavya'nın dağılma süreciyle birlikte istikrarsızlığın ve çatışmaların sürdüğü, güvenlik tehditlerinin ortaya çıktığı bir bölge haline gelmiştir. Batı Balkanlardaki çatışmalar sona erdiğinde AB, bölgede etkin bir aktör olarak yer almış, bölge ülkeleri ile diyaloglar başlatmış, üyelik de dahil olmak üzere sunduğu çeşitli perspektiflerle işbirliklerini geliştirmiştir. AB genişlemesinin bir politikası olan koşulluluk ilkesi ile bir Batı Balkan ülkesi olan Sırbistan çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Sırbistan'ın bir ulus devlet olarak uluslararası sistemdeki yerini almasından sonraki AB ile uyum sürecinde, koşulluluk ilkesi kapsamında karşı karşıya geldiği zorluklar ve sınırlılıklara değinilecektir. AB koşulluluk ilkesi bağlamında Sırbistan'ın uyum sürecine ne derece adapte olduğu; bu politikanın Sırbistan özelinde ne kadar etkili ve uygulanabilir olduğu analiz edilecektir. Bu çerçevede AB ile Sırbistan'ın süreç içerisinde attığı adımlar ve uygulanan politikalara yer verilecek, bu uygulamaların öngörülen yeterliliğe ulaşıp ulaşmadığı hakkında sonuca ulaşılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, AB Genişlemesi, Komşuluk Politikası, Koşulluluk İlkesi, Sırbistan

ORTAK BİLGİ YAPILANDIRMA MODELİ: BİR İÇERİK ANALİZİ

İlke Ayçiçek, Seda Çavuş Güngören

Fen Bilgisi Öğretmenliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ilkeaycicek@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı 2011-2021 yılları arasında Ortak Bilgi Yapılandırma Modeli hakkında yapılan ulusal çalışmaların incelenmesidir. Bu araştırma bir tematik içerik analizi (meta-sentez) çalışması olup veriler doküman analizi yöntemi ile toplanmıştır. Veriler toplanırken anahtar kelimeler "Ortak Bilgi Yapılandırma Modeli", "OBYM", "Common Knowledge Construction Model", "CKCM" olarak belirlenmiş olup çalışma bu kelimeleri kapsayan araştırmalarla sınırlandırılmıştır. Bahsi geçen anahtar kelimeler YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, DergiPark, EBSCO, SOBIAD, ResearchGate ve YÖK Akademik veri tabanlarında taratılarak çalışmalara ulaşılmıştır. Tüm bu araştırmaların sonucunda toplam 61 çalışmaya erişilmiş olup bu çalışmalardan 2 bildiriye erişim sağlanamamıştır. Bu sebeple araştırma 59 çalışma üzerinden yürütülmüştür. Bu çalışmalar için ise 8 tema belirlenerek bu temalara ait kodlamalar yapılmıştır. Ardından çalışmaların dağılımlarına göre analizleri yapılmıştır. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre, 2018 yılından itibaren Ortak Bilgi Yapılandırma Modeli daha sık çalışılmaya başlanmış olup yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunu makalelerin oluşturduğu saptanmıştır. Bu durumun sebebinin yapılan tez çalışmalarının makale olarak da yayımlanmış olmasından kaynaklandığı görülmüştür. Yapılan örneklem grubu analizlerine göre, en sık tercih edilen örneklem grubunu ilköğretim seviyesi öğrencileri oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, lisans öğrencileri ve Fen Bilimleri öğretmenleriyle yapılan çalışmalar oldukça az olup lisansüstü düzeyde yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışmaların amaçları incelendiğinde ise kavramsal anlamaya eki ile akademik başarıya etki en sık tercih edilen araştırma amaçlarındandır. Çalışmanın sonunda ortaöğretim öğrencileri, öğretmen adayları, öğretmenler, lisansüstü öğrenciler ve akademisyenler ile daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortak Bilgi Yapılandırma Modeli, Common Knowledge Construction Model, İçerik Analizi, OBYM, CKCM

DEĞİŞEN GÜVENLİK ANLAYIŞINDA: SİBER UZAY

Gaye Bozkurt

Uluslararası İlişkiler, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
bzkrtgaye@gmail.com

Özet

Tarihsel süreç boyunca güvenliğin tanımlanması uluslararası sistemdeki tehdit aktörlerinin tanımlanmasıyla meydana gelmiştir. Uluslararası sistemden doğrudan etkilenen güvenliğin net bir tanımı bulunmamakla birlikte yapısı gereği içerisinde bulunduğu coğrafyadan, bireylerden, teknolojiden doğrudan etkilenmiştir. Güvenlik ilk olarak Westphalia antlaşmasıyla devlet merkezli olarak ortaya çıkmıştır. Devletin bekası gereği güvenlik, askeri güç ve kapasite olarak tanımlanmış, askeri gücün dışındaki diğer unsurlar ikinci plana atılmıştır. Bu durum Soğuk Savaşın sona ermesine kadar devam etmiştir. İki kutuplu sistemin sona ermesi, düşünülenin aksine "düzensizlik" doğurmuştur. Özellikle güvenlik kavramının genişlemesiyle birlikte tehdit unsurlarının sayıları artırmıştır. Uluslararası sistemin içerisinde bilinmeyen, yapay tehditler ortaya çıkmıştır. Yeni tehditlerden biriyse, Küba Krizi sırasında gündeme gelen nükleer faaliyet riski internetin ortaya çıkmasıyla yaşanmış. Ağ bağlantısı sayesinde küreselleşme hızla ilerlemiş, sınırlar ortadan kalkmış ve siber uzay olarak adlandırılan sanal evren ortaya çıkmıştır. Bu yeni evren geleneksel uluslararası sisteme yeni bir bakış açısı getirmiştir. Siber uzay asimetrik ve yatay yapısıyla gelişmemiş devletler, bireyler, özel teknoloji şirketleri için milat oluşturmuştur. Soğuk savaş sonrası oluşan yeni yapıdan memnun kalmayan ve yeteri kadar kapasiteye sahip olamayan devletler, hızla teknolojiye adapte olup sanal evrendeki güç boşluğunu doldurmayı amaç edinmişlerdir. Bu güç boşluğuna geleneksel güvenlik anlayışından farklı olarak sadece devletler değil, ağ bağlantısını kullanmayı bilen her aktör girmeye ve güç unsuru olmaya başlamıştır. Siber uzayın tehdit unsuru olarak tek bir boyutu yoktur. Siber uzayda; casusluk, dezenformasyon, terör, savaş, caydırıcılık gibi askeri, siyasi, kültürel ve ekonomik etkileri olan birden fazla tehdit aktörü vardır. Bu tehdit aktörleri sadece sanal evrende değil fiziksel evrende de işlevlerini sürdürmektedir. Bir diğer anlamda siber uzay sanal ve fiziksel evrenlerin kesişimden ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak siber uzay "*fiziksel olmayan güvenlik*" kategorisinde yer almaktadır. Siber uzayın tehdit unsurlarından korunmak içinse siber güvenlik ortaya çıkmıştır. Siber güvenlik yapısı gereği dinamiktir. Siber güvenlik ilk etapta alçak politika olarak görülmüş, teknolojinin her alana yayılmasıyla birlikte yüksek politikada görülmeye başlanmıştır. Siber güvenliğe, geleneksel güvenlik anlayışıyla bakmak hatalı bir yaklaşımdır. Siber güvenlik, tehdit unsurlarını ve güvenlik yaklaşımlarını kendi oluşturmuştur. 21. yüzyılda siber güvenliğe duyulan ihtiyaç hızla artmaya devam etmektedir. Bu ihtiyacı devletlerin karşılaması beklenilmektedir. Fakat devletler bu konuda hantal kalmaktadır. Siber güvenliği sağlamanın yolu devlet, teknoloji şirketleri, birey yolundan geçmektedir. Bu önemi anlayan Danimarka, Silikon vadisine büyükelçilik açan ilk devlettir. 2018 yılında Sierra Leone genel seçimlerini, blok zinciri tabanlı yapan ilk devlettir. Bu gelişmelerle birlikte devletlerin teknolojiye giderek daha bağımlı hale geldiği görülmektedir. Teknolojiye bağımlılık bir o kadar tehdit unsurunu da beraberinde getirmektedir. Çalışmada teknolojinin, ağ bağlantısının hızla artmasıyla geleneksel güvenlik anlayışının, siber güvenlik dinamiğine yeteri kadar uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. Siber güvenliğin yapısı gereği yapay olması, saldırının savunmadan bir adım önde olması ve bünyesinde her bir aktörü barındırmasıyla kendi güvenlik anlayışını ortaya çıkaracağı ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Siber Uzay, Siber Güvenlik

ÇANAKKALE BALIKÇILIĞI VE SORUNLARI

Yusuf Şen [1,*], Uğur Özekinci [2] & Adnan Ayaz [2]

[1] Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Su Ürünleri Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
yusufsen@stu.comu.edu.tr

Özet

Kuzey Ege Denizi ve Marmara Denizi'nin önemli yerleşim merkezlerinden olan Çanakkale, 671 km kıyı uzunluğuna sahiptir. Çanakkale; Bozcada ve Gökçeada gibi büyük adalara sahip olması, doğal resif alanları ile birlikte birçok batık bulunması, Saros ve Edremit Körfezi kıyılarının bir bölümünü içermesi ve Çanakkale Boğazı'ndan yoğun balık göçlerinin yaşanması sebebiyle oldukça önemli bir balıkçılık noktasıdır. Çanakkale kıyı şeridinde gerçekleştirilen farklı balıkçılık aktiviteleri, istihdam alanı ve olanağı sağlamaktadır. Bölgede toplam 836 adet ticari balıkçı teknesi (Türkiye'nin %5'i); uzatma ağı, olta, paragat gibi av araçları ile kıyı balıkçılığı; gırgır, trol av araçları ise açık deniz balıkçılığı faaliyetlerini sürdürmektedir. Çanakkale 183 balık türü ile oldukça zengin bir biyoçeşitliliğe sahiptir. Sardalya, lüfer, barbun, tekir, palamut, istavrit, karides, kolyoz, uskumru, kalamar gibi türler bölgenin önemli bazı ticari türleridir. Çanakkale'de deniz ve içsularından yıllık ortalama 7,3 bin ton balık avlanmaktadır. Ayrıca, bölgede 2367 adet özel tekne, spor veya dinlence amacıyla ticari amaç gütmeyen balıkçılık ve denizcilik etkinliği gerçekleştirmektedir. Bunun yanısıra Çanakkale kıyılarından olta ve serbest dalış gibi amatör balıkçılık yöntemleri ile de balık avcılığı faaliyetleri yürütülmektedir. Bölgede amatör balıkçı belgesi bulunan da 21 bin kişi bulunmaktadır.

Çanakkale balıkçılığına stoklarda av baskısı ve azalma, denizlerin kirletilmesi, boğazda yoğun deniz trafiği, alan kullanımı, yasadışı avcılığın yanısıra müsilaj gibi çevre felaketleri olumsuz yönde etki etmektedir. Ek olarak, doğal ekosistemlerin zarar görmesi, balıkçılık yöntemindeki problemler, akaryakıt fiyatlarının avlanmaya olumsuz etkileri, amatör avcıların ticari olarak gerçekleştirdiği avcılık faaliyetleri, hayalet avcılık, ürün pazarlama zorlukları, barınakların bakımsızlığı ve yetersizliği, örgütlenme, sosyal güvence gibi sorunlar da görülmektedir.

Bu çalışma da çalışmalarımızın yoğunlaştığı eşsiz güzelliklere sahip Çanakkale kıyıları ve denizlerinin, balıkçılığı ve sorunlarına dikkat çekilerek, Çanakkale balıkçılığı ile ilgili veriler ortaya konulmuştur. Deniz kıyısında ikamet eden Çanakkale halkı için balıkçılık aktiviteleri vazgeçilmez bir uğraş ve geçim kaynağıdır. Dolayısıyla farklı disiplinler ile sürekli etkileşim halinde olan Çanakkale balıkçılığının geleceğinin her yönü ile ele alınması ve üzerinde durularak, uygun yönetim politikaları ile sürdürülebilirliğinin gerekliliğine dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Ticari Balıkçılık, Amatör Balıkçılık, Balıkçılık Sorunları, Çanakkale Balıkçılığı

TÜRKİYE'DE DOĞAL YAYILIŞA SAHİP OLAN PSİKOAKTİF BİTKİLER

Gülce Bayhun [1,*] & Nadim Yılmazer [1]

[1] Biyoloji, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
gulcebayhun@gmail.com

Özet

Merkezi sinir sisteminin olağan dışı bir şekilde uyarılmasına ve bunu takiben bastırılmasına neden olan maddeleri (psikoaktif bileşikler) içeren bitkiler, psikoaktif bitkiler olarak adlandırılır. Bu bitkiler antik çağlardan bu yana çeşitli psikoaktif etkileri sebebiyle ilaç olarak veya dini ayinlerde kullanılmıştır. Psikoaktif bitkilerin bir kısmı doğal yayılışa sahip iken, bazılarının birçok toplumda kültürü de yapılmaktadır. Psikoaktif bitkiler, içerdikleri psikoaktif bileşenlere göre anksiyolitikler, öfori veren maddeler, stimülanlar, depresanlar ve halüsinojenler olarak beş başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bu çalışmada, literatür taramasına dayalı olarak Türkiye'de doğal yayılışa sahip psikoaktif bitkilerin listesi çıkarılmıştır. Bu bitkilerden en çok tanınan ve kullanılan 19 tür tanıtılmış olup bunlar *Pimpinella anisum* L., *Artemisia absinthium* L., *Matricaria recutita* L., *Cannabis sativa* L., *Humulus lupulus* L., *Valeriana officinalis* L., *Ipomoea purpurea* (L.) Roth, *Crocus sativus* L., *Lavandula angustifolia* Miller, *Melissa officinalis* L., *Mentha* x *piperita* L., *Althaea officinalis* L., *Tilia plathphyllos* Scop., *Papaver somniferum* L., *Verbascum thapsus* L., *Atropa belladonna* L., *Datura stramonium* L., *Nicotiana tabacum* L. ve *Camellia sinensis* (L.) O. Kuntze'dir. Latince adı, familyası, Türkçe adı, İngilizce adı, drog adı, kullanılan kısımları, yayılışları, psikoaktif etkisi, etken maddeleri ve varsa kontrendikasyon bilgileri bir araya getirilerek "Psikoaktif Bitkiler Kataloğu" oluşturulmuştur. Bu çalışmadaki psikoaktif bitkiler listesi ve kataloğu, daha sonraki çalışmalarda güncel bilgi kaynağı olarak kullanılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Psikoaktif Bitkiler, Depresanlar, Halüsinojenler, Stimülanlar, Türkiye

MİTOKONDRİYAL RESPİRASYON ANALİZİ

Şeyma Demirkesen [1,*], Ezgi Yılmaz [1] & Cenk Aral [1]

[1] Moleküler Biyoloji ve Genetik, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
seymayildrm@gmail.com

Özet

Sitoplazma içerisinde yer alan organellerden biri olan mitokondriler, hücre içerisinde bulunan ve yaşamsal fonksiyonları yerine getiren basit organizmalar tanımından yola çıkılarak mitokondri olarak adlandırılmışlardır. Mitokondriler hücresel faaliyetlerin devam edebilmesi için gerekli olan oksidatif fosforilasyon tepkimeleri, krebs döngüsü, yağ asitlerinin β oksidasyonu gibi metabolik ve biyo-enerjetik reaksiyonlarda görevli olmakla birlikte, ökaryotik hücrelerde enerji metabolizmasının merkezidirler. Mitokondriyal enerji üretimi, oksidatif fosforilasyon (OXPHOS) kompleksleri üzerinde gerçekleşen elektron transferi ve protonların iç membran boyunca dışarı ve içeri translokasyonu ile gerçekleşmektedir. Bu süreçte açığa çıkan enerji ile proton gradiyenti oluşmakta ve sonuç olarak oluşan membran potansiyeli ve pH farkı ATP sentezi, iyon transportu, mitokondriyal proteinlerin translokasyonu gibi süreçlerde rol oynamaktadır.

OXPHOS kompleks yapıları, NADH oksidoredüktaz (kompleks I), süksinat oksidoredüktaz (kompleks II), ubikinol-sitokrom c redüktaz (kompleks III), sitokrom c oksidaz (kompleks IV), ve ATP sentaz (kompleks V) olmak üzere beş farklı protein kompleksinden oluşur. Bu kompleksler üzerinden farklı substratlar kullanılarak solunum hızının ölçülmesi respirasyon analizleri olarak adlandırılır. Bu bildiri kapsamında respirasyon analizlerinin nasıl yapıldığı, hangi cihazların kullanıldığı, kullanılan substratların ve kimyasalların optimizasyonu ve respirasyon analizine yönelik detaylı metodolojinin anlatılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda ilk olarak laboratuvarımızda kullanılmakta olan Hansatech Oxygraph cihazı hakkında detaylı bilgi verilecek ardından mitokondriyal respirasyon çalışmalarında güncel kullanılan diğer sistemler tanıtılacaktır. OXPHOS kompleks yapıları ve bu yapılara spesifik substratların miktarlarının nasıl belirlendiğini gösteren titrasyon çalışması örneği ile MCF-7 ve MEF permeabilize hücre grubunda respirasyon analizi yapılmış çalışmalara ait state3, state4, eşleşmemiş respirasyon ve RCR değerlerini içeren analiz sonuçları paylaşılacaktır. Aynı zamanda kullanılabilecek hücre tipi çeşitliliğinde, avantajlar ve dezavantajlardan bahsedilerek, genel anlamda in vitro şartlarda respirasyon analizinin nasıl yapıldığının anlatılması hedeflenmektir.

Anahtar Kelimeler: mitokondri, respirasyon,

ZEYTİN'DE (OLEA EUROPAEA L.) FİTOSTEROL BİYOSENTEZİNE KATILAN STEROL DELTA 7 REDUKTAZ GENİNİN TANIMLANMASI

Reşat Eşiyok [1,*] & Kemal Melih Taşkın [1]

[1] Moleküler Biyoloji ve Genetik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
resatesyk76@gmail.com

Özet

Zeytin (*Olea Europaea L.)* ülkemiz ve dünya için ekonomik olarak önemli bir bitkidir. Dünyada zeytin üretim alanları genel olarak Akdeniz bölgesinde yapılmaktadır. Zeytin, gıda olarak tüketilmesi yanı sıra insan sağlığı, kozmetik ve ilaç sanayinde de kullanılmaktadır. Zeytin yağında insan sağlığı açısından önemli olan birleşikler bulunmaktadır. Fitosteroller ise bu önemli birleşiklerden yalnız biridir. Bu çalışmanın amacı zeytinde fitosterol biyosentezinde göre alan Sterol Delta 7 Redüktaz (*DWF5)* genin meyve gelişim dönemlerindeki gen anlatım profillerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu çalışmada, Gemlik, Memecik, Ayvalık ve Gökçeada olmak üzere dört farklı zeytin çeşidi kullanılmıştır. Meyve örnekleri Edremit ve Gökçeada'da yetişen ağaçlardan 8 farklı gelişim döneminde toplanmış ve RNA izolasyonu laboratuvar ortamında gerçekleştirilmiştir. RNA örneklerinden cDNA sentezi yapılmış ve gen anlatımları Real Time PCR yardımıyla gene özgü primerler ile SBR-green yöntemi ile ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada elde edilen verilere göre, *DWF5* gen ifadesi çeşitlere ve meyve gelişim aşamalarına göre karşılaştırılmıştır. *DWF5* geni zeytin meyvelerinde beşinci aşamasındaki meyvelerde ifade edilmeye başladığı ve ifadesinin çeşidine bağlı olarak değiştiği anlaşılmıştır. Beşinci dönemde 4 farklı çeşit arasında en fazla gen anlatımı Gemlik ve Memecik çeşitlerinde görülmüştür. Altıncı dönemde ise, sırayla Ayvalık, Gökçeada, Memecik ve Gemlik çeşitlerinde gen anlatımları meydana gelmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, zeytin meyvesinde erken gelişme döneminde *DWF5* genin anlatımları arttığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Fitosterol, Olea Europaea L., DWF5, Real-Time PCR

ECEABAT YÖRESİNDE YETİŞEN CHARDONNAY ÜZÜMÜNÜN DOĞAL TATLI ŞARAP ÜRETİMİNE UYGUNLUĞUNUN BELİRLENMESİ

Irem Anahtarcı [1,*] & Ayşegül Kırca Toklucu [1]

[1] Gıda Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
iremanahtarci@hotmail.com

Özet

Dünya üzerinde farklı coğrafyalarda geleneksel olarak tatlı şarap üretimi yaygın olmasına rağmen, ülkemizde sınırlı düzeyde tatlı şarap üretilmektedir. Türkiye'de en çok bilinen ve kaliteli beyaz şaraba işlenen yabancı beyaz üzüm çeşitlerinden en önemlisi Chardonnay üzüm çeşididir. Chardonnay üzüm çeşidi tatlı şarap yapımına uygun bir üzüm olup, sek beyaz şarap üretimi yanında şampanya ve az da olsa ticari olarak tatlı şaraba işlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, Çanakkale Eceabat yöresinde yetiştirilen Chardonnay üzümlerinin doğal tatlı şarap üretimine elverişliğini araştırmaktır.

Araştırma kapsamında Eceabat yöresinde yetişen Chardonnay üzümü uygun zamanında hasat edilerek şeker içeriklerinin arttırılması amacıyla güneş altında kontrollü bir kurutma işlemi gerçekleştirilmiş ve hedeflenen suda çözünür kuru madde düzeyine ulaşıldıktan sonra üzümler preslenerek tatlı şaraba işlenmiştir. Elde edilen şarapların brix, pH, yoğunluk, indirgen şeker, toplam asit, alkol, serbest SO2, toplam SO2ve duyusal analiz değerlendirilmeleri yapılmıştır. Ayrıca spektrofotometrik olarak toplam fenolik içeriği ve toplam antioksidan kapasitesi ölçülmüştür. Üretim aşamasında üzümler 2 hafta boyunca kurumaya alınmış ve brix değerleri 22° Bx derecesinde 28-30° Bx derecesine çıkartılmıştır. Üzümler preslenme amacıyla el presine alınmıştır. Presleme aşamasında preslenme verimini arttırmak ve durultmayı sağlamak amacıyla enzim (LazymLaffort 2g/hL) ilave edilmiştir. Preslenen şıra 25 litrelik cam damacanalara alınarak 25 mg/L SO2 ilavesi yapılmıştır. 0,6 gr delta maya 0,9 gr dynastart Blanc maya besiyeri maya inokülasyonu yapılmıştır. Fermantasyon süresince sıcaklık, yoğunluk, brix kontrolleri düzenli olarak yapılmıştır. Fermantasyon 14 gün sürmüştür. Şarap üretimi 2 paralel 2 tekerürlü olarak gerçekleştirilmiştir. Fermantasyon sonrası şişeleme işlemi gerçekleştirilmiş ve 2 ay boyunca olgunlaşma bırakılmıştır. Sonuç olarak Chardonnay doğal tatlı şarapların brix derecesi 13,15, yoğunluğu 1,0086g/mL, pH 3,76, toplam asit 5,25g/L, indirgen şeker 50,41 g/L, alkol 17,02 v/v, serbest SO2 8,18 mg/L, toplam SO2 39,75 mg/L, toplam antioksidan aktivite 2,680mMtrolok/mL şarap, toplam fenolik madde 733,5938 mg/L olarak belirlenmiştir. Şarapların duyusal analiz sonuçlarında en fazla baskınlık gösteren tatlılık ve alkol terimleridir. Bunları izleyen diğer baskın terimler ise tropik meyve, olgun meyve, çiçeğimsi/gül terimleridir. 10 puanlık sistem üzerinde genel izlenim olarak doğal tatlı Chardonnay şarapları 8,75 puan almıştır.

Anahtar Kelimeler: Tatlı şarap, Chardonnay, alkol fermantasyonu, kalite

COVİD-19 DÖNEMİNDE YEREL YÖNETİMLERİN SOSYAL YARDIM VE HİZMETLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: TÜRKİYE VE MACARİSTAN ÖRNEĞİ

Ezgi Özuyar [1,*] & Selçuk Ipek [1]

[1] Maliye, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ezgiozuyar@hotmail.com

Özet

Covid-19 pandemisi kuşkusuz ki ekonomiyi, sosyal hayatı ve toplumsal düzeni sarsıcı bir şekilde etkilemesi sebebiyle toplumların son yüz yılda karşılaşmış olduğu büyük çaplı krizlerden bir tanesidir. Bu dönemde ortaya çıkan ekonomik, sosyal ve sağlıkla ilgili sorunlar bireylerin hayatını olumsuz yönde etkilemiştir. Dolayısıyla çoğu ülkede pandeminin neden olduğu bu sorunlarla mücadele etmek ve salgının yayılımını durdurmak adına müdahalelerde bulunulmaya başlanmıştır. Bu noktada ise öne çıkan birim yerel yönetimler olmuştur. Bu çalışmada amaç, pandemi döneminde halka en yakın birim olan yerel yönetimlerin sosyal yardım ve hizmetlerinin öneminin tekrar ön plana çıktığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda doküman inceleme yöntemiyle belediyelere yönelik bir inceleme yapılarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Budapeşte Belediyesi'nin Covid-19 dönemindeki sosyal yardım ve hizmetleri değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda İBB ve Budapeşte Belediyesi'nin sosyal yardım ve hizmet faaliyetlerinde bulunarak vatandaşlarını pandeminin neden olmuş olduğu zorlu şartlara karşı korumaya çalıştığı tespit edilmiştir. Her iki belediye de bu zorlu süreçte özellikle vatandaşların mağduriyetini gidermeye yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu dönemde İBB, sağlık çalışanlarını destekleme, bireylere gıda ve maddi yardım yapma, psikolojik destekte bulunma, evde kaldıkları sürede vatandaşların eğitimi aksatmaması ve bazı faaliyetlerde bulunması için online aktiviteler düzenleme, yaşlı ve evsiz bireylere destek olma vb. faaliyetler gerçekleştirmişken Budapeşte Belediyesi de sağlık çalışanlarına ücretsiz park yeri ve ulaşım desteği, ücretsiz koronavirüs testleri, yaşlı bireylere ve evsizlere destek, koruyucu malzeme dağıtımı, KOBİ'lere kira desteği vb. girişimlerde bulunmuştur. Ancak İBB ve Budapeşte Belediyesi'nin merkezi yönetimle arasında anlaşmazlıklar yaşandığı ve bu anlaşmazlıkların belediyelerin etkin ve verimli bir sosyal yardım ve hizmet sunumu gerçekleştirmesinin önünde büyük bir engel teşkil ettiği görülmüştür. Bu noktada belediyelerin sosyal yardım ve hizmetlerinin sürdürülebilmesi adına merkezi yönetim ve yerel yönetimin koordinasyon içerisinde hareket etmesi, merkezi yönetimin pandemi nedeniyle yaşanan ekonomik sorunlara karşı yereli mali açıdan desteklemesi ve siyasi anlaşmazlıkların bir kenara bırakılarak hizmetlere yoğunlaşılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, belediye, sosyal yardım, sosyal hizmet

AFETLERDE KRİZ YÖNETİMİ CRISIS MANAGEMENT in DISASTERS

Dilek Sema

Afet Eğitim ve Yönetimi Tezli Yüksek Lisans, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
dilekfenci1990@gmail.com

Özet

Kriz kelimesini “bir ülkede veya ülkeler arasında, toplumun ya da kuruluşun yaşamında görülen güç dönem, bunalım, buhran olarak tanımlamaktadır. Krizin, her ne kadar ani olarak ortaya çıktığı söylesek de yangın, sel, deprem gibi doğal felaketlerle oluşan krizler dışında diğer kaynaklara bağlı olarak oluşan krizlerin tamamı oluşum sürecinde bazı sinyaller gönderir. Fakat bu sinyallerin yeterince dikkate alınmaması veya sinyallerin krize ait olduğunun bilinmemesi sonucu kriz ortaya çıkar. Yani aslında kriz bir süreci ifade eder.

Kriz oluşurken geçilen aşamaları iyi incelemek gerekir, çünkü bu süreçte yer alan aşamaların bilinmesi krizlerin etkin bir şekilde yönetilmesinde büyük önem taşır. Çünkü Kriz olağanüstü bir dönemi ifade etmektedir. Eğer bu sinyaller dikkate alınmaz ise kriz oluştuğunda toplumlardaki olağan yönetim sürecinde bazı hatalı kararlar alındığını ve çevresel oluşumların ve değişimlerin yeterince dikkatle izlenmediğini gösterir. Kriz yönetimi, krizi yaratan olayların önlenmesi, ortadan kaldırılması veya ülke menfaatleri doğrultusunda en az zararla atlatılmasını sağlamak amacıyla gereken hazırlık ve faaliyetlerin yönetilmesidir. Kriz yönetimin de daha ilk sinyallerin alınmaya başlanmasından itibaren bu sürecin programlı biçimde idare edilmesi gerekmektedir.

Kriz Yönetimi süreçleri, krizin başlangıç döneminden başlayarak krizin sona ermesine kadar geçen süreci içerir. Bunlar başlangıç dönemi (Proaktif), kriz dönemi ve krizin sona erdiği (Reaktif) dönem olmak üzere üç boyutta incelenir. Bu araştırmada afet durumlarında yaşanan kriz dönemi ve özellikle Corona salgın hastalık afetinin yaşattığı kriz üzerinde durulmuştur.

He defines the word crisis as "a difficult period, depression, depression in a country or between countries, in the life of a society or an organization". Although we say that the crisis emerges suddenly, apart from the crises caused by natural disasters such as fire, flood, earthquake, all crises that occur due to other sources send some signals during the formation process. However, a crisis arises as a result of not taking these signals into account enough or not knowing that the signals belong to the crisis. In other words, crisis refers to a process.

It is necessary to examine the stages passed while the crisis is occurring, because knowing the stages involved in this process is of great importance in the effective management of crises. Because the Crisis represents an extraordinary period. If these signals are not taken into account, it indicates that some erroneous decisions were taken in the ordinary management process in societies when a crisis occurred and that environmental formations and changes were not followed carefully enough. Crisis management is the management of the necessary preparations and activities in order to prevent and eliminate the events that created the crisis or to ensure that they are overcome with the least damage in line with the interests of the country. This process needs to be managed in a programmatic way since the first signals are received in crisis management.

Crisis Management processes include the process from the beginning of the crisis to the end of the crisis. These are examined in three dimensions: the beginning period (Proactive), the crisis period and the end of the crisis (Reactive). In this research, the crisis period in disaster situations and especially the crisis caused by the Corona epidemic disease disaster are emphasized.

Anahtar Kelimeler: Afet, Kriz, Kriz yönetimi, İnsan, Psikoloji. Keywords: Disaster, Crisis, Crisis management, Human, Psychology.

AFET ve ACİL DURUM SONRASI TOPLANMA ALANI HIZLI TESPİT UYGULAMASI

Ayşe Gezer [1,*] & Tolga Bekler [2]

[1] Doğal Afetlerin Risk Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Jeofizik Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ayse.jfz@gmail.com

Özet

Hızlı bir biçimde gelişen teknolojinin getirdiği yeni yaşam düzeninde, dijital dünya ile birlikte hayatımıza giren ve birçok alanda pratik çözümler sunan ve bazı durumlarda hayat kurtaran mobil uygulamaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu kapsamda, yer kürenin doğal süreçlerinden kaynaklanan ve canlı yaşamını tehdit eden doğal afet ve acil durumlardan sonra, geçici barınma merkezleri hazır duruma getirilene kadar önemli bir risk unsuru olan olası paniği önlemek ve koordinasyonu sağlayabilmek gerekir. Afet ve acil durum toplanma alanları bu amaçla belirlenmiş olup, halkın buna ulaşımı için ilgili birimler tarafından gerekli çalışmalar elbette yapılmıştır. Ancak böylesine acil durumlar esnasında, bu noktalara ulaşabilmenin daha hızlı ve kolay olması amacı güdülerek, bir mobil uygulamaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Bu uygulama aktif edildiği anda, kullanıcının kendisinin de bulunduğu nokta ile birlikte toplanma alanları ve en yakın alana ulaşımı harita üzerinde gösterilecektir.

Bu çalışma, Çanakkale Merkez ve bağlı bulunan tüm ilçelerdeki toplanma alanlarını kapsamaktadır. Daha sonraki süreçlerde ülke genelinde kullanılması amaçlanmaktadır. Çanakkale İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nden alınan bilgiler doğrultusunda, güncel olarak 127 adet toplanma alanının olduğu tespit edilmiştir. Belirlenen toplanma alanlarına ulaşım amacı taşıyan uygulama, kullanıcıların ücretsiz olarak ulaşabileceği nitelikte olacaktır. Ülkemizde bu amaçla kullanılan tek uygulamadan (Afad Acil) farklı olarak, kullanıcı kendisine izin veren yakınlarının konumlarını da görebilecektir. Ayrıca, sesli iletişim trafiğinin önüne geçmek amacıyla sık aralıklarla "mesajla iletişim kurulsun" uyarısı ve oluşturulan "yakınlarım listesi" kişilerinin güvende olduklarını bildirebilecekleri özellikler de uygulama içeriğindeki önemli detaylardır. Ülkemizde; yetişkinlerin %98'i cep telefonu kullanırken, bunların %77'si akıllı telefon kullanmaktadır. Böylece çok sayıda kişi bu uygulamadan faydalanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Acil durum, Deprem, Mobil uygulama, Toplanma alanı

GRAVİTE YÖNTEMİNDE YOĞUNLUK ve DERİNLİK ANALİZİNDE VERİ İŞLEM YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Samet Şahin [1,*] & Emin U. Ulugergerli [1]

[1] Jeofizik Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
sametsahinrbl@gmail.com

Özet

Gravite yönteminde kütleye ve mesafeye bağlı olarak anomalilerin değişim gösterdiği bilinmektedir. Bouguer anomalisi, yeraltındaki kütlelerin ya da yapıların yoğunlukları ve derinliklerindeki farklılıklara bağlı olarak şekillenmektedir. Bu çalışmada, yeraltındaki yapıların analitik uzanım, migrasyon ve güç spektrumu gibi yöntemlerle yoğunluğa ve derinliğe bağlı ayrıştırılarak yorumlanması ve araştırılması hedeflenmiştir. Bu veri işlem tekniklerinde yer yer hatalı veya eksik yorumların yapılması söz konusu olabilmektedir. Bu durumun önüne geçmek için modelleme teknikleri kullanılmaktadır. Bu çalışma kapsamında geleneksel veri işlem yöntemlerine ek olarak modelleme ve ters çözüm teknikleri kullanılarak geleneksel yaklaşımlarla karşılaştırılmıştır. Modellemede nokta kütle yaklaşımı kullanılmıştır. Nokta-kütle yaklaşımı yöntemi tam prizmatik yapı yöntemine kıyasla, gözlem noktalarının hücrelere oranına bağlı olarak çok daha hızlı ve onda bir bellek ihtiyacıyla benzer hatta daha iyi sonuçlara ulaşılmasını sağlamaktadır. Ters çözümde ise odaklanmış ters çözüm tekniği kullanılmıştır. Odaklanmış ters çözümde yer altındaki yapıyı temsil eden sonuç modelinde yapının sınırlarının daha iyi hesaplanması mümkün olabilmektedir. Elde edilen sonuçların geleneksel veri işlem tekniklerine göre daha iyi olduğu görülmüştür. Özellikle de modelleme ve ters çözüm algoritmasına eklenebilecek yeni koşullarla daha doğru ve daha kapsayıcı sonuçlar elde edilebileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Odaklanmış ters çözüm, nokta kütle yaklaşımı, analitik uzanım, migrasyon, güç spekturumu.

TEMATİK ÇOCUK KANALLARINDA YER ALAN ÇİZGİ FİLMLERDE DOĞAL AFET UNSURLARININ ANALİZİ

Ezgi Sezer [1,*] & Serkan Özden [1]

[1] Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
cankurtaranezgi95@gmail.com

Özet

Tarih boyunca yaşadığımız coğrafyada pek çok doğal afet meydana gelmiş ve bunların sonucunda ciddi can ve mal kayıpları yaşanmıştır. İnsanlar doğal afetlerin oluşumunu engelleyememelerine rağmen bunların zararlarının azaltılmasına yönelik çeşitli önlemler alabilmektedir. Afet farkındalığı oluşturmada meydana gelebilecek doğal afetlerin hasarlarını en alt seviyeye indirmek hedeflenir ve bu farkındalığı çocuk yaşta oluşturmak büyük önem arz etmektedir. Tematik kanallar belli bir tema ve konu ile ilgili yayın yapan kanalları kapsamaktadır. Çizgi film ise canlandırma sanatıdır belli bir iletiyi simgesel olarak anlatmaktadır. Çizgi filmlerin en büyük izleyici kitlesi çocuklardır. Çocuklar izledikleri çizgi filmlerdeki karakterlerden, olaylardan ve konulardan etkilenirler. Araştırmamız tematik çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde doğal afet unsurlarının analizini kapsamaktadır. Araştırmadaki amacımız ise doğal afet ve çocuk kavramlarında farkındalık yaratmak, en büyük iletişim araçlarından televizyonun doğal afet, çocuk ve çizgi film kapsamında bir bakış açısı sunabilmesini sağlamaktır. Çocuk merkezli afet yönetiminde kullanılabilecek bir veri olması çalışmanın hedefleri arasındadır. Ayrıca bu alanda az çalışma olması sebebiyle araştırılması plananlanan akademik çalışmalara yardımcı bir kaynak olması hedeflenmektedir. Araştırmanın evrenini Türksat üzerinden ücretsiz yayın yapan üç tematik çocuk kanalı oluşturmaktadır. Her bir kanalın 2022 yılı yayın akışında aktif yer alan 5 çizgi film kura yöntemiyle seçilmiştir, toplamda 15 çizgi film çalışma kapsamına alınmıştır. Seçilen çizgi filmlerin tüm bölümleri resmi kaynaklarından araştırmacılar tarafından izlenmiştir. Araştırma yöntemi olarak nitel bir veri analiz yöntemi olan döküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Veriyi analiz etme aşamasında analiz birimlerinin saptanması, sayısallaştırma ve frekans analizi kullanılmıştır. Araştırmada sonuç olarak tematik çocuk kanallarında yer alan çizgi filmlerde doğal afet unsurlarına görsel ve sözel olarak yeteri kadar yer verilmediği, ayrıca doğal afetlerde risk yönetimi kapsamında alınabilecek önlemlere yeteri kadar değinilmediği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda tematik çocuk kanallarında yer alan çizgi filmlerde, çocukların doğal afetlere karşı farkındalık seviyelerini arttıracak unsurlara yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Film, Doğal Afet, Tematik Kanal, Çocuk ve Afet

ÇANAKKALE İLİ MERKEZ İLÇESİ KURULU RÜZGAR SANTRALİNE YARDIMCI KAYNAK OLARAK GÜNEŞ SANTRALİ YAPILARAK KAPASİTE FAKTÖRÜ ARTIŞININ ve PROJE MALİYETİN İNCELENMESİ

Emre Aydoğdu, İsmail Tarhan

Enerji Kaynakları Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
aydogduemre@hotmail.com

Özet

İnsanlığın rahat ve güven içerisinde yaşaması için gerekli birçok araç-gereç ve cihazın kullanımı için gerekli olan enerji için çoğunlukla kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtlardan yararlanılmıştır ve halen de ağırlıklı olarak kullanılmaktadır. Ulaşımdan sağlığa birçok alanda gerekli enerji ihtiyacını karşılamaya yönelik çoğunlukla bu hidrokarbon kaynaklı fosil enerji kaynaklarının kullanılması nedeniyle çevresel sorunlar baş göstermiş ve doğal denge bozulmaya başlayarak küresel ısınma ile birlikte insan yaşamını her yönüyle olumsuz etkileyen iklim değişikliği kendini dikkate değer önemde hissettirmiştir. Daha güvenli, sağlıklı ve sürdürülebilir ekolojik bir yaşam için bu ve benzeri olumsuzlukların giderilmesi amacıyla son yıllarda güneş, rüzgar, biyokütle, jeotermal, hidrojen, dalga, akıntı gibi doğa dostu, temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı yanında verimlerinin artırılmasına ve enerji tasarrufuna daha fazla önem verilmektedir.

İnsan yaşamının daha güvenilir ve konfor içerisinde sürdürülmesinde önemli rol oynayan Endüstri/Toplum 5.0'ın hayatımızın her aşamasında etkin olması ile birlikte sanayinin, endüstrinin ve teknolojinin sürekli ve hızla gelişmesi enerji, özellikle elektrik enerjisi tüketiminin daha da artırmasına yol açmaktadır. Bu enerji artışı; sınırlı enerji kaynaklarına alternatiflerin aranmasını ve bu doğrultuda çalışmalar yapılmasını zorunlu hale getirmektedir. Gerek ekonomik ve gerekse politik ve stratejik öneme sahip enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesinde ve zenginleştirilmesinde daha fazla ülke tarafından bilhassa doğa dostu, çevreci ve yenilenebilir enerji kaynaklarının daha çok kullanımlarına yönelik araştırmalar yaparak geliştirilen projeleri daha fazla hayata geçirmeye ve desteklemeye başlamıştır.

Ayrıca; işletmede olan enerji kaynaklarının diğer alternatif enerji kaynakları ile hibrid olarak çeşitlendirilerek zenginleştirilmesi çalışmalarına da ağırlık verilmekte ve teşvik edilmektedir. Bu amaçla; gerekli kanunlar, yönetmelikler ve yönergeler çıkarılarak yenilenebilir enerji kaynaklarının daha fazla çeşitlendirilmesi ve kullanım alanlarının daha da genişletilmesi hedeflenerek, küçük ya da büyük ölçekli işletmelerinde enerji tesislerinin kurulmasına yönelik gerekli teşvik paketleri hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. 9/9/2021 tarihinde açıklanan yönetmelikle yardımcı kaynak hibrit tesislerin nasıl kurulacağına dair teknik detayların belli olmasından sonra birçok enerji üretim tesisi kapasite faktörünü artırmak için fizibilite çalışmaları yapmaya başlamışlardır. Özellikle kapasite faktörü diğer enerji kaynaklarına göre daha düşük olan güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklı enerji üretim tesisleri acısından önemli bir gelişme olarak görülmüştür.

Türkiye'nin enerji gereksinimini büyük oranda ithalat yoluyla karşılıyor olması, dışa olan bağımlılığının artmasına yol açması bu tür çalışmaların önemini artırmaktadır. Dünya genelinde birçok ülke güneş ve rüzgar enerjisi ve benzeri alternatif enerji kaynaklarının kullanımını, verimliliğini ve enerji tasarrufunu teşvik etmektedir. Bu nedenle; ülkemizde de enerji gereksiniminin en ekonomik, çevre dostu ve sürdürülebilir olarak karşılanabilmesi amacıyla mevcut rüzgar ve güneş gibi yenilenebilir enerji potansiyellerimizi en iyi ve verimli şekilde değerlendirmemiz gerekmektedir.

Bu çalışmada; Çanakkale ili Merkez ilçesi sınırları içinde kurulu olan 55,7 MW gücündeki Anemon Enerji – İntepe Rüzgar Enerji Santrali'nin kapasite faktörünü artırmak amacıyla 9,995 MWp gücünde yardımcı kaynak olarak kurulması planlanan güneş santralinin teknik değerlendirmesi çeşitli veri tabanları ve yazılımlar yardımıyla yapılarak kapasite faktörü artışı incelenecek ve projenin geri dönüş süresine yönelik fizibilite çalışması yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Rüzgar, Güneş, Hibrit Santraller

JEOTERMAL ENERJİNİN ÇANAKKALE İLİNDEKİ ÖNEMİ

Meltem Yoldaş [1,*] & Deniz Şanlıyüksel Yücel [2]

[1] Jeofizik Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Maden Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
meltemtapar@outlook.com

Özet

Alp-Himalaya orojenik kuşağı üzerinde yer alan Türkiye, genç volkanizma ve yoğun tektonizma etkisi ile jeotermal enerji potansiyeli açısından dünyadaki zengin ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye'nin kuzeybatısındaki Çanakkale ilinde jeotermal enerji potansiyeli yüksek olup, 14 jeotermal alan bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında Çanakkale'deki jeotermal kaynaklarda sıcaklık, pH, elektriksek iletkenlik gibi birçok fizikokimyasal parametre ölçümleri arazide yapılmış, hidrokimyasal özelliklerinin belirlenmesi için su örnekleri alınmıştır. Jeotermal kaynakların yüzey sıcaklıkları 23 ile 96,2 °C arasında değişmektedir. Rezervuardaki sıcaklık değeri 174 °C olan Tuzla en yüksek sıcaklıklı jeotermal alandır. Kestanbol ve Hıdırlar orta sıcaklığa sahip jeotermal alanlar olup, diğer jeotermal alanlar (Alibeyçiftliği, Bardakçılar, Çan, Çeltik, Karaılıca, Kırkgeçit, Kocabaşlar, Küçükçetmi, Külcüler, Palamutoba, Türkmenli) düşük sıcaklığa sahiptir. Jeotermal kaynaklar majör iyon analiz sonuçlarına göre bikarbonat, klorür ve sülfat baskın sular olarak 3 su sınıfına ayrılmıştır. Çanakkale'deki jeotermal kaynaklar sıcaklık değerlerine ve kimyasal özelliklerine bağlı olarak başta elektrik üretimi olmak üzere bina ısıtması, sera ısıtması, termal turizm, balneoloji ve kimyasal madde eldesi gibi birçok farklı alanda kullanılmaktadır. Bu çalışma kapsamında Çanakkale'deki jeotermal kaynakların tüm fizikokimyasal ve hidrokimyasal özelliklerinin düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda kullanım alanlarına sunulacak olan alternatif öneriler ile jeotermal enerjinin sürdürülebilirliğine katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, jeotermal enerji, hidrokimya, sürdürülebilirlik

UÇUCU KÜLDEKİ İZ ELEMENTLER

Deniz Ay [1,*] & Deniz Şanlıyüksel Yücel [1]

[1] Maden Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
m.m.denizay@gmail.com

Özet

Dünyada artan enerji talebine bağlı olarak kömür tüketimi de artmaktadır. Elektrik üretimindeki en büyük kaynaklardan biri kömür yakıtlı termik santrallerdir. Termik santrallerde kömürün yakılması sonucunda birçok yakma ürünü oluşmaktadır. Uçucu kül termik santralde kömürün yakılması sonucunda elektrostatik filtrelerde toplanan ince taneli kül olarak tanımlanır. Bu çalışmada 2005 yılından beri faaliyet gösteren, kurulu gücü 320 MW olan akışkan yataklı kömür yakma teknolojisi kullanılan 18 Mart Çan Termik Santrali uçucu küllerinin çevreye duyarlı iz element içeriğinin incelenmesi amaçlanmıştır. 18 Mart Çan Termik Santrali'nde Çan linyitleri kullanmaktadır. Çan linyitleri düşük kalorifik değere sahiptir ve kükürt oranı yüksektir. Termik santralinin yılda ürettiği uçucu kül miktarı yaklaşık olarak yarım milyon tondur. Uçucu küller termik santralin 1 km kuzeydoğusundaki kül barajında su ile karıştırılarak depolanmakta ve zamana bağlı olarak kül depolama alanı artmaktadır. Uçucu küllerin tane boyutu 0,99 ile 211 µm arasındadır. Uçucu küllerin morfolojisi düzensiz ve köşeli taneciklerden oluşmaktadır. Uçucu küllerin $SiO_2+Al_2O_3+Fe_2O_3$ toplamı % 59,73 ve CaO içeriği % 21,62'dir. Uçucu küllerin As (810,3 mg/kg), Cu (36,5 mg/kg), Pb (20,8 mg/kg), Se (1,5 mg/kg) ve Zn (51 mg/kg) içeriği Çan linyitleri ve dünya kömür ortalama değerinden yüksektir. Uçucu külde saptanan As konsantrasyonu Çan linyitleri ortalama As konsantrasyonundan (253 mg/kg) yaklaşık 3 kat fazladır. Yanma sonucunda Çan linyitlerinin içeriğindeki çevreye duyarlı iz elementler yüzeylerinde tutunabilecekleri uygun ortamlar sağlayan ince taneli uçucu küllere geçmekte ve iz element zenginleşmesi meydana gelmektedir. Uçucu küllerin su ile teması sonucunda liç olan çevreye duyarlı iz elementlerin toprağa, yüzey ve yeraltı sularına karışıp, kirletme riski bulunmaktadır. Bu nedenle uçucu küllerin depolanması sırasında olası sızıntıların önlenmesi ve depolama alanı çevresinde yeraltı sularının düzenli olarak izlenmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Termik santral, uçucu kül, iz element, çevresel etki

JEOTERMAL AKIŞKANDAN BOR GİDERİMİ

Dilek Demir [1,*] & Deniz Şanlıyüksel Yücel [2]

[1] Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Enerji Kaynakları ve Yönetimi Ana Bilim Dalı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Maden Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
dlkdemir87@gmail.com

Özet

Jeotermal akışkan alıcı ortamlara deşarj edildiğinde ısıl ve kimyasal kirliliğe sebep olabilmektedir. Türkiye'nin batısındaki bir çok jeotermal akışkanın bor konsantrasyonunun yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan biri de Çanakkale ilinde yüzey sıcaklığı 75 °C olan Kestanbol jeotermal akışkanıdır. Kestanbol jeotermal akışkanı balneolojik uygulamalar ve tesisin ısıtılmasında kullanıldıktan sonra Ilıca dereye deşarj edilmektedir. Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği'ne göre bor limit değeri 1 mg/l olup, jeotermal akışkanın bor konsantrasyonu (15 mg/l) bu değerden oldukça yüksektir. Bor, bitkilerin metabolik aktivitelerini tamamlaması için zorunlu olan elementlerden birisidir. Ancak, borun sulama sularındaki miktarı veya topraktaki çözünürlüğü bitkilerin ihtiyaçlarından fazla olduğunda bitki büyüme ve gelişmesini olumsuz yönde etkiler ve çürümelerini hızlandırır. Adsorpsiyon, ters ozmoz, iyon değiştirme, kimyasal koagülasyon ve elektrokoagülasyon bor gideriminde en yaygın kullanılan yöntemlerdir. Adsorpsiyon yöntemi ile düşük maliyetli ve kolaylıkla elde edilebilir materyallerin kullanılması hakkında birçok araştırma bulunmaktadır. Fakat adsorpsiyon yöntemi kullanılarak Kestanbol jeotermal akışkanından bor giderimi konusu bu güne kadar araştırılmamıştır. Bu çalışmada farklı yakma teknolojilerine sahip termik santrallerin uçucu külleri adsorban olarak kullanılarak Kestanbol jeotermal akışkanından bor gideriminin araştırılması amaçlanmıştır. Kesikli deneyler ile uçucu küllerin adsorpsiyon kapasitesine ulaşma süresi uçucu kül miktarı, pH ve sıcaklık gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak incelenecek ve optimum bor giderim koşulları belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Jeotermal akışkan, Kestanbol, çevresel etki, bor giderimi, adsorpsiyon

TAPU KAYITLARINDA ARAZİ YÜZÖLÇÜMLERİNİN ÜÇ BOYUTLU HESAPLANMASI: AVANTAJ ve FAYDA ANALİZLERİ

Kadir Kundupoğlu, Emin Özgür Avşar

Harita Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
kadir.kundupoglu@gmail.com

Özet

Tapu yüzölçümleri iki boyutlu olarak hesaplanmakta ve bu şekilde tescil edilmektedir. Bu yüzölçümü, yüzeyin gerçekte kullanılan yüzölçümüne göre farklıdır. Gerçekte daha büyük alan kullanan çiftçiler kullandıkları gerçek yüzey alanı yerine tapu yüzölçümlerine göre devletten destek almaktadırlar. Aynı şekilde devlet de vergi alırken tapu sahiplerinin kullandıkları gerçek yüzölçümü yerine tapu yüzölçümüne göre vergi almaktadır. Bu çalışmada tapu yüzölçümlerinin iki boyutlu yerine üç boyutlu olarak hesaplanması ve tescil edilmesi durumundaki avantajların ve kazanımlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla yüzeyin sadece y ve x eksenleri kullanılarak elde edilen koordinat değerlerine göre hesaplanan yüzölçümlerine yüzeyin z ekseninin koordinat değerlerini de katıp yüzeyin üç boyutlu modeli üretilmiştir. Yüzey modelinin üretiminde artık günümüzde yaygın olarak kullanılan insansız hava araçları kullanılmıştır. Elde edilen veriler işlenerek yüzey modeli üretilmiş ve bu yüzey modelinden yüzey alanı hesaplanmıştır. Tapu yüzölçümlerinin üç boyutlu olarak hesaplanıp tescil edilmesi tapu yüzölçümü miktarının zeminde kullanılan gerçek durumuna ulaştırmıştır. Tapu yüzölçümlerinin zemindeki gerçek duruma göre hesaplanmasının arsa veya araziyi kullanan vatandaş ve kamu açısından avantajları ve fayda hesapları açıklanmıştır. Pilot bölge olarak Balıkesir İli, Bandırma İlçesi, Bezirci Köyü seçilmiştir. Yer seçiminde arazinin engebeli ve eğimi yüksek olmasına dikkat edilmiştir. Yüzey yüzölçümlerinin, tapu yüzölçümlerinden %2,26 daha fazla olduğu hesaplanmıştır. Yapılan çalışmada tapu yüzölçümlerini iki boyutlu yerine üç boyutlu olarak hesaplanmasında vatandaşların alacağı tarım desteklerinin daha fazla olacağı; aynı şekilde devletin de bu yöntemle daha fazla vergi alacağı hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tapu, Üç Boyutlu Yüzölçümü, Vergi, Tarım Desteği

ORMAN YANGINLARININ UZAKTAN ALGILAMA YÖNTEMLERİ İLE TESPİTİ: GÜLNAR ÖRNEĞİ

Pekcan Yoldaş [1,*] & Mehmet Ali Yücel [1]

[1] Harita Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
pekcan.yoldas@gmail.com

Özet

Dünyanın en önemli doğal kaynaklarından biri olan ve ülkemizin yaklaşık %27'sini oluşturan ormanlarımız çoğunlukla yaz aylarında yangın riskiyle karşı karşıyadır. Küresel anlamda yaşanan iklim değişiklikleri ile insan faktörü orman bölgelerindeki yangın riskini artırarak giderek daha tehlikeli boyutlara taşımaktadır. Bu çalışma kapsamında Mersin ili, Gülnar ilçesinde 07/09/2022 tarih ve sabah saat 07:00 sularında gerçekleştiği düşünülen ve yaklaşık 1500 hektar alanın zarar gördüğü bölge uzaktan algılama yöntemleriyle değerlendirilerek, yangın öncesi ve sonrası yer yüzey sıcaklık değişimi araştırılmış ve elde edilen sonuçlar Orman Genel Müdürlüğünün zarar tespit tutanaklarıyla karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda Landsat uydu görüntüleri ücretsiz veri sağlayan sitelerden temin edilerek, termal kızılötesi bantlar yardımıyla Normalize Edilmiş Fark Bitki İndeksi (NDVI) analizi yapılmıştır. Kontrollü ve kontrolsüz sınıflandırma yöntemleri ile yanan bölgedeki sağlıklı ve sağlıksız bitki örtüsü yoğunluğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak yangına maruz kalan bölgede tahrip olan ormanlık alan tespit edilerek yangın sonrası rehabilite edilecek alanın büyüklüğü kısa sürede belirlenerek rehabilitasyon planlaması için altlık veriler elde edilmiştir. Gelecekte ortaya çıkabilecek yangınların kısa sürede söndürülmesi için yangınla eş zamanlı yapılacak uzaktan algılama çalışmalarının katkısı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Orman Yangını, Uzaktan Algılama, Normalize Edilmiş Fark Bitki İndeksi (NDVI), Kontrollü ve Kontrolsüz Sınıflandırma

SENTİNEL-1 UYDULARI İLE DEPREM KAYNAKLI KENTSEL HASAR TESPİTİ ÜZERİNE İNCELEME: 2016 EKVADOR DEPREMİ

Deniz Bitek [1,*] & Ramazan Cüneyt Erenoğlu [2]

[1] Planlama ve Risk Azaltma Şubesi Edirne İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
[2] Harita Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
denizbitek@hotmail.com

Özet

Deprem, yerkabuğu katmanlarının yerinden oynamasıyla oluşan sarsıntının, titreşimler biçiminde çevreye doğru yayılmasıyla ortaya çıkan doğa olayı, yer sarsıntısı olarak tanımlanmaktadır. Sonuçları itibarıyla afetler çok sayıda canlıyı etkilemekte ve ciddi boyutlarda kayıplara sebebiyet vermektedirler. Doğal afet kaynaklı ülkemizde ve dünyada meydana gelen depremler dünya üzerinde en sık yaşanan doğal afet olması ile birlikte zaman zaman yıkıcı etkilere neden olmakta, can ve mal kayıplarına sebebiyet vermektedir. 2016 Ekvador depremi, 7,8 mw (büyüklüğünde), 16 Nisan cumartesi 23.58'de meydana gelmiş ve bunun sonucunda 661 kişi ölmüş, 6274 kişi yaralanmış ve 28.678 kişi yerinden olmuştur.

Ülkemizde ve dünyada önemli bir problem olan doğal afetlerin meydana geldiği esnada ve sonrasında kriz yönetiminin sağlıklı bir biçimde yönetilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla uygulanan birçok yöntem bulunmaktadır. Bunlardan biri de Uzaktan Algılama teknikleri kullanılarak kentsel alanlarda meydana gelen hasarların hızlıca tespit edilmesidir. Bu çalışmanın amacı, Avrupa Uzay Ajansı (ESA) Copernicus Açık Erişim Merkezi programı kapsamındaki Sentinel-1 uydu görüntüleri kullanılarak Portoviejo kentinde 3 Nisan 2016 ile 27 Nisan 2016 tarihlerine ait uydu görüntüleri ile deprem kaynaklı kentsel hasar tespiti ve kapanan yolların haritalanmasının tespit edilmesidir. Farklı tarihlerde ulaşılan uydu görüntülerinin değerlendirilmesi ve analizi için açık kaynak kodlu SNAP yazılımı, ArcGIS ve QGIS yazılımları kullanılmıştır. Sentinel-1 uyduları üzerine kurulan C bandı Sentetik Açıklıklı Radar (SAR) sensörleri taşırlar. Sentetik Açıklık Radar (SAR) görüntülerinin kullanımı yüksek çözünürlüklü olması, hava koşulları ve gece-gündüz şartlarından etkilenmemesi, geniş alanda tarama yapabilmesi gibi yetenekleri nedeniyle kullanımı yoğundur. Çalışma kapsamında kullanılan veriler, Dikey-dikey (VV) ve dikey-yatay (VH) polarizasyonlu Zemin Menzili Algılanan (GRD) ürünler olarak İnterferometrik Geniş (IW) modunda elde edilen Sentinel-1 SAR görüntüleridir.

Çalışma sonucunda kent merkezini kapsayan çalışma alanı içerisinde depremin 26.01 hektarlık bir alanı etkilediği, 6 noktası ana ulaşım aksları üzerinde olmakla birlikte 43 noktada yolların ulaşıma kapandığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca Sentinel-1 uydularının yardımı ile kentsel alanlarda hızlı hasar değerlendirilmesi ve kapanan yolların tespit edilmesinin izlenmesinde kullanılabilir olduğu görülmüştür. Elde edilen veriler afet sonrası müdahale işlemleri için kullanılabilir. Afet iyileştirme süreçleri içerisinde hastaneler, okullar ve kamu kurumlarının son durumları ile büyük miktarda enkaz nedeniyle ulaşıma kapanan yolları tespit etmek için kullanılabilecektir. Bu çalışma ile bir deprem ülkesi olan ülkemizde yaşanan depremlerden sonra da bu yöntemin kullanılabilir olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Afet Yönetimi, Portoviejo Kenti, Uzaktan Algılama, Sentinel-1, Sentetik Açıklıklı Radar (SAR)

UZAKTAN ALGILAMA TEKNİKLERİ İLE YANMIŞ ALANLARIN TESPİTİ: 2022 MUĞLA MARMARİS ORMAN YANGINI ÖRNEĞİ

İlke Bozkurt [1,*] & Mehmet Ali Yücel [1]

[1] Harita Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ilkebozkrt@gmail.com

Özet

Orman yangınları çevreye verdiği zararlar nedeniyle dünyada ve ülkemizde sıkça rastlanılan önemli doğal afetlerdendir. Oman yangınları: Arazi örtüsünü çok hızlı değişmesine, sebep olduğu kimyasal değişimler sebebiyle ekosistemin olumsuz etkilenmesine, küresel ısınmanın artmasına, doğal yaşamın yok olmasına neden olmaktadırlar. Orman yangınları sonrası, araziden veri toplamak beraberinde çeşitli zorlukları da getirmektedir. Bu sebeple uzaktan algılama teknolojileri son yıllarda orman yangını sonrası çalışmalarda sıklıkla tercih edilmektedir. Bu bağlamda çalışmada Muğla ili, Marmaris ilçesi Amazon Koyu Bördübet mevkiindeki ormanlık alanda 21 Haziran 2022 tarihinde başlayan orman yangını incelenmiştir. Çalışma kapsamında teorik altyapının oluşturulması amacıyla öncelikle "orman yangını", "uzaktan algılama", "uydu görüntüleri" kavramları üzerine bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda orman yangınlarından sonra meydana gelen hasar tespit çalışmaları içerisinde yanan alan tespiti için 21 Haziran 2022 tarihinde başlayan orman yangınına ait uydu görüntüleri kullanılarak Normalize Edilmiş Vejetasyon İndeksi (Normalized Differenced Vegetation Index-NDVI) ile yanarak tahrip olmuş alanlar tespit edilmiştir. Uzaktan Algılama uygulamalarında yeşil bitki örtüsünün tespitinde, zaman içinde pozitif ve negatif yönde değişimimin izlenmesinde en sık kullanılan indeks Normalize Edilmiş Bitki Örtüsü (NDVI) indeksidir. NDVI, yakın kızıl ötesi ve kırmızı bant görüntülerinin matematiksel bir oranla ifade edilmesidir. Yangın öncesi görüntülerde yoğun ve sık orman alanları için NDVI değerleri +1'e yaklaşmaktadır. Aynı şekilde yangın sonrası görüntülerde yanarak tahrip olmuş orman alanlarının NDVI değerlerinin -1'e yaklaştığı gözlenmektedir. Bu bağlamda uydu görüntüleri NDVI skalasında 5 ayrı sınıfa ayrılmış ve sınıflandırılmıştır. Bu çalışmada bölgede meydana gelen orman yangınında, yangın öncesi ve yangın sonrası NDVI değerleri hesaplanmış ve analiz sonucunda tahrip olan yeşil alan 3 bin 321 hektar olarak tespit edilmiştir. Orman Genel Müdürlüğünün hasar tespit çalışmaları sonucunda 3 bin 417 hektar alanın tahrip olduğu açıklanmıştır. Yapılan analiz ile Orman Genel Müdürlüğü verilerinin yakın ve tutarlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılan literatür taraması ve analizlerin değerlendirilmesi sonucunda uzaktan algılama teknolojileri ile yangının ormanda bıraktığı hasarın şiddetinin (Burn Severity) belirlenmesi, yanan alan tespiti, zarar gören bölgelerin haritalandırılması ve yeniden ormanlaştırma çalışmaları için başlangıç noktası sağlamakta ve bu tarz çalışmaların planlanmasını hızlandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Orman Yangını, Uzaktan Algılama, Uydu Görüntüleri

KROMOSFERİK AKTİF ÇİFT YILDIZ RS UMi'NİN YÖRÜNGE DÖNEM ANALİZİ

Oğuzhan Üçüncü [1,*] & Burcu Özkardeş [1]

[1] Uzay Bilimleri ve Teknolojileri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
oguzhanucuncu2992@gmail.com

Özet

Aktif kromosfere sahip çift yıldızlar (kısaca CAB), F ve daha geri tayf türünden alt dev/anakol ışıtma sınıfına ait ayrık veya yarı-ayrık sistemlerdir. Bu türden sistemler, Güneş'te de gözlenen, manyetik alan kaynaklı aktivitenin incelenmesi için doğal bir laboratuvardır. Bu çalışmada, CAB olarak sınıflandırılmış örten çift yıldız RS UMi'nin dönem değişimi incelenmiştir. Analizde, kullanıma açık olan O-C Gateway arşivindeki minimum ışık zamanları kullanılarak, *O-C* yöntemi uygulanmıştır. Dönem değişiminin olası nedeni, farklı mekanizmalar (kütle aktarımı/kaybı, manyetik aktivite, üçüncü cisim) aracılığıyla tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çift yıldız: Kromosferik aktif çift: RS UMi; Teknik: Dönem Analizi

ÇİFTÇİNİN ÜRETTİĞİ BUĞDAYI TÜCCARA VADELİ OLARAK SATMA İŞLEMİNİN İSLAM FIKHI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (ÇANAKKALE'NİN ÇAN İLÇESİ ÖZELİNDE)

Kemal Gündüz

İlahiyat Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
kemalgunduz035@gmail.com

Özet

Dünyada gıda ihtiyacının en önemli bölümünü tarımsal ürünlerin oluşturduğu bir gerçektir. Bu ürünlerin başında ise hiç şüphesiz hububat ürünleri gelmektedir. Bu ürünlerin yetiştirilme ve pazarlama süreci ekonomik yönden önemli olduğu ve incelenmesi gerektiği kadar dinî açıdan da incelenmesi gerekir. Çiftçilerin ve tüccarın İslâmî açıdan sakıncalı sayılabilecek veya tartışılabilecek birtakım işlemlerin yaptıkları ya da onların bu konularda çeşitli sorular sordukları görülmektedir. Bu işlemlerden biri de buğdayın tüccara vadeli verilmesi meselesidir. Konuyla ilgili Çan ilçesinde bir saha araştırması yürütmekteyiz.

Bu araştırmada yaptığımız tespitlere göre üretilen buğdaylar ekmeklik ve yemlik buğday olmak üzere iki sınıfa ayrılmaktadır. Buğday üretimi yapan çiftçilerin büyük bir kısmı ürettikleri buğdayın tamamını veya bir kısmını bölge tüccarlarına peşin veya vadeli olarak vermektedir, bu işlem sözde "satış" olarak adlandırılmaktadır. Bölgede yapılan vadeli satım işlemlerinin bir kısmı "açık hesap usulü" denilen bir yöntemle yapılmaktadır. Açık hesap usulü, vade tarihinin ve vade fiyatının konuşulmadığı bir tür satım işlemidir. Bu tür vadeli satım işleminden sonra buğday satıcısı olan çiftçi ne zaman isterse tüccarın yanına gider ve o gittiği günkü buğday satış fiyatı esas alınarak hesap kesimi yapılır. Ayrıca satılan buğdayın tüccarın ambarına dökülme tarihi ile hesap kesilme tarihleri arasında çiftçi, tüccarın dükkanından un, yem ve gübre gibi çeşitli ürünler alabilmektedir. Alınan bu ürünlerin fiyatları belirlenmeden çiftçinin borç defterine kaydedilmektedir. Çiftçi hesabı kesmeye geldiğinde önceden satın aldığı bu ürünlerin fiyatları da o günkü güncel fiyatları üzerinden değerlendirilmektedir.

Söz konusu muâmeleler bazı yönleriyle dinî açıdan problem oluşturabileceğinden İslam fıkhı açısından incelenmeye muhtaç görünmektedir. Literatürde bu konuda kayda değer bir çalışmanın özellikle de saha araştırmasının yapıldığını tespit edemedik. Onun için bildirimizde söz konusu işlemleri İslâm hukuku açısından inceleyip değerlendirmeye çalışacağız. Bu çalışmanın hem İslam hukuku bilim alanına zenginlik katmasını hem de çiftçilerimize ve tüccarımıza yol göstermesini ümit ediyoruz.

Anahtar Kelimeler: Muamelat, Satım, Niza, Fasit, Sahih

YUNANİSTAN'DA ŞER'Î HÂKİM OLARAK MÜFTÜLERİN YETKİLERİ

Tülay Akın

İslam Hukuku Ana Bilim Dalı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
omerfaruk7974@hotmail.com

Özet

Osmanlı Devleti'nden bağımsızlığını kazanan ilk Balkan devleti olan Yunanistan'ın, Avrupa Birliği ülkelerinin genelinin aksine, resmi bir Kilisesi (Doğu Ortodoks Kilisesi) vardır. 1975 Anayasası'na göre Doğu Ortodoks inancı, devletin resmi dinidir. Bir başka ifadeyle Yunanistan laik bir ülke değildir.

Yunan Anayasa'sı Ortodoks Hristiyanlığını resmi olarak tanırken ülkedeki diğer inançları ve temsilcilerinin hak ve hukukunu da düzenlemektedir. Bunlar arasında Katolikler, Protestanlar, Yahova Şahitleri, Ermeniler, Yahudiler ve Batı Trakya'da yaşayan Müslümanlar sayılabilir. Anayasası'nın 5. maddesinin 2. fıkrasında: *"milliyet, ırk, dil, din veya siyasal inanç farkına bakılmaksızın Yunanistan'da yasayan herkesin hayatı, namusu ve hürriyeti tam bir himaye altındadır"* şeklinde belirtilmektedir.

Tüm dinlerin genel denetiminden Milli Eğitim ve İnanç Bakanlığı'na bağlı "İnançlar Genel Müdürlüğü" sorumludur. Batı Trakya'daki Müslüman azınlığın üç müftüsünün resmi statüsü, atanması veya görevden uzaklaştırılması gibi konular da aynı başkanlığın sorumluluğundadır. Yunanistan'ın en büyük azınlık grubunu oluşturan Batı Trakya bölgesinde yaşayan Müslüman nüfusun 140.000 ilâ 150.000 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bunlar Türkler, Pomaklar ve Çingeneler olmak üzere, üç etnik gruptan oluşmaktadır.

Bunun yanı sıra özellikle son yıllarda Yunanistan'a, çoğunluğu Müslüman ülkelerden olmak üzere göçler olmaktadır. 1990'lardan sonra Yunanistan'a dünyanın farklı bölgelerinden göç eden Müslümanların sayısı 500.000 civarındadır. Bu sayıya 2015 yılından itibaren özellikle Suriyeli mültecileri de eklenirse toplamda Yunanistan'da 1 milyona yakın Müslümanın yaşadığı söylenebilir.

Yunanistan'da din ve vicdan özgürlüğü, Anayasa'nın 13. maddesiyle garanti altına alınmıştır. Bu özgürlük aynı zamanda inanç (madde 13/1) ve ibadet (madde 13/2) özgürlüklerini de içerir. Müslümanlar Yunanistan'da azınlık durumuna geldikten sonra ilk defa hukuki yönden (tüzel kişilik olarak) Müftülük seviyesinde, 1913 Atina Antlaşması'nın 3. maddesi ile tanınmıştır. Dinî lider olan müftü aynı zamanda kadı (yargıç) görevini üstlenmiştir.

Bildirinin amacı, günümüzde hem Avrupa ülkesi olan hem de geçmişte Balkanlarda uzun yıllar Osmanlı Devleti'nin bir eyaleti olan Yunanistan'da halen devam eden müftülük müessesesinin yetkilerini incelemektir. Bu inceleme neticesinde günümüzde, Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan 14 Kasım 1913 tarihli Atina Barış Antlaşması ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşmasının getirdiği hakların ne kadar yerine getirilebildiği ve uygulamada ne tür problemlerin yaşandığı tartışılacaktır. Araştırmada doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, "tarihi araştırma yöntemi" ile eleştirel bir gözle incelenmiş, analiz ve sentezi yapılarak bilgi üretme ve konuyu anlamlı hale getirme yoluna gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yunanistan, Müftü, Hukuk, Azınlık, Özgürlük,

PSİKOLOJİK ŞİDDET TÜRLERİNDEN OLAN EŞİ TERK ETMENİN İSLAM HUKUKU VE MEDENİ HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Elif Sümeyye Tuna

Temel İslam Bilimleri/İslam Hukuku, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
smyycnar@gmail.com

Özet

Aile olmanın gereklerinden biri de ortak yaşamdır. Eşlerin birbirinin maddi ve manevi yönden destekçisi, sığınağı ve huzur kaynağı olabilmesi, birbirlerine verdikleri değer ve birbirlerinin haklarını gözetme konusundaki hassasiyetleriyle mümkündür. Aile içi şiddet bu birlikteliği derinden sarsar, sıkıntı ve zorluklara sebebiyet verir. Şiddet, bedensel ve ruhsal sağlığı tehdit eden bir sorundur. Güçlüden zayıfa yöneltilen baskı olarak görülen şiddetin oldukça geniş karşılığı bulunmaktadır. Şiddet orantısız güç kullanımı ya da karşı tarafı herhangi bir şekilde tahakküm altına almak olarak kendini gösterebilmektedir. Bazı durumlarda bedensel bütünlük zarar görürken bazı durumlarda ruh sağlığının zarar görmesiyle aslında görünür olmayan bir baskı söz konusu olabilmektedir. Eşlerin birbirine uyguladığı ihmal, sevgi ve anlayış göstermeme gibi davranışlar psikolojik şiddet olarak yorumlanabilmektedir.

Evlilik içi psikolojik şiddet türlerinden birisi de Türk Medeni Kanunu'na göre evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla eşlerden birinin ortak konutu terk etmesidir. Eşin diğer eşi terk etmesiyle hem maddi hem de manevi yönden uğranılan zararın giderilmesi için bazı hukuki müeyyideler öngörülmüştür. Mevzuatta ortak hayata son vermek maksadıyla diğer eşi ortak konutu terk etmeye zorlamak veya ortak konuta girmesine engel olmak evlilik içi psikolojik şiddet türleri arasında yer almaktadır. Bu durumlardan her biri aynı zamanda boşanma sebebi olarak düzenlenmiştir.

İslam Hukukunda meşrû bir gerekçe olmaksızın eşi terk etmek bir kusur olarak görülmüş ve boşanma sebeplerinden sayılmıştır. Bu çalışmamızda ortak konuttan ayrılan eşin hangi şartlarda eşi terk etmiş sayılacağı Medeni Hukuk ve İslam Hukuku açısından incelenmiştir. Ayrıca terk süresinin boşanmaya etkisi değerlendirilmiştir. Aile birlikteliğini sonlandırmadan önce karar mercîlerinin, eşler arasında terkin gerçekleşmesi konusunda detaylı inceleme yapmasının gerekliliği farklı örneklerle ortaya koyulmuştur. Evlilik birlikteliği kuracak kadın ve erkeğe yükümlülükleri konusunda sağlıklı bilgilendirme yapılmasının, ileride evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerden kaçınma fiilini önleyebileceği bir öneri olarak sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, Aile, Psikolojik Şiddet, Terk, Boşanma

BAKARA 256. AYETİNDEKİ DİNDE ZORLAMA İFADESİNİ DOĞRU YORUMLAMANIN ÖNEMİ

Gülnaz Işık

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Islam Bilimleri Tefsir Bölümü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
isikgulnaz34@gmail.com

Özet

İslamiyet'in doğru anlaşılıp yaşanabilmesi için dinin ana kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılması gerekir. Kur'ân-ı Kerim'in î'caz özelliklerinden biri, bazen bir varlık ya da olguyu farklı ayetlerde müterâdif (eş anlamlı) lafızlarla bazen de zû-vücuh (çok anlamlı) bir lafızla birden çok manayı tek kelimede ifade etmesidir. Bunun yanında, mantuk (söylenen söz) ve mefhum (kastedilen mânâ) da kimi zaman birbiriyle örtüşüp kimi zaman zıt olabilmektedir. Bu durum, Kur'ân-ı Kerim kaynaklığında varılacak yargılarda önem arz eder. Dar bir çerçeveden ve tek yönlü bakmak yerine ifadelerin muhtemel anlamlarıyla birlikte ve söyleniş gâyesine uygun değerlendirilmesi gereğini ortaya koyar. Aksi takdirde yanlış bir hüküm ya dinin tümden reddine yahut gereken özenin ihmaline sebebiyet verebilir. Bunun önüne geçilebilmesi için tefsirde parça-bütün ilişkisi doğru kurulmalıdır. Bakara sûresi 256. ayetindeki "Dinde zorlama yoktur." ifadesinin -günlük hayatta zikredildiği kimi alanlar ve kullanıcı profilleri (Müslüman) dikkate alındığında- zaman zaman bağlamının dışında kullanımıyla karşılaşılmaktadır. Kanaatimizce üzerinde biraz daha derin tefekkürle irdelenmesi gereken ayetlerdendir.

Kur'ân-ı Kerîm, sonlu bir dünya hayatının ardından sonsuz bir âhiret hayatının varlığını haber vererek tüm insanlığı Allah Teâlâ'nın onlar için 'din' olarak seçtiği İslâm Dîni'ne davet eder. Yine kendisinde vasıfları açıklanan kulluk/ibadet şartlarının yerine getirilmesi (borç/edim) karşılığında, sonsuz âhiret ni'metlerinin (alacak/beklenti) vaad edildiğini bildirir. İlgili ayetteki zû-vücûh olan "din" kelimesinin lûgatlerdeki anlamlarından biri de "borçlanma"dır. Bu anlamıyla herhangi bir "dînî kabul" kul ile ilâhı arasında bir borç-alacak ilişkisi kurarak edimler ve beklentilerden oluşan bir akit meydana getirir. Bu nedenle kişiler İslâm dîninde taraf olmaya zorlanmamış, yalnızca tercihlerinin sonuçları haber verilerek teklifte bulunulmuştur. Kabul edenlere Müslüman payesi verilmiş ve "din akdi"nin yükümlülüklerini samimiyetle yerine getirmesi beklenilmiştir. Çünkü söz vermek suretiyle Allah Teâlâ'nın vaadinin alacaklısı olmuşlardır. Bir akdin hüküm ifade etmesi, nitelik ve zamanları belirlenmiş edimlerin yerine getirilmesini gerektirdiğinden gerçekleşme düzeyi belli zamanlarda denetime tabi tutulur. Allah Teâlâ da Müslüman kulunun -imkân ve istitâat'i (gücü) nisbetince- şart, yöntem ve zamanları belirlenmiş edimlerle (ibadet) sözlerini yerine getirmesini bekler. Ancak göz ardı edilemeyecek bir gerçek de Kur'ân'da "Dinde zorlama yoktur." ifadesinden farklı olarak, İslâm'ı kabul etmeyenlerle (bazen de kabul ettiği halde edimlerini yerine getirmeyenlerle) -değişik niteliklerde- mücadele edilmesini emreden ayetlerin bulunmasıdır. Kanaatimizce bunların varlığı bir zorlamadan ziyade, tüm hukuk sistemlerinde olduğu üzere; hakların ihlaline yönelik taaruzlarının bertaraf edilmesi, görev ve yetkisini yerine getirmede ihmâli bulunanların uyarılıp kınanması, istismar edenlerin ise fiillerine uygun yaptırımlara tâbi tutulmasıdır. Örn; Boşama hakkını istismar ederek nikahın ve evliliğin saygınlığını zedeleyen, aynı eşini üç kez üst üste boşayan koca için üçüncü boşamadan sonra aynı eşine geri dönme hakkı güçleştirilmiştir.

Bu çalışma; konuyla ilgili ayetin tefsirde parça-bütün ilişkisi gözetilerek ve din, dîne davet/zorlama, dinde zorlama, dinden beklentiler, dînî yükümlülükler, dîni temsil yönleriyle; klasik tefsir eserleri, lugatler ve literatürdeki konuyla ilgili diğer çalışmaların kaynaklığında ve Kur'ân ilimleri çerçevesinde değerlendirilmesiyle hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din, Davet, Zorlama/Baskı, Temsil, Yükümlülük.

GİRİŞİM SERMAYESİ ŞİRKETLERİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ

Ahmet Akça

İlahiyat Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
akcaahmet@outlook.com.tr

Özet

Dünya varlığını devam ettirdikçe insanoğlu yeni fikirler üreterek farklı kazanç yolları elde etmeye yada elinde var olan şeyleri daha da geliştirmeye çalışıyor. İnsanlar ellerindeki para ile veya maddi olarak kıymeti olan bazı eşyalarını bir araya getirme suretiyle bir ortaklık kurabilirler. Ancak kişilerin finansal durumu her zaman buna elverişli olamayabilmektedir. Bu çalışmada incelemeye çalışacağımız fikir yani şirket türü girişim sermayesi şirketleridir. Girişim sermayesi şirketleri yeni bir fikri, projesi yada hali hazırda firması olup daha da geliştirmek isteyen ancak yeteri kadar finansmanı olmayan girişimcilere destek sağlamak amacıyla kurulan, yatırımcısına çok yüksek kâr sağlayan aynı zamanda bir o kadarda riski beraberinde getiren bir şirket türüdür.

Bu çalışmada girişim sermayesi şirketlerinin faaliyet alanlarını, sistemin işleyişini, kâr ve zarar ihtimali bu kadar yüksek olan bir yatırımın, yatırımcısına ve girişimcisine olan yansımalarını ele almak istiyoruz. Bundan elde edilecek sonuçla hâlihazırda bulunan bu şirketlerin çalışmalarının doğruluğu hakkında kamuoyunu bilgilendirmek, bu kurumlara yatırım yapmak isteyip ancak kısıtlı bilgiye sahip olan kişiler için doğru bilgileri tespit etmek ve bu şirketlerin mevzuatlarına katkıda bulunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye, Yatırım, Risk, Kâr, Proje

KRONİK HASTALIĞA SAHİP ÇOCUKLARIN EBEVEYNİ OLMAK: PANDEMİ SÜRECİ ÖRNEĞİ

Fatma Aldemir [1,*] & Fatma Yılmaz Kurt [1]

[1] Hemşirelik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
fatmamozak17@gmail.com

Özet

Dünya'da ilk olarak Aralık 2019 tarihinde Çin'de tanımlanan ve Şubat 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından da pandemi olarak kabul edilen koronavirüs, halk sağlığını tehdit eden ağır, riskli etkilere sahip bulaşıcı ve ölümcül bir hastalık olarak tanımlanmaktadır. Hastalığın hızlı yayılımı ve ölümlere neden olabilmesi tüm dünyada korku ve endişeye sebep olmuştur. Yeni tip koronavirüs her yaşta kişiyi etkilemekle birlikte özellikle ileri yaşta olanlar ve özellikle kronik hastalığı olan çocuklar yüksek riskli olarak kabul gören gruplardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlanan 2019 raporuna göre özellikle bir yaşın altındaki bebeklerin ve altta yatan ciddi/kronik durumları olan çocukların ağır hastalık için daha büyük risk altında olduğu öngörülmektedir. Kronik hastalığın neden olduğu psikolojik, sosyal sonuçlar hem çocuğu hem de ebeveynleri etkilemektedir.

Kronik hastalıklı çocuğa sahip olmak birçok zorluğu beraberinde getirmektedir. Pandemi döneminde bu zorluklar artarak devam etmekle birlikte; ek olarak kronik hastalığı olan çocuk ve aileleri pandeminin neden olduğu pek çok sorunla da mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar. Literatürde kronik hastalıklı bireylerin bakımı, davranış problemleri ve finansmanı gibi birçok etkenin aile üzerindeki stresi artırdığı, pandemi sebebi ile öğreten rolünde çocuklarının eğitimleriyle de ilgilenmek zorunda olan ailelerin önemli ölçüde etkilendiği belirtilmektedir. Ayrıca bu süreçte özellikle COVID-19 enfeksiyonunun yaşandığı aile bireylerinde diğer aile üyelerine ve özellikle kronik hastalıklı çocuğa hastalığı bulaştırmayı önlemek, sosyal mesafeyi korumak gibi güçlükler ebeveyn stresini artırdığı ve ebeveynlerin sağlık hizmetlerine ulaşımdaki güçlükler nedeniyle ruhsal durumlarının etkilendiği belirtilmektedir. Bu sonuçlar kronik hastalığa sahip çocuğu olan ebeveynlerin pandemi sürecinde daha da artarak devam eden psikolojik sorunlarla başa çıkmalarında desteğin fazlasıyla gerekli olduğunu göstermektedir.

Bu amaçla çalışmada kronik hastalığa sahip çocuğu olan ebeveynlerin pandemi sürecinde yaşadıkları güçlükler ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalık, Çocuk, Ebeveyn, Covid-19, Pandemi

HEMŞİRELERDE ÇATIŞMA YÖNETİMİ VE ÖRGÜTSEL ADALET İLİŞKİSİNE YÖNELİK LİTERATÜR İNCELEMESİ

Leyla Avcıbaşı

Sağlık Yönetimi, Trakya Üniversitesi
leylakayaavci@gmail.com

Özet

Sağlık hizmetlerinin karmaşık, acil ve ertelenemez olması, sağlık hizmetini diğer hizmet türlerinden ayırır. Hemşireler, sağlık hizmetlerinin sunumunda hasta memnuniyetini, hastane performansını ve kaliteyi artırmada hayati bir rol oynamaktadır. Günümüzde hemşire ve nitelikli sağlık personeli eksikliği evrensel sorunlardan biridir. İş yükünün ve aşırı stresin yaşandığı sağlık kurumlarında örgütleri canlı tutacak bileşen örgütsel adalet kavramıdır. Örgütsel adalet; çalışanların iş yerinde algıladıkları adalet anlayışı olarak tanımlanmaktadır. Algılanan adalet çalışanlar arasında hem olumlu hem de olumsuz tutumlara sebep olabilir. Hemşirelerinin ağır iş yükü ve stresi, adaletin olmadığı bölgelerde tutum ve davranışlarına yansıyarak ve çatışmaların artmasına sebep olacaktır. Tüm sağlık çalışanları ve hemşireler için kaliteyi korumak ve kurumsal adaleti sağlamak kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada örgütsel adalet ve çatışma yönetimi kavramlarının tanımı ve türleri ile ilgili çalışmalar ele alınmış ve hemşirelerde çatışma yönetimi ve örgütsel adalet arasındaki ilişkileri araştıran çalışmalara ilişkin literatür analizi yapılmıştır. Sağlık kurumlarında örgütsel adaletin artması ile hemşirelerde çatışmaların, mobing, intikam düzeyi ve tükenmişlik düzeylerinde azalma olduğu saptanmıştır. Örgütsel bağlılık, kişisel başarı hissi ve iş doyumunda ise artış tespit edilmiştir. Sağlık kurumlarında örgütsel adalet algısını arttırıcı politikaların oluşturulması ve sağlık yöneticilerinin çalışanların ruh sağlığını ve performansını sürdürmek için örgütsel adaletin koruyucu rolüne ilişkin öneriler oluşturması son derece önem kazanmaktadır. Hemşirelerde örgütsel adaletin sağlanması ile birçok çatışmanın önüne geçilerek hizmet kalitesi, hasta ve personel memnuniyetinde önemli artış ve katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Çatışma yönetimi, Örgütsel adalet

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ AŞILARA İLİŞKİN TUTUMLARI ve ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Rüveyda Duran [1,*] & Nazan Çalbayram [1]

[1] Hemşirelik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ruveyda.duran78@gmail.com

Özet

Aşılama, bulaşıcı hastalıkların önlenmesinde, milyonlarca ölümün engellenmesinde en başarılı ve maliyet etkin yöntemlerden biri olması sebebiyle dünya genelinde kabul gören bir uygulamadır. Aşılar bireysel bağışıklamanın yanı sıra toplumsal bağışıklık sağlanmasında da önemlidir (Fine ve ark.,2011). Toplumsal bağışıklığın temel amacı; aşı yapılan kişiyi o hastalığa karşı korumak ve belli bir grubun aşılanmasıyla hastalık etkeninin toplumda yayılmasının önüne geçmektir. Bu sayede hastalık etkeninin korunmasız kişilere ulaşma ihtimali azalacak ve hastalık etkenine karşı bağışık olmayan bireylerde, dolaylı şekilde korunacaktır (Davas ve ark.,2018). Toplumsal bağışıklığın sağlanmasında aşılama oranının %95'in üzerinde olması gerekmektedir. Eksik aşılı veya aşısız gruplar toplum bağışıklığını tehdit etmektedir. (https://www.who.int/news-room/feature stories/ten-threats-to-global-health-in-2019 Accessed 10 Şubat 2020)

DSÖ verilerine göre (2020), Dünya'da 0-12 ay DTP3 (difteri-boğmaca-tetenos) aşılama oranı, %83, MCV2 (kızamık) ikinci doz aşılama oranı %70, PCV3 (pnömokok konjugat) 3. doz aşılama oranı %49'tur. Türkiye'deki aşılama oranlarına baktığımızda 0-12 ay DTP3 (difteri,-boğmaca-tetenos) aşılama oranı %98, MCV2 (kızamık) ikinci doz aşılama oranı %93, PCV3 (pnömokok konjugat) 3. doz aşılama oranı %95'tir (https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics 30 Haziran 2022).

Argın ve arkadaşlarının (2022) çalışmasında ebeveynlerin; çocuklarının hastalıklara karşı korunması (%51.8), mikroplara karşı direnç kazanması (%25.5) ve sağlıklı nesiller gelişmesi (%22.7) amacıyla aşı uygulaması yapıldığını ifade ettikleri belirlemişlerdir. Ebeveynlerin %58.6'sının aşı takviminde yer alan aşılarla çocuklarının aşı olmasını istediklerini saptamışlardır. Aynı çalışmada ebeveynlerin %67.3'ünün aşıların yan etkisi olduğunu düşündüğü, aşılar hakkında düşünce ve tutumlarını etkileyen bilgileri sağlık çalışanlarından (%61.8), Televizyon (TV)- Radyo – Gazete gibi basın yayın organlarından (%23.6) ve internetten edindiğini (%14.6) belirlemişlerdir (Argın ve ark. 2022). Hasar ve arkadaşlarının (2021) aşı reddinde bulunan aileler ile yaptığı çalışmada; ebeveynlerin aşı reddinde bulunma sebeplerinin ''Aşıların güvenli olduğunu düşünmeme/yan etkileri hakkında endişe sahibi olma'' (%96,7) ve ''Medyadan aşılarla ilgili edinilen olumsuz bilgiler'' (%86,9) olduğunu belirtmişlerdir (Hasar ve ark. 2021). Chang ve Lee'nin Kore'de aşı reddinde bulunan 34 ebeveynin katıldığı bir çalışmada %75,8 oranında aşıların yan etkileri konusundaki endişelerini, %68,8 oranında ilaç şirketlerine güvenmemelerini, %54,5 oranında ise devletin aşı politikalarına duydukları güvensizliği ile aşı reddinde bulunma sebebi olarak bulmuşlardır (Chang ve ark. 2019).

Aşının kabulü veya reddi nedenlerine baktığımızda, hastalıklara ilişkin risk algıları, endişeleri, aşıların güvenliği, sağlık hizmetleriyle ilgili geçmiş deneyimler, bilgi kaynakları, sağlık çalışanlarına güvensizlik, din, kültür, sosyal ağlar ve sosyal normların yanı sıra cinsiyet, gelir, eğitim düzeyi etkilidir (Demir 2021, Özdemir ve ark. 2019, Dubé ve ark. 2021).

Arıcan (2019) sağlık çalışanlarının aşılama hakkındaki düşünceleri ve aşı reddi üzerine yaptığı çalışmasında katılımcıların, %98,3'nün aşıların gerekli olduğunu, %82,8'nin aşıların yan etkisinin olduğunu düşündüklerini belirlemiştir. Ayrıca katılımcıların yeni bir aşı geliştirilirse ve bu aşının kendisi ya da çocuğunu ağır bir hastalık hatta ölümden koruyacağı belirtilirse aşıyı yaptırmak isteyeceklerini (%86,2) saptamıştır. Sağlık çalışanlarının %41,1'nin tv, radyo ve internet-sosyal medya üzerinden olumsuz fikir edindiğini, %21,7'sinin bu haberlerin çocuğunu aşılama kararını etkileyeceğini belirttiği, %92,2'sinin enfeksiyon hastalıklarından korunmada aşıların gerekli olduğunu, %73,3'nün aşının bireylerde yan etkilere göre yararının daha fazla olduğunu düşündüğünü belirlemiştir (Arıcan 2019)

Yakşi'nin (2020) aile sağlığı merkezi çalışanları ile yaptığı çalışmada, aşı reddine sebep olduğu düşünülen en sık sebepler aşının içeriğine güvensizlik (%84), bilgisizlik (%79) ve aşının zarar vereceği düşüncesi (%71) olarak belirtilmiştir (Yakşi 2020). Picchio ve ark.'ın (2017) İspanya'da yaptıkları çalışmada, sağlık çalışanlarının %29'u aşılardaki tiyomersalin, %22'si

ise alüminyumun nörotoksisite yapacak düzeyde olup olmadığını bilmemekte ve %6'sının KKK aşısının otizm ile ilişkisi olduğunu düşünmektedir (Picchio ve ark. 2017).

Sonuç olarak aşılama hastalıklara bağlı ölümlerin ve sakatlıkların azaltılmasında önemlidir. Aşılama oranlarının yükseltilmesinde sağlık çalışanlarının bilgi düzeyleri, düşünce ve tutumları önemlidir. Bağışıklama hizmetlerinin önündeki en büyük engellerden biri aşı tereddütü/reddidir. Sağlık çalışanlarının aşı uygulanacak bireyler ve ebeveynler ile iyi bir iletişim kurması ve güven sağlaması ile aşı konusundaki tereddütler giderilebilir. Sağlık personelinin eğitimi ve sağlık çalışanlarının ebeveynlere aşı reddi nedenlerini sorgulamaları, aileleri aşılama konusunda anlaşılır ve kapsamlı şekilde bilgilendirmeleri oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: aşı, sağlık çalışanları, aşı reddi, aşı tereddütü

OKUL ÖNCESİ DÖNEMKİ ÇOCUKLARDA EKRAN BAĞIMLILIĞININ UYKU ALIŞKANLIĞI ÜZERİNE ETKİSİ

Soner Dutucu [1,*] & Nazan Çalbayram [1]

[1] Hemşirelik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
sonerdutucu@hotmail.com

Özet

Son 20 yılda, çocukların ekranlı dijital cihazlara maruz kalma süresi artarken, ilk maruz kalma yaşı giderek küçülmektedir (1). Çocuklar neredeyse doğdukları andan itibaren teknolojiyle karşılaşmakta ve küçük yaşlardan itibaren onları kullanabilmektedirler. İnternet, özellikle 3-6 yaş (okul öncesi dönem) çocukların dünyayı keşfetmeleri, yeni şeyler öğrenmeleri ve eğlenmeleri açısından önemlidir (2). Gelişen teknolojik cihazlar çocukların gündelik hayatının her anında yer almakta; çocuğun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini etkilemektedir (3).

Ekran bağımlılığı televizyon, tablet, cep telefonu gibi sürekli ekrana bakmayı gerektiren cihazları uzun süre kullanmak ve ihtiyaç olmadığı halde bu ekranları kullanmadan duramama hali olarak tanımlanmaktadır (4). Yıllar içinde çocukların ekrana maruz kalma süreleri giderek artmaktadır. Norveç'te 0 ila 6 yaş arasındaki çocukların %23'ü evlerinde dokunmatik ekranlara erişebildiği ve %32'si ilk olarak 3 yaşından önce dokunmatik ekran kullandıkları saptanmıştır (5). Almanya'da 3-7 yaş arası çocuğu olan ailelerin %17'sinin ve 6-11 yaş arası çocuğu olan ailelerin ise %18'inin dokunmatik tablete sahip oldukları belirlenmiştir (6). Hollanda'da 575 ebeveynle yapılan bir ankette, dokunmatik ekranların 3-6 yaş çocuklar arasında çok popüler olduğunu ve bu çocukların dokunmatik ekranları masaüstü bilgisayarlardan daha başarılı bir şekilde kullanabildiklerini ortaya koymuştur (7). Behadili ve ark. (2021) Bağdat'ta 240 ilkokul öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %44.2'sinin ciddi düzeyde, %43,3'ünün orta düzeyde ve %12,5'inin hafif düzeyde akıllı telefon bağımlılığı olduğunu tespit etmişlerdir (8). Al-Mahdawi (2019) 160 okul öncesi çağındaki çocuklarda çocukların dijital oyunlara bağımlılık düzeylerinin tehlikeli sınıra ulaştığını saptamıştır (9). Başka bir çalışmada Shak ve ark. (2019) okul öncesi dönemdeki çocukların çoğunun dijital ekranları önerilen günlük kullanımdan daha fazla kullandığını belirlemişlerdir (10). Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2021 yılında yaptığı araştırmada 6-15 yaş arası çocukların akıllı telefon kullanım oranının %64.4 iken, masaüstü, dizüstü, tablet, kullananların oranı ise %55,6 olduğu tespit edilmiştir. Masaüstü, dizüstü, tablet, akıllı telefon, akıllı TV, akıllı saat ve oyun konsolu teknoloji ürünlerinden en az birinin sadece kendi kullanımında olduğunu beyan eden 6-15 yaş grubundaki çocukların oranı %66.6 olarak belirlenmiştir (11). Türkiye'de okul öncesi dönemdeki çocukların internet kullanımına yönelik büyük ölçekli bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ergüney (2017) çalışmasında çocuklarının internet kullanma sürelerinin 1 saat ile 4 saat arasında değişkenlik gösterdiği tespit etmiştir (12).

Neamat ve ark. (2022) ebeveynlerin çocuklarının dijital ekran kullanırken sınır koymadıklarını, televizyon izlemedikleri halde açık olduğunu ve çocuklar ekranı kullanmadan önce izin istemediklerini saptamışlardır. Çocukların çoğunun küçük yaşta dijital ekran kullandığını ve özellikle her gün sabah uyandıktan sonra dijital ekrana maruz kaldıklarını, fiziksel aktiviteler yerine dijital ekranları kullanmayı tercih ettiklerini, ebeveynlerin çocuklarını dijital ekrandan uzaklaştırmak istediğinde çocukların tepkiler gösterdiklerini belirlemişlerdir (13).

Uykunun çocukların sağlığı ve esenliği üzerinde büyük etkisi vardır. Mary ve Gavin (2020) sağlıklı okul öncesi çocukların bir gün boyunca yaklaşık 10-13 saat uykuya ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir (14). Uyku, büyüme ve öğrenme yeteneği için kritik öneme sahiptir ve uzun süreli uyku yokluğu, uzun vadeli fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları oluşturabilir (15). Behadili ve ark. (2021) yaptığı bir araştırmada günde 5 saat elektronik cihaz kullanan gençlerin, elektronik cihazları 1 saat kullananlara göre 7 saatten az uyuma olasılığının %51 daha yüksek olduğunu saptamıştır (8). Uzun süreli dijital ekran maruziyeti uyku süresini ve kalitesini azalttığı, bunun da düşük kolesterol düzeylerine, yüksek tansiyona ve kardiyovasküler hastalıklara yol açabileceği belirtilmiştir. Diğer yandan görme bozuklukları, kemik yoğunluğu kaybı, umutsuzluk ve intihar düşüncesi gibi pek çok dijital medya kullanımının olası etkileri arasında sayılabilir (16). Fitch ve ark. (2001) önerilen süreden daha düşük uyku saatlerinin sağlık sorunlarına ek olarak dikkatte azalma ve davranış sorunları ile bağlantılı olduğunu saptamışlardır. Uyku saatinde ekran ışığının kullanılmasının, uyku halinin başlamasından sorumlu olan uyku hormonunu (melatonin) azaltabileceğini belirtmişlerdir (17).

Ebeveynler, dijital ekranları kullanırken çocukları için bir sınır veya kural belirlemelidir. Çünkü sınırsız ekran süresi, çocukların geçen zamanın farkında olmamasına neden olur. Ebeveynlerin çocuklarını dijital ekranları kullanırken denetlemesi çocuğa iyi ve kaliteli uyku sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Okul Öncesi, Ekran Bağımlılığı, Uyku Alışkanlığı

YENİ MEZUN HEMŞİRELERİN HEMŞİRELİK UYGULAMALARINA HAZIR OLUŞLARININ ÖNEMİ

Gamze Kayalı [1,*] & Şengül Üzen Cura [2]

[1] Hemşirelik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Hemşirelik Bölümü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
gamze_hacettepe_@hotmail.com

Özet

Hemşirelik merkezinde insan olan bakım temelli bir meslektir. Bu bakım tüm dünyada evrensel bir hizmet olmakla birlikte bakım sürecinde hemşire özgün bakımın ahlaki ve duyuşsal yönlerini kendi profesyonel bilgi ve becerileri ile birleştirerek yansıtmaktadır.

Gelişen teknoloji ile birlikte yeni hastalıkların ortaya çıkması, küreselleşmenin sağlık sistemini etkilemesiyle bakım gereksinimlerinin değişmesi ve COVİD 19 pandemisi sürecinde hemşirelik mesleğine duyulan ihtiyaç artmıştır. Dolayısıyla bütüncül bakım hizmetleri sunan, değişime açık, motivasyonu yüksek, eğitim seviyesi artmış profesyonel niteliklere sahip hemşirelere gereksinim daha da artmıştır. Ancak artan iş yükü, hastalar ve aileleri veya ekip üyeleri ile zayıf iletişim, yetersiz tecrübe, beceri ve bilgi eksikliği, yeni mezun hemşirelerin mesleğe uyum süreçlerini, meslekten memnuniyet düzeylerini olumsuz yönde etkileyerek, çalıştıkları ilk yıllarda meslekten ayrılma veya mesleği bırakma düşüncesine sebep olmaktadır. Ve yeni mezun hemşireler tedavi yapmada endişe yaşadığında, hasta/hasta yakını ile iletişimde sorun yaşadığında, tıbbi bir uygulama hatası yaptığında, işten ayrılmayı ve mesleği bırakmayı düşündüklerinde iş stresleri artmaktadır.

Yeni mezun hemşirelerin mesleğe geçişteki geçiş şoku göz önünde bulundurularak duygusal ihtiyaçlarına da cevap verilmesi, uygulama alanına başarılı bir şekilde geçişi, meslekte uzun ömürlü olmaları için önemlidir. Hemşirelik öğrencilerinin çalışma hayatına girmeye hazır oluşlarını, aldıkları eğitimin niteliğinin yanında kişisel özelliklerinin etkilediği bilinmektedir. Ve genişletilmiş oryantasyon programları yeni mezun hemşirelerin mesleki yeterliliklerini geliştirmektedir. Yeni mezun hemşirelerin hemşirelik uygulamalarının yeterlilik düzeyini belirlemek ve hemşirelik uygulamalarına hazırlığının ne düzeyde olduğunu bilmek, bu alanda varsa eksikliklerin kapatılabilmesi için önemlidir. Bunun içinde güvenilir ve geçerli ölçeklerin kullanılması gerekmektedir. Ülkemizde de yeni mezun hemşirelerin hemşirelik uygulamalarını ölçen güvenilir araçlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Mezun Hemşire, Hemşirelik Uygulamaları, Hazır Oluş

RİSK TOPLUMU KURAMINI TEKRAR DÜŞÜNMEK: COVİD-19 PANDEMİSİ

Murat Yıldız

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
muratyldz7676@gmail.com

Özet

Bu çalışma temelde Ulrich Beck'in risk toplumu kuramına odaklanmakta ve kuramı tekrar bir düşünme sürecine sokmaktadır. Risk toplumu kuramının işlevsel bir kuram olduğu ve üzerine tekrar düşünülmesi gerektiği yargılarını oluşturan esas unsur ise Covid-19 salgınıdır. Küresel bir salgın olarak Covid-19 salgını risk toplumu kuramının halen güncelliğini koruyan bir kuram olduğunu bize göstermiştir. Ulrich Beck Risk Toplumu kuramı ile modernizmin sonuçlarının yaşandığı bir toplumsallık biçimini tasvir etmektedir. Zira risk eski çağlarda serüvenci bir yapıda iken modern hali ile toplumsal, kurumsal, total bir niteliğe bürünmüştür. Bunun nedenlerini, gelişimini arayan Beck temel sorunsal olarak sanayi toplumunu kendisine inceleme nesnesi olarak kılıp, dönüşen tekniğin uygarlığı nasıl bir volkana dönüştürdüğü üzerine odaklanmaktadır. Bu odaklanma salt bir teknik, toplum eleştirisi olmaktan ziyade bir sosyal bilimci için oldukça geniş bir düşünme yelpazesi sağlamaktadır. Örneğin aklın nasıl araçsal kılındığı, tekniğin nasıl dönüştüğü, riskin nasıl toplumsal hale geldiği, düşünümsel modernleşmenin nasıl mümkün olabileceği gibi hususlar. Bütün bunlar göz önüne alındığında Ulrich Beck'in risk toplumu kuramı 21.yy'ın ilk çeyreğinde görülen Covid-19 pandemisi ile birlikte üzerinde düşünülmeyi hak etmektedir. Dolayısıyla çalışma bu yargılardan hareketle Risk Toplumu kuramını inceleme nesnesi yapmakta, onu açıklamayı amaç edinmekte ve Pandemi sürecinde yaşananlara teorik bir açılım getirmeyi amaç edinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Risk, Risk Toplumu, Modernizm, Covid-19

ULUSLARARASI HEGEMONYA'NIN ELEŞTİREL TEORİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

Seray Yıldız

Uluslararası İlişkiler, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
serayyildiz14@outlook.com

Özet

Hegemonya kavramı Antik Yunan'a dayanmakta olup, özellikle Marksist literatürde gelişim göstermiştir. Batı'da despot rejimlerin yükselişi ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin dağılması gibi olaylardan etkilenerek hem ana akım teorilerin hemde Marksist teorilerin eleştirilmesi ile ortaya Eleştirel Teori çıkmıştır. Yeni Solcular olarak da bilinen Frankfurt Okulu teorisyenleri Eleştirel Teorinin gelişimine katkı sağlamışlardır. Söz konusu teorisyen grubu içerisinde kabul gören Antonio Gramsci'nin Hegemonya kavramını değerlendirmesi ise kavramın Eleştirel Teori içerisinde önem kazanmasını sağlamıştır ve Marksist literatüre önemli katkılarından biri haline gelmiştir. Antonio Gramsci Hegemonya kavramına sınıf ayrımı, tarihsel yapı, tahakküm kurma ve zor araçları gibi bağlamlar kurarak tanım sunmuştur. Robert Cox Gramsci'nin notlarını sosyal kuvvetler bağlamları ile geliştirerek, aynı zamanda politik-ekonomik perspektiften değerlendirerek derinleştirmiştir.

Robert Cox'un Gramsci'nin tanım sunduğu hegemonya kavramını uluslararası alana uyarlaması ise kavramın günümüz literatüründeki yerine ulaştırmıştır. Bu bağlamda uluslararası hegemonya, tanımı açısından dönüşüm geçirerek günümüze gelmiştir. Çalışmada uluslararası hegemonyanın gerçirdiği dönüşüm incelenmektedir. Yapılan literatür taraması ile çalışma içerisinde kavramın Eleştirel Teori çerçevesinde gelişiminin kapsamlı bir biçimde sunulması sayesinde literature katkı sağlamak amaçlanmıştır. Kavramın Eleştirel teorisyenlerce yeniden değerlendirilmiş olması, yakın tarihte gerçekleşen devletler arası rekabetlere açıklama getirmek konusunda önem kazanmıştır ve uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde kendine yer bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Frankfurt Okulu, Sivil Toplum, Organik Aydınlar, Tarihsel Yapı

İKLİM ADALETİNİN SAĞLANMASINDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Yaren Duman

Kamu Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
yarendumann58@gmail.com

Özet

İklim değişikliği günümüzde güncel olarak tartışılan konular arasında yer almaktadır. İklim değişikliğinin sebep olduğu olumsuz durumlardan etkilenme oranı ve olasılığı cinsiyet, kültür, etnik köken ve dinler arasında farklılıklar göstermektedir. Yaşanan iklim değişikliği sorununun kırılgan toplumlar üzerinde oluşturduğu orantısız etkilerinin açıklanmasında İklim Adaleti kavramı kullanılmaktadır. İklim değişikliğinden en az sorumlu olan ve korunma yöntemleri açısından en savunmasız olan Güney kesimler ve yoksul bölgeler, Kuzey bölgelerinin sömürülmesinden kaynaklı olarak iklim değişikliğinin en yoğun hissedilen bölgeler arasındadır. Bu noktada iklim değişikliği sorunu başlarda yalnızca teknik ve bilimsel konular içerisinde ele alınsa da son yıllarda aynı zamanda sosyo-ekonomik bir sorun olarak literatüre kazandırılmaktadır. Bu nedenle iklim değişikliği yalnızca çevre kavramlarını değil, hak ve adalet kavramlarını da yakından ilgilendirmektedir.

İklim değişikliği ile mücadelede iklim adaletinin sağlanması noktasında toplumsal cinsiyetin önemi pek anlaşılmamaktadır. Fakat iklim adaleti mücadelesinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması iklim değişikliğinin önlemekte önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet perspektifinden bakıldığında, özellikle doğal kaynaklarda dışa bağımlı durumda bulunan gelişmekte olan ülke ve topluluklarında yaşayan kadınlar iklim değişikliğinden kaynaklı sorunlara daha fazla maruz kalmaktadırlar. Bunun nedeni olarak sosyal adalet açısından bakıldığında kadınların sosyal hakları, bilgiye erişim olanakları, kültürel, sosyal ve ekonomik açılardan erkekler ile aralarında bulunan mevcut rol farklılıkları iklim değişikliğinin etkileri bağlamında kadın ve erkekleri farklı etkilemektedir. Bu nedenle var olan toplumsal cinsiyet eşitliği sorunları kendisini iklim adaletinde de göstermektedir. İklim değişikliği ile mücadelenin başarı ile yürütülmesinin ve iklim adaletinin sağlanmasının en önemli yolu yalnızca çevresel faktörlerin ekonomik kalkınma modellerine dahil edilerek çevresel sürdürülebilirliği ekonomik boyutuyla ele alınması değildir. Sosyal adaletin de bu süreçler içerisine tahsis edilmesi önemli bir husus oluşturmaktadır. Sosyal adaletin iklim mücadelesine dahil edilmesiyle beraber oluşturulacak kapsayıcı ve cinsiyete duyarlı iklim politikaları vatandaşların çoğuna ulaşarak iklim adaleti mücadelesinde önemli ilerlemeler oluşturacaktır. Bu bağlamda çalışmanın amacı iklim değişikliği ile mücadelede ve iklim adaletinin sağlanmasında toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemidir. Çalışmada iklim adaletinde mevcut durum incelenerek iklim mücadelesinin ve iklim adaletinin sağlanması noktasında toplumsal cinsiyet politikaları önerilecektir.

Anahtar Kelimeler: İklim Adaleti, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

BETİMSEL İÇERİK ANALİZ YÖNTEMİ İLE AKADEMİK DÜRÜSTLÜK OLGUSUNUN JAPONCA AÇISINDAN İNCELENMESİ

Irem Saka [1,*] & Tolga Özşen [1]

[1] Japonca Öğretmenliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
sakaairemm@gmail.com

Özet

Akademik dürüstlük; akademik çalışmaların, ahlaki ve etik kurallara uygun bir biçimde hazırlanmasını savunmaktadır. Akademik dürüstlük hakkında yapılan çalışmaların yetersizliği, söz konusu akademik çalışma yabancı dil üzerinden yapılıyor ise giderek şiddetlenmektedir. Bu çalışma, yabancı dil olarak Japonca üzerinden yazılan akademik çalışmaları incelemiştir. Japonca, üç farklı ideografik yazı sistemine (Hiragana, Katakana, Kanji) sahip bir dildir. Çalışmanın amacı; akademik dürüstlük olgusuna karşı algı ve tutumu, yaşanılan sorunlar ve sunulan çözüm önerilerini Japonca üzerinden incelemektir. Yapılan bu çalışma; akademik dürüstlük olgusu için, yabancı dil üzerinden akademik yazı çalışmaları için ve Japonca alanı için önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda çalışmanın evren grubunu Japonca özelinde yapılmış akademik dürüstlük ile ilgili çalışmalar oluştururken, çalışmanın örneklem grubu ise sistematik derleme veri toplama yöntemi ile oluşturulmuştur. Sistematik derleme yöntemi ile konu ile ilgili İngilizce ve Japonca veriler toplanmıştır. Çalışmada 3 veri tabanı (İngilizce için; Web of Science, Japonca için; CiNii, J-Stage) ve çalışma konusu ile ilgili 10 İngilizce/ Japonca anahtar kelime (academic integrity (アカデミックインテグリティ), academic writing (アカデミックライティング), academic misconduct (学術上の不正行為), plagiarism (盗作), contract cheating (契約の不正行為), cheating (カンニング), copy (コピー), citations (引用), copy-paste (コピペ), similarity (類似)) belirlenmiştir. Araştırmanın diğer kriterleri arasında; çalışmanın yayın ve metin türü olarak hakemli dergi yayını ve makale olması belirlenirken, bilim alanı olarak; Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler tercih edilmiştir. Sadece açık erişim hakkı sunulan çalışmalar toplanmış olup, çalışmalara yayın yılı kısıtlaması yapılmamıştır. Çalışma kriterleri sonucunda 10 (Web of Science (1), CiNii (8), J-Stage (1)) makale değerlendirmeye alınmıştır. Değerlendirmeye alınan çalışmalar betimsel içerik analiz yöntemi ile çalışmaların amaçları, metodolojileri, veri toplama metotları, sonuçları ve önerileri olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlarda; konu ile ilgili okul müfradatlarında, ders işleyişinde, öğretmen geri dönütünde yetersizlik tespit edilmiştir. Çalışmalar yaşanılan sorunlar için akademik yazı eğitiminde öz değerlendirme ve akran dönütünün kullanılmasını, öğretmenlerin geri dönüt konusunda kendilerini geliştirmesini ve en önemlisi öğrencilerin motivasyonunun arttırılmasını önermektedir. Ayrıca çalışmalar; ülkelere bağlı olarak akademik yazı çalışmalarında araştırmanın yöntem seçiminden, okuma meteryali seçimine kadar farklılık olabileceğini belirtmektedir. Bu konuda ise öğrencilerin akademik yazı mantıksal gelişiminin (nasıl araştırma yapılır?, nasıl okuma metaryali seçilir? vb.) desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: akademik dürüstlük, sistematik derleme yöntemi, betimsel içerik analiz yöntemi, Japonca

ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİNDE KIZ ÇOCUKLARININ ve KADINLARIN OYNADIKLARI OYUNLAR VE OYUNCAKLAR

Aysun Özcan

Tarih, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ozcanaysunnn@gmail.com

Özet

Günümüz modern dünyasında çocuk gelişiminde önemli bir yere sahip olduğu saptanan oyun ve oyuncakların eskiçağlardan itibaren çocukların dünyasının ayrılmaz bir parçası olduğu bilinmektedir. Eskiçağ Akdeniz dünyasının en büyük gücü olan Roma İmparatorluğunda yaşamış bir çocuk için de durum bu şekildeydi. Ata erkil bir aile ve toplum yapısına sahip olan Roma'da oyun ve oyuncak her çocuğun hakkıydı. Pek çok oyun ve oyuncağa sahip Romalı erkek çocukların yanı sıra kız çocukları da kendi dünyalarını süsleyen çeşitli oyun ve oyuncaklara sahip olmuşlardır. Roma İmparatorluğunda çocukları eğlendirmek ve ağladıkları zaman sakinleştirmek amacıyla çeşitli oyuncaklar vardı. Ancak bu durum sadece çocuklar ile sınırlı değildi. Roma'da cinsiyet farkı gözetilmeksizin her yaşa hitap eden oyun ve oyuncağın var olduğu bilinmektedir. Erkekler ile kıyaslanıldığı zaman Romalı kız çocuklarının ve kadınların oynadıkları oyunlar fiziksel güç gerektirmeyecek ve dolayısıyla bedeni yormayacak tarzda idi. Bu nedenle kadınlar genellikle strateji oyunu tarzında oyunlar oynayarak vakitlerini geçirirdi. Strateji oyunlarının yanı sıra kadınların ve erkeklerin birlikte şans oyunları oynadıkları da bilinmektedir.

Bu bildirinin amacı Roma İmparatorluk Döneminde kız çocuklarının ve kadınların oynamış olduğu oyunların ve oyuncakların neler olduklarını saptamaktır. Bu kapsamda ağırlıklı olarak filolojik eserler ve arkeolojik veriler kullanılmıştır. Romalı kız çocuklarının ve kadınların oynamış oldukları oyun ve oyuncaklar ile ilgili bilgiler ağırlıklı olarak İmparatorluğun erken dönemlerinde yaşamış olan Ovidius, Horatius, Martialis gibi ozanların eserlerinden elde edilmiştir. Bahsi geçen yazarların aktardıkları bilgilerin doğrulanması amacıyla Küçük Asya da dahil olmak üzere İmparatorluğun farklı coğrafyalarında yapılan kazılardan elde edilmiş pek çok arkeolojik veri çalışmadı yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kız Çocuğu, Oyun, Oyuncak, Roma

AVAR KAĞANLIĞININ YIKILIŞ SEBEPLERİ ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER

Kubilay Gürses

Tarih, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
kubilaygurses@yandex.com

Özet

Takvimler 626 senesini gösterirken Avar Kağanlığı gücünün doruklarını yaşamaktaydı. Bu devlet Bayan Kağan'ın oğullarından biri olduğu düşünülen ancak ismi kaynaklara yansımayan bir hükümdar tarafından idare edilmekteydi. Bu tarihte Avar-Sâsânî kuvvetleri ortak bir operasyon neticesinde Bizans İmparatorluğunun başkenti Constantinopolis'i kuşattılar. Başarısızlıkla sonuçlanan bu kuşatma girişiminin ardından Bulgar ve Slav isyanları ile meşgul olan Avar Kağanlığı eski kudretinden uzaklaştı. Avar Kağanlığı var olan gücünü en etkin şekilde kullanabilmek adına Özi nehrinin ötesinde kalan topraklar ile Balkanlar üzerindeki hakimiyet alanından vazgeçerek Orta Avrupa bozkırlarına çekilmek durumunda kaldı.

Tuna nehri ile Tisza ırmakları arasındaki bölgede varlık mücadelesine girişen Avar Kağanlığının bu coğrafya üzerindeki tarihleri hakkında elimizde var olan bilgiler oldukça sınırlıdır. Ancak 788 yılı itibariyle Batı sınırlarındaki Frank ülkesi üzerine bazı akınlar gerçekleştirdikleri ve bu akınların Frankları oldukça rahatsız ettiği bilinmektedir. Bu rahatsızlık üzerine Frank kralı Büyük Karl, sınırlarındaki Avar tehdidine karşı silahlı bir mücadeleye girişmeyi uygun gördü. Frank saldırıları karşısında pek bir varlık gösteremeyen Avar Kağanlığı son derece yıprandı ve nihayetinde 796 senesinde Franklara bağlanmayı bir çözüm olarak benimsedi. Bu bağlılık sürecinin ardından 803 senesine kadar Avar Kağanlığının istikbalinin ne olacağı hakkında bir bilinmezlik dönemi yaşandı. Nihayetinde 803 yılında Büyük Karl, Bavyera ordusunu Pannonia üzerine sevk etti ve Avar Kağanlığını yıkılışa sürükleyecek kadar büyük bir darbe indirdi. Bu tarihten iki yıl kadar sonra Tuna Bulgar Hanı Korum, Avar ülkesine girerek kimi kaynaklara göre burada Avarlara nihai darbeyi indirdi. Bu bilgileri edindiğimiz *Suidae Lexicon* isimli eserde Avarların Korum Han'a ilettikleri sitemler kendi kağanlıklarının yıkılış sebeplerine bir öz bakış maiyetinde olup tarafımızca oldukça önemli bir kayıt olarak görülmektedir.

Biz çalışmamızda Avar Kağanlığının yıkılış sürecine girmesine neden olan gelişmeleri kaynaklar ışığında değerlendirmeyi hedeflemekteyiz. Yine çalışmamızda bilim dünyasında birçok farklı görüşün ortaya çıktığı Avar Kağanlığının yıkılışı meselesine yeni bir bakış getirmeyi amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Avar Kağanlığı, Tuna Bulgar Hanlığı, Franklar, Bizans İmparatorluğu.

BİR DEVLET HASTANESİNE İNTİHAR GİRİŞİMİ İLE BAŞVURAN OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nursen Göktaş [1,*] & Dilek Avcı [1]

[1] Hemşirelik, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
nursengoktas@ogr.bandirma.edu.tr

Özet

Amaç: İntihar tüm dünyada önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Bu araştırmada bir devlet hastanesi acil servisine intihar girişimi ile başvuran 15 yaş üstü olguların demografik ve klinik özelliklerinin retrospektif olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırmada 1 Ocak 2019 – 31 Aralık 2020 tarihleri arasında Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Devlet Hastanesi Acil Servisine intihar girişimi nedeniyle başvuran 179 hastanın tıbbi kayıtları geriye dönük olarak incelenmiştir. Araştırmanın verileri Sağlık Bakanlığı tarafından geliştirilen Acil Servis Ünitesi İntihar Girişimleri Kayıt Formundan elde edilmiş ve Statistical Package for Social Sciences (SPSS - 23.0) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya başlamadan önce Çanakkale İl Sağlık Müdürlüğünden kurum izni ve Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından etik kurul onayı (Tarih: 14.02.2021, No: 2021-10) alınmıştır.

Bulgular: Hastaların %65.4'ü kadın, %43.0'ı 15-24 yaş aralığında, %51.4'ü bekâr, %36.9'u ilköğretim mezunu ve %69.8'i herhangi bir işte çalışmamaktadır. Olguların %52.5'i 16.00-23.59 saatleri arasında, %30.2'si yaz mevsiminde ve %92.2'si ilaç/toksik madde ile intihar girişiminde bulunmuştur. İntihar girişim nedenleri arasında en sık ruhsal hastalık (%38.0) ve aile geçimsizliği (%17.3) yer almaktadır. Hastaların %27.4'ünün kendisinde ve %7.3'ünün ailesinde intihar öyküsü bulunmaktadır. Olguların %45.8'ine son altı ay içinde psikiyatrik tedavi ve takip yapıldığı belirlenmiştir. İntihar girişimi ile başvuran hastaların %53.6'sına ilaç tedavisi, %40.2'sine ise ilaç tedavisi ve lavaj uygulanmıştır. Ayrıca olguların %46.4'üne acil serviste psikiyatri konsültasyonu istendiği saptanmıştır.

Sonuç: Bu araştırmada kadınlarda, gençlerde, bekârlarda, çalışmayanlarda, intihar öyküsü bulunanlarda ve ruhsal bozukluğu olan bireylerde intihar oranının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bireylerin intihar girişiminde en fazla ilaç/toksik madde kullandıkları saptanmıştır. Bu bağlamda intiharı önlemeye yönelik geliştirilecek sağlık politikalarında bu risk faktörleri göz önüne alınmalıdır. Bunun yanı sıra intihar girişimde bulunan bireylerin acil müdahale sonrası mutlaka psikososyal destek ve krize müdahale birimine yönlendirilmesi, intihar nedenlerinin araştırılması, psikiyatrik açıdan değerlendirilerek tedavi ve izlemlerinin yapılması tekrarlayan intihar girişimlerinin önlenmesi açısından önemli görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Acil servis, intihar, risk faktörleri, ruh sağlığı

COVİD-19 SALGININDA KRİZ ALANLARI VE YÖNETİMİ: SİSTEMATİK DERLEME

Emine Aydın Özgür [1,*] & Işıl Usta Kara [1]

[1] Sağlık Yönetimi, Trakya Üniversitesi
e.aydinozgur@hotmail.com

Özet

Amaç: Pandemi ile birlikte Covid-19'un sağlık etkileri, korunma ve tedavi yöntemlerinin yanında, neden olduğu kriz ve kriz yönetimi de bilimsel çalışmaların öncelikli konusu haline gelmiştir. Sağlık hizmetlerini diğer hizmetlerden ayıran özellikler krizin yönetimini de özel kılmaktadır. Zira krizin yönetimindeki başarısızlık sayısız insanın ölümü ile sonuçlanabilmektedir. Bu nedenle DSÖ'nün 1999 yılında ülkelere hazırlanması önerisinde bulunduğu Pandemik İnfluenza Ulusal Hazırlık Planı, Ülkemiz de de 2004 yılından bu yana yıllık olarak hazırlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı; 2020-2021 yılları arasında gerçekleştirilen ve Web Of Sience veri tabanında yayınlanan çalışmaları inceleyerek; Covid-19 Pandemi sürecinde farklı ülkelerde kriz durumunun kimler tarafından, nasıl yönetildiğini, çalışmaların hangi alanlarda gerçekleştirildiğini ortaya koymak, öncelikli sorun alanlarını ve sorunları aktararak bu alanlarda müdahalelerin geliştirilmesine katkı sunmak, gelecekte ortaya çıkacak salgınlar için sağlık sistemlerinin hazırlıklı olmasını desteklemektir.

Yöntem: Bu amaçla 2020-2021 yılları arasında gerçekleştirildi ve Web Of Sience veri tabanında yer alan çalışmalar değerlendirmeye alındı. Arama kriterleri bakımından öncelikle "crisis management", "Covid-19" ve "health" kelimeleri anahtar kelime olarak belirlendi ve toplam 49 çalışmaya ulaşıldı. Çalışmaların 23 tanesi 2020 yılına, 26 tanesi 2021 yılına ait idi. Bununla birlikte çalışmaların türlerine göre dağılımı makale (n=41), sistematik derleme (n=2), editöre mektup (n=2), rapor (n=4) şeklindeydi. Bu çalışmalardan Fransızca (n=1), İspanyolca (n=2), Rusça (n=1), Almanca (n=1), sağlık alanı dışında (n=7) olan çalışmalar ile sistematik derleme (n=2) olarak gerçekleştirilen ve erişme kapalı (n=1) olan toplam 15 çalışma değerlendirmeye alınmadı. Sonuç olarak; 29 makale, 1 editöre mektup ve 4 rapordan oluşan toplam 34 çalışma incelendi.

Bulgular: Değerlendirmeye alınan 34 (%100) çalışmanın ülkelere göre dağılımı; ABD 8 (%23,53), İtalya 5 (%14,70), Çin 4 (%11,79), Fransa 2 (%5,88), Kanada 2 (%5,88), Belçika 2 (%5,88), İngiltere, İran, Polonya, Brezilya, İsrail, İsveç, Lübnan, Porto Riko, Portekiz, Suudi Arabistan ve Tayvan 1 (%2,94) çalışma olarak gerçekleştirilmiştir.

Yoon ve diğ. tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen sistematik bir analizde Sağlık Hizmetleri Sisteminde Kriz Hazırlık alanları altı başlık anlatında toplanmış ve Tıbbi Kurumlar, Medikal Ekipman, Veri-Bilgi, Yönetim Yapısı, Takip Sistemi, Tıbbi İş Gücü olarak sıralanmıştır. Bu çalışmada ise değerlendirmeye alınan çalışma konuları baz alınarak bulgular: Yönetim Yapısı, İletişim, Tıbbi İş Gücü, Medikal Ekipman olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır. Bu çerçevede değerlendirmeye alınan çalışmaların %50'si (n=17) Yönetim Yapısı, %32.4'ü (n=11) İletişim, %11.7'si (n=4) Tıbbi İş Gücü ve %5.9'u (n=2) Medikal Ekipman ile ilgilidir.

Sonuç: Çalışmaya dahil edilen araştırmalar göz önünde bulundurularak dört alana yönelik olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Yönetim Yapısı; Merkezi ve yerel yetkilerin belirlenmesi, toplumu temsil eden gruplarla işbirliğinin ve koordinasyonun sağlanması, mesleki eğitimlerin kriz yönetimi konusunda bilgi ve beceriyi artıracak içerikte hazırlanması, salgın yönetiminde bilimsel tavsiye ve işlevselliğin öncelenmesi, üst mercilerce ulusal önleyici/koruyucu/tedavi edici protokollerin yazılı olarak güncellenerek hızla hazırlanması, tedarik zincir yönetimine önem verilmesi, risk iletişimi yönetimi ve yönetimler arası uyumun sağlanması, Halk Sağlığı kapasitesinin artırılması ve uluslararası destek ve dayanışmanın Covid-19 Salgın Yönetiminde elzem olduğu bildirilmektedir.

İletişim: Risk iletişiminde kullanılabilecek tüm kaynaklardan faydalanılması, görev dağılımının ve yetki sınırlarının belirlenmesi, yönetimin bir parçası olarak kriz iletişim strateji ve standartlarının belirlenmesi, tüm iletişim kanalları kullanılarak uygulanan kararlara yönelik halkın uyum düzeyinin takip edilmesi, gerekirse risk iletişimine özel uygulamaların geliştirilmesi, iletişimin daima güven zemininde gerçekleştirilmesi ve yetersiz ya da yanlış bilgilendirmeden kaçınılmasının Covid-19 Salgın Yönetiminde hayati öneme sahiptir.

Tıbbi İş Gücü: Sağlık yöneticilerin ve çalışanların psikososyal yönden takibi ve desteklenmesi, bunun için gerekli kapasitenin artırılması, kriz yöneticilerinin davranış ve tutumlarının çalışanlar üzerindeki etkisinin önemi, bu anlamda yönetici becerilerinin geliştirilmesi, yeni görev alanlarına uygun olarak personelin oryantasyon eğitimlerinin yapılması, etkin bilgilendirme, yatan hastaların bakım verenleri ile iletişimlerinin sağlanması gerektiği bildirilmektedir.

Medikal Ekipman: Ekipmanların zamanında ve tam temini, etkin kullanımı, tedarik ve stok yönetiminin iyi yapılması, alım için yeterli kaynak ayrılması pandemi yönetiminde önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Kriz Yönetimi, Sağlık

SAĞLIK ÇALIŞANLARINA UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA VERİLEN EĞİTİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ahmet Can Küçükkurt

Sağlık Yönetimi, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi
ahmetcankucukkurt@gmail.com

Özet

Eğitim, insanın hayatı boyunca içinde bulunduğu sosyal çevreye adapte olması için ihtiyacı olan davranış değişikliklerini öğreten bir süreçtir. İnsan doğduğu andan itibaren hayatını idame ettirebilmek, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek, var olabilmek için ailesinden, çevresinden veya okulundan eğitim alır. Meslek hayatına girdiği zaman ise kendisini geliştirmek, bulunduğu kurumda üstlendiği görevin veya işin gereklerini öğrenmek için kurumu tarafından düzenlenen eğitimlere katılır. Hizmet içi eğitim; iş görene işe başladığı tarihten itibaren kurum içerisindeki görevini en iyi şekilde gerçekleştirebilmesi için ihtiyacı olan bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak amacıyla sistematik bir şekilde verilen eğitim olarak özetlenebilir. Sağlık sektörü yapısı gereği dinamik bir sektördür. Her türlü teknolojik, sosyal ve politik değişimden doğrudan etkilenir. Sağlık sektörünün bir bileşeni olan sağlık hizmeti sunan kurumlar da bu değişikliklere ayak uydurabilmek adına sürekli yeni uygulamalar ve düzenlemeler yapmaktadır. Sağlık kurumlarında çalışan iş görenlerin ise bu uygulamalar ve düzenlemelere adapte olabilmek adına bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmesi gerekmektedir. Bunu da doğru ve etkin bir eğitim yönetimi ile sağlamak mümkündür. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programında bulunan seminer dersi kapsamında gerçekleştirilen bu çalışma, özel bir hastanede uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerin çalışanlar tarafından nasıl algılandığı ve değerlendirildiğini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nitel analiz yöntemleriyle gerçekleştirilen bu çalışmada veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında aynı kurumda çalışan 10 sorumlu hemşire ile görüşülmüştür. Elde edilen verilerin içerik analizi için MAXQDA Analytics Pro 2020 programı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların algısına göre uzaktan eğitim yönteminin avantajlarının dezavantajlarına kıyasla daha çok olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleşmesinden memnun oldukları ve bu yöntemi benimsedikleri tespit edilmiştir. Gelecek araştırmalarda uzaktan eğitim yönteminin eğitim etkinliğinin nicel yöntemlerle ölçülmesi ve araştırma kapsamına alınması ile daha ayrıntılı sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet içi eğitim, uzaktan eğitim

SAĞLIK GİRİŞİMCİLİĞİ KAPSAMINDA SAĞLIK KABİNLERİNİN İNCELENMESİ

Gamze Kayar

Sağlık Yönetimi, Trakya Üniversitesi
gamzekyrr@gmail.com

Özet

Girişimcilik ve yenilikçilik her sektörde olduğu gibi sağlık sektöründe de hayatı kolaylaştırmaktadır. Bireylerin sağlık durumlarının sürdürülebilir olmasında ve yaşamdan beklenen sürenin uzamasında girişimciliğin ve yenilikçiliğin önemi büyüktür. Sağlık sektörü işleyişi, dinamiği, çalışanları ve çalışma prensipleri açısından girişimcilik boyutunda bazen kısıtlayıcı bazen fırsat yaratıcı bir konumda yer alabilmektedir. Sağlık sektörü çevresindeki her bir değişiklik, girişimcilik ve yenilikçiliği tetikler bir rol oynamaktadır. Politik ve ekonomik açıdan değişen dünya da sağlık hizmetlerini ele alacak olursak, neoliberal görüşün hâkimiyet kazandığı günümüzde sağlık sektörü içerisinde özel kurumların yapılanmasının mevcut olduğu bilinmektedir. 1997 yılında yayınlanan Sağlık Kabinlerinin Açılışı ve İşleyişi Hakkında Genelge ile mesleğini serbest icra etmek isteyen hemşire, ebe ve sağlık memurlarının özel sağlık kabini açabilmesi, özel sağlık kabinlerinin açılmasını ve bu meslek gruplarının sağlık sektöründe girişimciliğinin teşvik edilmesine yol açmıştır. Trakya üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programında bulunan seminer dersi kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada, sağlık hizmetlerinin kendine has piyasa yapısı içerisinde özel sektör girişimlerinden olan Sağlık Kabinleri girişiminin, girişimcilik özelinde incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel analiz yöntemlerinden bireylerin bakış açılarından deneyimlerin çalışılmasında kullanılan fenomenoloji (olgubilim) yöntemi tercih edilmiştir ve nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale illerinde bulunan sağlık kabinleri 14 sağlık kabini tespit edilmiş, bunlardan 5 tanesine ulaşılamamıştır ve 1 tanesi de araştırmaya katılmak istemediğini beyan etmiştir. Bu sebepten araştırmanın örneklemini 8 sağlık kabini girişimcisi oluşturmaktadır. 8 katılımcı ile yapılandırılmış mülakat soruları ile görüşme sağlanmıştır. Veriler Maxqda Analytics Pro 2020 programında analiz edilmiştir. Yapılan literatür araştırması ve katılımcılardan alınan cevaplar kapsamında oluşturulan içeriklerin analizleri doğrultusunda, girişimciliğe etki eden faktörlerde; yaş faktörü, iş tecrübesi, eğitim faktörü, aile faktörü, rol model faktörleri ele alınmıştır. Katılımcılardan alınan cevaplar incelendiğinde literatürden alınan başlıklara ek olarak girişimciliği etkileyen sektörel faktörler başlığının eklenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre girişimciliği etkileyen faktör arasından en çok bağımsız olma istediği girişimcilik üzerine etkide bulunmuş ve bunu kar elde etme arzusu takip ettiği gözlemlenmiştir. Girişimciliği engelleyen faktörlerde alınan cevaplara göre yeniliğe açık olmayan çevre ve rakip kurumların varlığına değinen ifadelere ağırlık verildiği tespit edilmiştir. Katılımcılardan girişimciliği tetikleyen faktörlerde alınan cevaplara göre emeğin karşılığını alamama, sektörde girişime duyulan ihtiyaç, çalışılan kurumda maruz kalınan mobing, yanlış insan kaynakları yönetimi, mevcut fırsatları değerlendirme, eve hizmet alımının artışı sağlık kabini girişimini tetikleyen faktörlerde ön planda olduğu gözlemlenmiştir. Bu faktörlerden üzerinde en çok durulan faktör mevcut fırsatları değerlendirmektir. Katılımcıların girişim öncesi fizibilite çalışması yaptığı gözlemlenmiş ve girişimlerinde risk faktörü olarak değerlendirdikleri faktörün yatırım riski faktörü olduğu tespit edilmiştir. Sağlık kabini açma aşamasında yaşanılan zorlukların önemli bir kısmını bağlı bulunan üst kuruluşlarla olan ilişkilerde yaşanılan problemler ve Sağlık Kabinlerinin Açılışı ve İşleyişi Hakkında Genelge özelinde yaşanılan zorluklar olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra sağlık kabini hizmetini çevreye tanıtmak, yaşanılan zorluklar arasında yer almaktadır. Sağlık kabini girişimi ile beklentiler ve hedefler arasında işi büyütmek ve evde sağlık merkezi açmak vardır. Bunu daha çok müşteriye ulaşmak izlemektedir.

Anahtar Kelimeler; Girişimcilik, Sağlık kabini

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ MÜLTECİLERE YAPILAN SAĞLIK YARDIMLARI: ÇANAKKALE İLİ 112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ PERSONELİNİN YAKLAŞIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sevil Darama, R. Cüneyt Erenoğlu

Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
sevil_akgun@hotmail.com

Özet

Afetler toplumları veya insan topluluklarını etkileyen doğal, teknolojik ve insan kökenli olaylardır. Afet yönetimi, çok yönlü araştırmaların aynı anda yürütülmesi ve çok çeşitli verilerin bir arada değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu bakımdan coğrafi bilgi sistemleri ve diğer mekânsal teknolojiler bu alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Coğrafi bilgi sistemleri yeryüzüne ilişkin her türlü verinin, mekân ile ilişkileri kurularak bilgisayar ortamına aktarılması ve bu verilerin kullanılan özel programlar vasıtasıyla biriktirilmesi, sınıflandırılması, birbirleri ile karşılaştırılması, analiz edilmesi, güncellenmesi ve istenilen şekilde harita, grafik ve tablo olarak görsel hale getirilmesi işlemlerini kapsamaktadır. Savaşlar, iç çatışma ve terör faaliyetleri nedeniyle yaşanan büyük nüfus hareketlilikleri afet yönetiminin güncel sorun alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu çalışmada, özellikle son 10 yılda tüm dünyada mülteci ve sığınmacı sayısı artış gösteriyorken Suriye iç savaşı nedeniyle 4 milyondan fazla komşu ülke ilticası ile bu artışta en çok paya sahip olan ülkemiz irdelenecektir. Ülkemizin özellikle güney sınırından giderek artan sığınmacılar, sosyo-ekonomik sorunların yanı sıra sağlık sisteminde de sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Çalışma kapsamında, Suriyeli mülteciler için erişim imkanı sağlanan sağlık hizmetlerinin yürütülmesi sırasında sağlık hizmeti sunan personel için birtakım uyum sorunları ortaya çıktığı tahmin edilmekte olup, sağlık personelinin Suriyeli mültecilere yönelik yapılan sağlık yardımını yürütmesi sırasında yaklaşımlarının değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda, uyum sorunlarının neler olduğu tespit edilebilerek ve bu sorunların çözümüne yönelik düzenlemelerle, bu hizmetlerin hem sağlık personelleri hem de sağlık hizmeti alan mülteciler açısından daha sorunsuz yürütülmesi ele alınmış ve somut çözüm önerileri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Acil Durum, Afet, Eğitim, Mülteci, Sağlık

COVİD-19 DÖNEMİ TEKSTİL TİCARETİ: TÜRKİYE-ÇİN KARŞILAŞTIRILMASI

Semih Göktaş

Iktisat Politikası, Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi
semihgoktasss@gmail.com

Özet

Amaç: COVID-19 dünya ticareti ve ülke ekonomilerini önemli ölçüde etkiledi. Buna ek olarak sağlık alanındaki etkilerini ve ölüm oranlarını azaltmak amacıyla getirilen sınırlama ve kısıtlamalar sonucu ekonomiler için büyük bir krize dönüştü. Dünya ekonomileri ciddi boyutlarda küçüldü. Bu çalışmada Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve Türkiye tekstil ihracatındaki değişmelerin çift yönlü etkileri değerlendirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: İnceleme 11.2019 ile 04.2022 dönemini kapsamaktadır ve aylık veriler kullanılmıştır. Çalışmada Augmented Dickey-Fuller (ADF), Granger Nedensellik Analizi, Etki-Tepki Analizi kullanılmıştır. Birim kök analizi için Dickey ve Fuller tarafından kullanılan ve geliştirilen Augmented Dickey-Fuller (ADF) testi kullanılmıştır. Hesaplamalar için E-Views 12 programı kullanılmıştır. İncelemesi yapılan seriler, sıfır hipotezi (H0) ve alternatif hipotez (H1)karşılaştırması yapılarak ilişkileri açıklanır.

H0: $\delta = 0$ ise, Yt birim köke sahiptir ve durağan değildir.

H1: $\delta < 0$ ise, Yt birim köke sahip değildir ve durağandır.

Bulgular: ÇHC ve Türkiye tekstil ihracatı rakamları incelediğimizde serilerin Augmented Dickey-Fuller(ADF) testi kullanılarak birinci dereceden farkları alındığında durağan oldukları görülmüştür. Bu durumda H0 hipotezini reddedip, H1 hipotezini kabul edilmiştir.

Sonrasında Granger Nedensellik Analizi uygulanmıştır. Çalışmada 3 gecikme değeri kullanılmıştır. Granger nedensellik analizi sonrasında, Prob değerinin 0.05'ten büyük olması nedeni ile Çin tekstil ihracatının Türkiye tekstil ihracatından etkilenmediği sonucuna ulaşıyoruz. Bunun yanında ikinci testte Prob. Değerinin 0.05 değerinden küçük olması nedeniyle H1 arternatif hipotezini kabul edip Türkiye tekstil ihracatının ÇHC tekstil ihracatından etkilendiği sonucuna varıyoruz.

Sonrasında Etki-Tepki Analizi yapılmıştır. Türk tekstil ihracatına verilen 1 birimlik şok sonucunda ÇHC tekstil ihracatı üzerindeki etkisi saptanmıştır. Türk tekstil ihracatına verilen 1 birimlik şok sonucunda ÇHC tekstil ihracatı 2. Döneme kadar olumsuz etkilenmiştir.

Sonuç: Dünya ekonomileri ciddi boyutlarda küçüldü. ÇHC gibi birçok sektörde üretim hubı haline gelen bir ülkenin Covid-19 nedeniyle uzun süre siparişlere yanıt vermemesi dünya üzerindeki tedarik zincirlerinin sorgulanmasına sebep oldu. Dünya pandemi ile tek bir ülkeye ne kadar derinden bağımlı olduğunu gördü. Birçok ülke bu sorunu aşmak için özellikle pandeminin en tepe noktasında arternatif üretim için farklı ülke seçeneklerini değerlendirmeye başladı. Covid-19 pandemisi sürecinde tedarik zincirlerinin değiştiği değerlendiriliyor. Bu çalışmada ÇHC' de günümüzde hala devam etmekte olan sıkı salgın önlemlerinin ÇHC tekstil ihracatındaki etkileri ve Türkiye tekstil ihracatına bir etkisinin olup olmadığı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: tekstil, pandemi, türkiye, çin, ihracat

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KAPSAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR TURLAR

Seyfettin Tunç [1,*], Hacı Mehmet Yıldırım [1] & Lütfi Atay [1]

[1] Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
syfttnc@yandex.com

Özet

Sürdürülebilirlik ile dünyada var olan kaynakların kullanımının devam etmesi ve verilen zararın en aza indirgenmesi amaçlanmaktadır. Sonsuz olmayan kaynaklar kullanılırken gelecek nesillere de aktarılması gerekmektedir. Kaynakların gün geçtikçe azalması nedeniyle sürdürülebilirlikle ilgili ilke ve uygulamalar daha da önemli hale gelmiş ve neredeyse her alanda sürdürülebilirlik ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Her yıl milyonlarca kişinin katıldığı turizm alanında da sürdürülebilirlikle ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlar kapsamında çeşitli uygulamalar geliştirilmektedir. Sürdürülebilirlik ekseninde değerlendirildiğinde seyahat edenlerin katıldığı turların da sürdürülebilir olması gerekmektedir. Sürdürülebilir turlar bağlamında ziyaretçiler, doğayı ve doğadaki canlıların yanı sıra ziyaret ettikleri destinasyonlardaki yerel kültürü ve tarihine de duyarlı davranarak kitle turizminden farklı bir deneyim yaşayabilmektedir. Bu doğrultuda, turizm sektörünün aracılarından olan seyahat acentalarının sunduğu hizmetlerden biri olan turların da bu boyutlar çerçevesinde tasarlanması sürdürülebilirlik açısından önem arz etmektedir. Böylece, turistik turların da çevreye ve diğer paydaşlara zararlar en aza indirgenerek sürdürülebilirlik için katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle turların sürdürülebilirliği önem kazanmaktadır. Bu çalışmada sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir turizm kapsamında sürdürülebilir turlarla ilgili literatür incelenerek değerlendirme yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda literatürde sürdürülebilir turlar özelinde yeterli çalışma olmadığı görülmüştür. Ayrıca sürdürülebilir turların bileşenlerinin başrollerinin profesyonel turist rehberleri ve seyahat acentaları olduğu tespit edilmiştir. Daha sonraki çalışmalarda seyahat acentalarının sürdürülebilirliğe yönelik farkındalıkları belirlenerek sürdürülebilir uygulamaları tespit edilebilir. Ayrıca tüketicilerin tur seçimlerinde sürdürülebilirlik unsuruna ne derecede önem verdikleriyle ilgili çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Turizm, Sürdürülebilir Turlar

LOJİSTİK FİRMALARINDA ÇALIŞANLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR BİLİNÇ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Burcu Yılmaz [1,*] & Tuğdem Saygın Yücel [1]

[1] Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
burcuyilmaz9776@gmail.com

Özet

Çalışmanın temel amacı, sürdürülebilirlik kavramını üç boyutu ile inceleyerek; ''sosyal'' boyut olarak, *insan hakları, cinsiyet eşitliği, sağlık, kültürel çeşitlilik,* ''çevresel'' boyut olarak, *doğal kaynaklar, iklim değişikliği, küresel ısınma, sürdürülebilir kentleşme*, ''ekonomik'' boyut olarak, *yoksulluk, kurumsal sorumluluk ve hesap verilebilirlik* faktörlerinin lojistik firmalarındaki çalışanların sürdürülebilirlik anlamında farkındalık düzeylerini belirlemektir. Araştırmada, veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yönetimi ile belirlenen Bursa ilinde faaliyet gösteren lojistik firmalarında çalışmakta olan beyaz yakalı iş görenlere anket formu e-mail vasıtası ile ulaştırılmıştır. Geri dönen anket formlarından 197 adedi değerlendirmeye alınmıştır. Anket formunda işverenlerin sürdürülebilir bilinç düzeyleri ölçmek amacıyla Yücel, Yıldız (2019) tarafından uyarlanan sürdürülebilir bilinç ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde IBM SPSS 25.0 programı kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda lojistik firmalarında çalışan beyaz yakalı çalışanların; yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve kıdem düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca beyaz yakalı kadın çalışanların sosyal bilgi, çevresel davranış, ekonomik tutum ve ekonomik bilgi düzeylerinin beyaz yakalı erkek çalışanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir bilinç, lojistik, sosyal, çevresel, ekonomik

LOJİSTİK BİLGİ SİSTEMLERİ YETKİNLİĞİNİN LOJİSTİK PERFORMANSA ETKİSİ: DEPO ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA ADI ALTINDA LİTERATÜR TARAMASI

Selin Bala

Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
17selinbala@gmail.com

Özet

Bu bildiri çalışmasında, literatürde yer alan, lojistik bilgi sistemleri, lojistik bilişim sistemleri ve yetkinliklerinin lojistik performansta ne ölçüde etkilediğine dair yapılan çalışmaların, lisansüstü tezlerin ve makalelerin incelenmesini amaçlamaktadır. Bilgi teknolojileri genel başlığının altında gruplara ayrılan bilgi sistemleri, lojistik bilişim sistemleri, lojistik bilgi sistemleri kullanımının lojistik performansa etkisi, işletme performansına etkisi, müşteri memnuniyeti gibi konu başlıkları ile ulaşılan sonuçları kullanarak yeni bilgilere ulaşılması açısından kolaylık sağlayacaktır. Bu kapsamda bilgi sistemi kullanımının doğru şekilde gerçekleştirilmesi lojistik performans açısından önemli hal almaktadır. Lojistik bilgi sistemi kullanımının lojistik performansa etkisini depo çalışanları üzerinden inceleyerek bu alt gruplara bir yenisini eklemek için birçok veritabanından, YÖKTEZ (Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi)'nden, dergilerden erişilen 20 kaynak araştırma kapsamında incelenmiştir. Araştırmalar yayınlandıkları yer (dergi, kitap, öğrenci kongreleri …), yılları, araştırma konuları, desenleri, kullanılan analizleri, veri toplama yöntemleri dikkate alınarak incelenmiştir. Lojistik performansa etkisi, lojistik bilgi sistemlerinin yetkinliklerinin önem kazanması teknolojinin gelişmesi ve işletmelerin lojistik performansları açısından işletme büyüklüklerine göre kullanımının arttırması, çalışanlara yetkinliğin kazandırılması açısından çaba sarf edildiği gözlemlenmiştir. Lojistik bilgi sistemi yetkinliğinin, lojistik performansa etkisi ile paydaş olduğu da yine incelenen çalışmaların sonuçlarında gözlemlenmektedir. Bu açıdan lojistik performansa etkisinin ne derece olduğunu depo kullanımlarının da artması ile depo çalışanları üzerinde bir çalışma yaparak lojistik bilgi sistemi yetkinliği ile ilgili araştırmalara yeni bir boyut kazandırarak bir sonraki yapılacak olan araştırmalara da ek bilgi olmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Lojistik, Lojistik Performans, Lojistik Bilgi Sistemleri, Yetkinlik, Bilgi Sistemleri, Depo, Literatür taraması

1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ TEMELİNDE LİTERATÜR TARAMASI

Saadet Çisel İğneli

Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
cisel886@gmail.com

Özet

Ülkemizde atılan adımlardan bir tanesi olan, dünyanın en uzun orta açıklıklı ve en yüksek asma köprüsü olma özelliği taşıyan 1915 Çanakkale Köprüsü, yatırımı gerçekleştirilen ve Türkiye'nin ''Orta Koridor'' olma eğilimi açısından lojistik ağlar üzerinden önemli bir portföy oluşturan, proje olarak hayata geçirilmiştir. Bu bildiri çalışması, literatür de yer alan, 1915 Çanakkale köprüsüyle ilgili yayınlanan makalelerin ve lisansüstü tezlerin belirli çerçevede taraması yapılarak, incelenmesini amaçlamaktadır. Aynı zamanda, projenin yeni oluşu ve araştırma konusu olarak literatür de incelenmesi, yakın geçmişte irdelenen konular ile beraber geleceğe ışık tutacaktır. Konu başlıkları, tartışılan sonuçlar bakımından, yeni yapılacak araştırma konularına da yardımcı olacaktır. Bu kapsamda çeşitli veri tabanlarından ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ)'den erişim sağlanarak 11 makale, 1 kitap bölümü ve 5 tez araştırma kapsamında incelenmiştir. Araştırmalar öncelikle yayınlandıkları dergi, yıl, araştırma konuları, sonrasında araştırma deseni, kullanılan teknik/analiz, veri toplama yöntemi/gibi içerikleri ile incelenmiştir. Araştırma konularına bakıldığında ise,1915 Çanakkale Köprüsü, çevresel-sosyal etkiler, Çanakkale gibi ulusalı temel alan, literatüre katkı sunacak araştırma çalışmaları yapılmıştır. Yapılan araştırmanın bulgularına göre, 1915 Çanakkale Köprüsünün yeni oluşturulmuş yapı olması sebebiyle, son yıllarda bu konu ile ilgili çalışmaların yaygınlaştığı gözlemlenmiştir. Birçok farklı sektörün ilgi odağında yer alması ve 1915 Çanakkale Köprüsü'nün özellikleri bakımından, değerlendirilmeye alınan araştırmalar elde edilmiştir. Çanakkale Boğazı'nda inşa edilmiş olması, asma köprü olma niteliği ve dünyanın en uzun orta açıklığına sahip köprü olması, ulusal-uluslararası anlamda bir yapı olması gibi araştırmalara, geniş çerçevede farklı alanları ilgilendirecek bir gözlem olanağı sunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 1915 Çanakkale Köprüsü, Lojistik, Çanakkale, Literatür taraması

FARKLI TAŞIMA MODLARINDA YOLCU TAŞIMACILIĞI ÜZERİNE YAZILMIŞ ULUSAL TEZLERİN SİSTEMATİK LİTERATÜR TARAMASI KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Gülşah Kıvanç

Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
gulsahkivanc@hotmail.com

Özet

Şehirler arası yolculuk yapacak tüketicilerin karayolu, denizyolu, havayolu ve demiryolu gibi alternatif taşıma modlarından tercihlerini etkileyen farklı nedenler mevcuttur. Bu tercih nedenleri gidilecek güzergâh, zaman, maliyet, hız ve esneklik gibi farklı kısıtlara göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu çalışma yolcu taşımacılığı hizmeti üzerine yazılmış ulusal tezlerin yıllar, analiz tekniği, ana kütle türü, örneklem büyüklüğü, araştırma tasarımı, kullanılan teoriler ve elde edilen sonuçlar gibi çeşitli parametreler çerçevesinde incelemek amacıyla yapılmaktadır. Araştırma konusu olarak alınan şehirler arası yolcu taşımacılığında modlar arası tercih nedenlerinin ile literatüre katkı sağlayacak hem de çalışma da seyahat gerçekleştiren yolcuların tercih ettiği taşımacılık modu hakkındaki algılarının ve seçim nedenlerinin belirlenmesi açısından önemli olacaktır.

Araştırma verileri Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanından elde edilmiş ve yapılan araştırmalar sonucunda yolcu taşımacılığı, taşımacılık modları, uluslararası taşımacılık modları gibi başlıklar altında 1990-2021 yılları arasında yapılmış 48 yüksek lisans tezi 9 doktora tezi bulunmuştur. Toplanan verilerin incelenmesi sonucunda elde edilen çalışma bulgularına göre bu anahtar kavramlara yönelik çalışmalar en çok 2017 yılında yapıldığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda taşıma modları, hizmet tercihleri, yolcu taşımacılığı, şehirler arası yolculuk gibi kavramların ön plana çıktığı görülmüştür. Bu çalışma incelenen tezler ile ileride yolcu taşımacılığı üzerine yazılması planlanan tez, makale, kitap ve bildiriler gibi yayınlar için bilgi havuzu oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Taşımacılık, Yolcu Taşımacılığı, Taşıma Modu

TÜRKİYE YAŞ MEYVE SEBZE İHRACATI ÜZERİNE YAZILMIŞ TEZLERİN SİSTEMATİK LİTERATÜR TARAMASI KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Hürkan Barış Nair, Yasin Gültekin

Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

hurkan50@gmail.com

Özet

Uluslararası ticaret hacimleri Dünya'da ve Türkiye'de yükselmeye devam etmektedir. Uygun toprak yapısı ve iklim şartları sayesinde yaş meyve sebze sektöründe her yıl yüksek üretim miktarlarına ulaşan Türkiye'de sektörün sadece üretim yapmak ile yetinmeyip ihracat da yaparak uluslararası pazarlara ulaşması oldukça önem arz etmektedir. Türkiye'nin ihracat kayıtları geçtiğimiz 2021 yılında 5.206.619.248 kilograma ulaşmış ve bu miktarın toplam değeri dolar bazında 3.082.390.882 olmuştur. İhracatın ekonominin büyümesi üzerindeki etkisi de göz ardı edilemezken, sektörde karşılaşılan sorunların tespiti ve çözülmesi gerekliliği yadsınamaz.

Bu araştırma, yaş meyve sebze ihracatı konulu lisansüstü tezlerin çeşitli etkenler çerçevesinde bibliyometrik özelliklerini saptamak için sistematik literatür taramasını kapsamında gerçekleştirilmiştir. Yaş meyve sebze sektöründe ihracatçı ve ithalatçı arasındaki ilişkilerin incelenmesi, başarılı iş birliklerinin neden ve sonuçlarının açıklanabilmesi açısından geçmiş yıllarda konu üzerine yazılmış tezlerin incelenmesi literatür açısından önem arz etmektedir.

Araştırmada kullanılan veriler Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. Belirlenen bu tezler yaş meyve sebze ihracatı ve taze sebze meyve ihracatı başlıkları ile tespit edilmiştir. Bulunan bu çalışmalar, 1999 ve 2022 yılları arasında hazırlanmıştır. Tarama sonucunda bulunan 23 çalışmanın 20 tanesi yüksek lisans ve 3 tanesi de doktora tezidir. Tarama sonucuna göre elde edilen kaynaklara bakıldığında bahsedilen anahtar kavramlara yönelik çalışmaların en fazla 2018 senesinde yapıldığı görülmüştür. İncelenen kaynaklarda; yaş meyve sebze ihracatı, taze meyve sebze üretimi, uluslararası iş birliği, satın alma eğilimi, ihracatta karşılaşılan zorluklar gibi kavramların ön plana çıktığı gözlenmiştir. Bu çalışmada incelenen tezlerin ileride yaş meyve sebze ihracatçılarının müşterileri ile ilişki kalitesi üzerine yazılacak tez, makale, bildiri ve kitap gibi yayınlar için yardımcı olabilecek bir bilgilendirme aracı görevi göreceğine inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Yaş Sebze Meyve, İhracat.

ÇİFT İNDİSLİ DİZİLERDE KABA İSTATİSTİKSEL YAKINSAKLIK

Ahmet Özcan [1,*] & Aykut Or [1]

[1] Matematik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ozcan5828422@gmail.com

Özet

$(x_k), (X, \|.\|)$ uzayında bir dizi ve r negatif olmayan bir reel sayı olmak üzere her $\varepsilon > 0$ ve her $k \geq k_\varepsilon$ olacak biçimde en az bir $k_\varepsilon \in \mathbb{N}$ sayısı var ise (x_k) dizisi x_0 elamanına kaba yakınsaktır. Bu tanımda $r = 0$ olarak alındığında adi yakınsaklık elde edilir. Bu çalışmada öncelikle normlu uzaylarda kaba yakınsaklık ve kaba istatistiksel yakınsaklık kavramları tanıtılacak ve aralarındaki ilişkiye yer verilecektir. Ayrıca, çift indisli dizilerden bahsedilerek bu dizilerin kaba yakınsaklığı ve kaba istatiksel yakınsaklığı incelenecek ve kaba limit noktaları kümesinin bazı önemli özelliklerinden bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: İstatiksel Yakınsaklık, Kaba Yakınsaklık, Çift İndisli Dizi

THE SOURCE OF $\GAMMA$-SEMIPRIMENESS ON $\GAMMA$-SEMIGROUPS

Rasie Mekera [1,*], Didem Yeşil [1] & Didem Karalarlıoğlu Camcı [1]

[1] Matematik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
raziyemekera97@gmail.com

Özet

Her yarıgrup bir Γ-yarıgrup olduğundan, Γ-yarıgrubu bir yarıgrubun genellemesi olarak tanımlanmıştır. Yarıgrupların yarıasallığın kaynağı ilk olarak B. Albayrak, D. Yeşil ve D. Karalarlıoğlu Camcı tarafından "The Source of Semiprimeness of Semigroups" adlı çalışmada çalışıldı. Bu çalışmada bir Γ-yarıgrupları için Γ-yarıasallığın kaynağı olarak tanımlanan S nin $S_{S}^{\Gamma}=\{a\in S \mid a\Gamma (S\Gamma a)=(0)\}$ altkümesini inceledik ve $\lvert S_{S}^{\Gamma}\rvert$-idempotent, $\lvert S_{S}^{\Gamma}\rvert$-reguler ve $\lvert S_{S}^{\Gamma}\rvert$-reduced Γ-yarıgrup tanımlarını verdik. Ayrıca bu tanımların bazı temel özelliklerini inceledik.

Anahtar Kelimeler: Idempotent Γ-semigroup; regular Γ-semigroup; reduced Γ-semigroup

SKALER ALANIN $f(R,T)$ TEORİDE DAVRANIŞI

Yasemin Kabaoğlu [1,*] & Can Aktaş [1]

[1] Matematik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
kabaogluyasemin17@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, homojen ve izotropik Friedmann-Robertson-Walker (FRW) metriğinde kütlesiz skaler alanlı evren modelinin davranışı alternatif yer çekimi teorilerinden biri olan $f(R,T)$ teoride incelendi. Elde edilen çözümler çeşitli grafikler yardımıyla analiz edildi ve irdelendi.

Anahtar Kelimeler: $f(R,T)$ Teori, FRW Evren Modeli, Kütlesiz Skaler Alan, Jeotermal akışkan, Kestanbol, çevresel etki, bor giderimi, adsorpsiyon

f(R,T) TEORİDE KARANLIK ENERJİ ADAYLARI

Melike Esgin [1,*] & Can Aktaş [1]

[1] Matematik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
melikeesgin14@gmail.com

Özet

Bu çalışmada $f(R,T)$ yer çekim teorisi kapsamında homojen ve izotrop FRW evreni için quintessence, k-essence, Chaplygin gas, Takyon alan ve Phantom karanlık enerji adaylarının uzay zaman geometrisi araştırılmıştır. Alan denklemlerinin tam çözümünü elde etmek için Hubble parametresi kullanılmış olup karanlık enerji adayları EoS parametrisinin $\omega = \frac{p}{\rho}$ değerlerine göre sınıflandırıldığından her bir karanlık enerji adayı için basınç ve enerji yoğunluğu çözümleri bulunup skaler alan ve skaler potansiyel çözümleri elde edilmiştir. Ayrıca elde edilen çözümler çeşitli grafikler yardımı ile irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: f(R,T) teori, FRW evreni, karanlık enerji

BULANIK METRİK UZAYLARDA İSTATİSTİKSEL YAKINSAKLIK ÜZERİNE

Gökay Karabacak, Aykut Or

Matematik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, bulanık metrik uzaylarda yakınsaklık kavramının bir genelleştirmesi olan istatistiksel yakınsaklık kavramı incelendi. Ayrıca, bu kavrama ait bazı temel özelliklere yer verildi. Bunlara ek olarak, bulanık metrik uzaylarda istatistiksel Cauchy dizisi kavramı verilerek bu kavramla istatistiksel yakınsaklık kavramının denk olduğu ifade edildi.

Anahtar Kelimeler: İstatistiksel Yakınsaklık; İstatistiksel Cauchy Dizisi; Bulanık Metrik Uzaylar

KEMAL SUNAL FİLMLERİNDE ERKEKLİK ÇALIŞMALARI

Nazmiye Künteci

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı, Trakya Üniversitesi
nazmiye.kunteci@gmail.com

Özet

Bireyler olarak birtakım kalıp yargıları ve ön yargıları mevcut bir topluma doğmakta ve bu oluşmuş düzene ayak uydurmaktayız. Toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden kadın ve erkek kavramlarının tanımlamaları da bu düzenin var ettiği tanımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha çok kadınların mağdur durumda olduğu düşünülen toplumda aslında erkek olmanın da zorluğu tartışma konusu olmaktadır. Kadınların kadın olmalarını ispatlama gibi bir görevi yokken hegemonik erkeklik tanımına ait, erkek olma kavramına layık ve o kavrama ait olabilmek için erkeklerin de birtakım baskılara maruz kaldıkları görülmekte ve erkek olduklarını kanıtlama mecburiyetine hapsedildikleri görülmektedir. Bu çalışmada erkeklik tanımına yer verilmiş, erkeklik türleri incelenmiş ve tarihsel süreç içerisinde gerçekleştirilen erkeklik çalışmaları işlenmeye çalışılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerinin daha kolay yayılmasını sağlayan kitle iletişim araçlarından biri olan sinemadaki filmlerde erkeklik olgusunun topluma nasıl mesajlarla verilmeye çalışıldığı, toplumsal cinsiyet rolleri ve erkeklik çalışmaları açısından da ele alınarak incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, erkeklik, hegemonik erkeklik, erkeklik çalışmaları.

TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMCILIĞI BAĞLAMINDA TÜRKİYELİ KADIN VE ERKEK ŞAİRLERİN KADINLIK İLE İLGİLİ ŞİİRLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ceren Öztürk

Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları, Trakya Üniversitesi
ozturkceren915@gmail.com

Özet

Eril tahakküm, kadın ile erkek arasındaki eşit olmayan güç ve iktidar ilişkilerinin sonucunda bireysel ya da toplumsal olarak kadına yönelik her türlü baskının nedeni olarak kadının varlık sorununu yaratmaktadır. Patriyarkal sistem ve bu sistemin sonucu olan eril kodlar yaşamın her alanında bir iktidar sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşamın her alanında karşımıza çıkan eril tahakkümün, bir bakıma yaşamın kendisi olan edebiyat alanına da sirayet ettiği görülmektedir. Türk edebiyatında; şairlere ve şiire bakış açısı ele alındığı zaman kadına, pasif bir rol biçildiği görülmektedir. Kadına atfedilenin şiir yazan değil, hakkında şiir yazılan, uğruna kelimeler dökülen olarak karşımıza çıktığı söylenebilmektedir. Edebi eserlerde çoğunlukla kadın; toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında doğurganlık, cinsellik, duygusallık ve aile içerisindeki kalıplaşmış konumu ile ele alınmıştır. Patriyarkal zihniyet, toplumsal yaşamın her alanında kendini gösterir, bu zihniyetin ürünü olan kalıplaşmış yargıları sorgulamak kadın yazınının anlaşılması için önemlidir. Türk Dil Kurumu'na göre şair: Şiir söyleyen veya yazan kimse, ozan olarak tanımlanmasına ve cinsiyetsiz bir kelime olmasına karşılık şair kişiden bahsedilirken şair erkek kişi olarak canlanmaktadır. Kadın olan şairden bahsedilirken ise her zaman "kadın şair" vurgusu yapıldığı görülmektedir. Bu durum şiir alanının aslında cinsiyetli ve eril tahakkümün yaygın olduğu bir alan olduğunu göstermektedir.

Çalışmada Gülten Akın, Lale Müldür, Nazan Bekiroğlu'nun ve Nazım Hikmet, Behçet Necatigil,Özdemir Asaf ve Orhan Veli Kanık'ın kadınlık ve kadınlar ile ilgili şiirleri karşılaştırmalı olarak incelenecektir. İncelenen şiirlere genel olarak bakıldığında geleneksel yargıların devam ettiğini bu yargıların şairlerin şiirlerinde de ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Kadın şairlerin şiirleri kadınlara özgü sorunların daha fazla dile getirildiği şiirler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar, ikincilliklerinin farkında ve bu duruma karşı çıkmaktadırlar. Ancak şairler arasındaki sınıf ve statü farklılıklarının şiire yansıdığı da görülmektedir. Erkek şairlerin şiirlerinde ise kadına edilgen bir rol biçildiği ve kadını bir anne, bir eş, bir çocuk, bir kardeş olarak kendilerinin bir uzantısı şeklinde yorumladıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Kadın, Edebiyat

DİVAN ŞİİRİNDE YER ALAN BELLİ BAŞLI İÇECEKLER

Pınar Bardakcı

Türk Dili ve Edebiyatı, Kırklareli Üniversitesi
pnr.pnrb.1@outlook.com

Özet

Klasik Türk Edebiyatı, Türk edebiyatının önemli dönemlerinden biridir. Bu dönem, 600 yıl hüküm sürmüş Osmanlı hakkında bilgiler içermekle birlikte sarayın nasıl sanatın içine dahil olduğunu, dönemin zihniyetinin eserlere nasıl aksettiğini göstermektedir. Edebi zevkin yanı sıra dönemin siyasi, sosyal, kültürel olayları hakkında birer belge gibidirler. Çünkü dönemin eserleri barındırdıkları dil özellikleri ve çeşitli ifadeler ile yazıldıkları dönem hakkında okuyucuya bilgi vermektedirler. Şairler ve yazarlar bunu bilinçli olarak yapmasalar da içinde bulundukları dönemden, dönemin toplumsal, siyasi, ekonomik vs. özelliklerinden etkilenirler. Yine bu şiirlerin içinde dönemin yiyecek ve içecek kültürü hakkında birçok unsuru görmek mümkündür. Ele alınan içecekler farklı manalarda ve şekillerde eserlerde yerini bulur. Kimi zaman bilgi verir, kimi zaman sevgilinin özellikleriyle bağdaştırılır, kimi zaman âşığın çektiği acılar bağlamında ele alınır, kimi zaman da faydalarının, zararlarının anlatıldığı bir reçete olduğu görülür. Zaman zaman sarayın ve halkın bu yiyecek ve içecekleri ne kadar benimsediği de söz konusu olur. Buna bağlı olarak halk deyişleri, atasözleri ve deyimlerde oluşmuş, şiirlerde yerini almıştır. Yasaklanan ürünlerin halk üzerinde ne kadar etkili olduğu hususunda da yararlanılabilecek birer kaynaktırlar. Yine bu ürünlerin getirileri ile oluşan çeşitli kültürleri ve bu kültürler doğrultusunda halkın nasıl sosyalleştiği hususunda da okuyucuya bilgiler sunmaktadırlar. Bu çalışmada ise, Divan şiirinde yer bulan bu içeceklerin çoğunlukla gerçek anlamından ziyade sembolik olarak kullanıldığı şairlerin şiirlerinden hareketle saptanmıştır. Çoğu özelliğin ise günümüze kadar ulaştığı görülmektedir. Bu doğrultuda şiirlerinde döneminin birçok özelliğini yansıtan ve yine dönemine damga vuran Divan şairlerinin tüketilen belli başlı içecekleri nasıl ele aldıkları, sosyal hayat unsurlarının yanı sıra içecek kültürünün nasıl olduğu, yine şairlerin şiirlerinde içecekleri hangi manalarda kullandıkları, tüketilen içecekleri hangi açıdan değerlendirdikleri ve bu içeceklerin Divan edebiyatının tamamına nasıl yansıdığı, günümüze olan etkileri verilen beyit örnekleri çerçevesinde ortaya koyulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Divan Şiiri, İçecek, Kültür.

CONFINEMENT AND TRAUMA OF SURVIVAL in EMMA DONOGHUE'S ROOM

Elif Kaplanlar

Ingiliz Dili ve Edebiyatı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
elifkaplanlar@hotmail.com

Özet

Trauma studies approach texts from different perspectives in order to explore psychological trauma and its effects on memory, language, and culture in fiction by making use of psychoanalytic theories. Trauma studies might also be useful for revealing traumatic reactions through the analysis of the characters' psyche by showing the extreme experiences and their effects on individuals' memories and identities. In fiction, a character's identity can be examined through the hints given by the dialogues, other people's opinions, or the character's behavior; trauma, similar to the process, might be observed from the memories and aftereffects of the traumatic experience; therefore, trauma studies might be functional to analyze character development further into the depths of psychological layers of the text. Trauma studies, developed around 1990 with the model of Freudian theory, offer to respond to the ruptures left by a traumatic event. Freud's early works describe trauma as one-dimensional, and it has encouraged modern scholars to argue that human psychology is more complicated than Freud once described as limited and that the other circumstances might be considered while examining trauma in fiction. Though Freud's theories on psychoanalysis guided the field, the modern understanding of trauma and psychology presented a new multilayered structure which concerns various disciplines when a traumatic event is involved. In this regard, this study will analyze *Room* (2010) by Emma Donoghue in an attempt to reveal different perspectives regarding trauma and to understand the stance of survival and the theme of confinement within the context of trauma studies. The study also aims to apply both traditional and modern approaches to comprehend the effects of trauma on the characters individually by mostly using the arguments of Sigmund Freud and Cathy Caruth.

Anahtar Kelimeler: Trauma Studies, Psychoanalysis, Survival, Confinement, Freud, Caruth

POSTER BİLDİRİ ÖZETLERİ

VİRAL PAZARLAMA İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Leyla Avcıbaşı

Sağlık Yönetimi, Trakya Üniversitesi
leylakayaavci@gmail.com

Özet

Günümüzde üreticilerin ve tüketicilerin isteklerindeki değişim ve tüketicilerin pazarlamada reklam stratejilerine tepki göstermeleri ve bu tepkilerini kolay bir şekilde yaymaları sektörün alternatif stratejilere yönelimine sebep olmuştur. Viral pazarlama, bir pazarlama mesajının virüs gibi hızlıca tüketiciler arasında yayılmasını sağlayan ve etki potansiyelini arttırıcı özelliği olan pazarlama stratejisidir. İletişim ve teknoloji gelişimi ile birlikte ağızdan ağıza pazarlamanın çağımıza evrilmiş halidir. Bu çalışma Ulusal Tez Merkezin 'de Viral pazarlama ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri, bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmek ve yapılacak çalışmalara yeni bir bakış açısı getirmek amacı ile yapılmıştır. Viral pazarlama ile ilgili 2013-2022 yılları arasında tamamlanan toplam 21 tez bulunmaktadır. Çalışmaların 3'ü (%14,3) doktora, 18'i (%85,7) yüksek lisans öğrencileri tarafından yapılmıştır. Viral pazarlama en fazla 2016 yılında %28,5 oranı ile çalışılmış, 2015, 2017, 2020,2021 yılları ise %4,6 oranı ile en az çalışıldığı dönem olmuştur. Viral pazarlama alanında yapılan tezlerin konu dağılımları incelendiğinde işletme alanında yapılan tezler en fazla yüzdeyi kapsarken, sağlık hizmetlerinde ise yalnızca bir tez olduğu görülmektedir. Sağlık hizmetlerini diğer hizmet türlerinden ayıran ertelenemez ve kamusal olması, gereksiz talep oluşturması, bilimselliği azaltması sağlık hizmetlerinde viral pazarlama ilgili tez sayısına yansımaktadır. İncelenen tezlerin sonuç kısmında viral pazarlamaya yönelimin artma sebepleri olarak; internet kullanımının artması, değişen iletişim şekli ve tüketici talepleri olduğu saptanmıştır. Viral pazarlamada çift yönlü iletişim şeklinin tüketici üzerindeki rolünün büyük olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte tüketicilerin de satın alma gücü ve kişisel özellikleri viral pazarlamanın yayılma stratejisi üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Viral pazarlama, Lisansüstü, tezler,

DAPTOMİSİN VE KULLANIM ALANLARI

Hilal Nur Sakallı [1,*] & Sadi Turgut Bılgı [2]

[1] Sağlık Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Ebelik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
hilalnursakalli2@gmail.com

Özet

Ülkemizde son yıllarda gram pozitif bakterilerin tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direncin artması nedeniyle tedavilerde problemler oluşabilmektedir. Bu durumun tedavide kullanılabilecek yeni antibiyotiklere ihtiyaç olduğunu göstermektedir (Parlak ve ark., 2014). Derlememizde linezolid ve tigesiklin gibi yeni kullanılmaya başlayan daptomisin antibiyotiğinin özellikleri ve kullanım alanları araştırılmıştır.

Daptomisin çok yeni bir antibiyotik olmamakla birlikte 1980'lerde keşfedilmiş ancak yüksek dozda kas toksisitesi sebebiyle klinik çalışmaları durdurulmuş ve 1999'da tekrar başlatılmıştır (Tabak, 2010). Daptomisin siklik bir lipopeptit antibiyotiktir. Etki mekanizması diğer antibiyotiklerden farklıdır. Gram pozitif bakterilerde kalsiyum aracılığıyla sitoplazmik membranın bütünlüğünü bozarak membran sentezini engellemektedir. Bununla birlikte biyofilm oluşumunda da oldukça etkili olduğu bilinmektedir. Daptomisin konsantrasyona bağımlı etki gösterdiğinden uzun bir yarı ömre sahiptir (Saltoğlu, 2014). Günde tek doz kullanımı, doku geçişi, kullanım güvenliği ve tolere edilebilirliği açısından yeni bir antibakteriyal ajandır (Bozkurt ve ark., 2010).

Daptomisinler düşük direnç seviyesi nedeniyle gram pozitif enfeksiyonlarda ve şiddetli hastalıkların tedavisinde önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda daptomisinin terapötik ilaç takibi, yoğun bakım hastaları gibi hassas gruplar açısından da ilgi çekici olabilmektedir (Gregoire ve ark, 2021). Daptomisinin kullanım alanlarına bakıldığında cilt-yumuşak doku enfeksiyonları (DYDE), *Staphylococcus aureus*'un etken olduğu bakteriyemi, endokardit tedavisi için onay almıştır. Ancak akciğer sürfaktanı etkisi nedeniyle pnömoni tedavisinde önerilmemektedir. Yan etkilerinden yaygın olanları bulantı, kusma, ishal, nefes darlığı, hipotansiyon ve baş ağrısıyken daha az yaygın olarak iskelet kası toksisitesi bildirilmiştir (Sezer, Arman, 2012). Molekül yapısının büyük olmasından dolayı emilimi gastrointestinal sistem tarafından engellenmektedir. Bu nedenle damar içi kullanıma uygundur (Çelik, 2013). Bununla birlikte yapılan çalışmalarda hızlı bakterisit etkisi ve düşük MIC (Minimum İnhibitör Konsantrasyonu) değerleri alternatif tedavi seçeneği olarak görülmektedir (Parlak ve ark., 2014).

Weber ve ark. (2017) Kanada ve Amerika'da gerçekleştirdikleri bir çalışmada *Staphylococcus aureus* izolatları arasında direnç oranının daptomisin için % 0,01'den az olduğunu bildirmiştir. Ancak son on yılda metisilin dirençli *Staphylococcus aureus* (MRSA) tedavisi için vankomisin ve daptomisin kullanımının artması MRSA suşlarının daptomisin duyarlılığında azalmaya neden olduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte daptomisin duyarlılığı azalan çok sayıda metisilin duyarlı *Staphylococcus aureus* (MSSA) izolatı tanımlanmıştır. Bu nedenle hızlı ve güvenilir daptomisin duyarlılık testlerine ihtiyaç olduğunu ifade edilmiştir. Daptomisin üzerine yapılan farklı bir çalışmada daptomisinin gram pozitif enfeksiyonların tedavisi için son savunma hattı antibiyotik olduğu ancak kullanımının bakteri direnci oluşturduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte daptomisinin bakteriyel membran depolarizasyonuna neden olan etki mekanizmasının çözümlenmesi ile benzersiz bir antibiyotik ailesinin potansiyel faydasının ortaya çıkabileceği öngörülmüştür (Huang, 2020). Daptomisin deneyimi üzerine yapılan bir araştırmada yumuşak doku enfeksiyonu ve osteomiyelit gibi sıklıkla daha önce tedavi görmüş karışık hasta gruplarında klinik başarısı yüksek, güvenle kullanılabilecek antibiyotik seçenekleri arasında olduğu bildirilmiştir (Ulu ve ark., 2014).

Sonuç olarak daptomisin üzerine yapılan çalışmalar mevcut antibiyotiklere karşı gelişen direnç mekanizmalarına alternatif bir antibiyotik olarak gösterilmektedir. Bunun gerçekleşebilmesi için daha fazla hasta verisi ve daha kapsamlı ileri çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında daptomisin antibiyotiğinin dirençli mikroorganizmaların tedavisinde umut vadeden alternatif bir antibiyotik olmaya devam edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Daptomisin, Lipopeptit, MRSA, MSSA, Antibiyotik

KÜRESELE KARŞI YERELİ KORUYAN YERLEŞMELER: MUDURNU YAVAŞ ŞEHRİ

Bedriye Bahar Bilgin

Coğrafya, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
baharbilgin43@icloud.com

Özet

1986 yılında İtalya'nın Roma şehrinde uluslararası bir fast food zincirinin açılmasına karşı yapılan bir protesto ile başlayan yavaş yemek hareketi yavaş şehir hareketinin temellerini oluşturmuştur. Hareketin devamı niteliğinde olan yavaş şehir 1999 yılında ortaya atılan ve yavaş hareketinin yaşanılan mekanları ve mekanlarda yaşayan insanların mekanla ilişkilerini ele alan kısmıdır. Kavram yaşayan ve yaşanan mekanların özgünlüklerini yitirmeden küreselleşmelerini sağlanmaya çalışması bakımından önemlidir.

Bu çalışmanın konusunu "Yavaş Şehir (Cittaslow/Slow city)" hareketinin uygulandığı alanlardan biri olan Bolu'nun Mudurnu ilçesinde turizm, ekonomi, çevre alanlarında nasıl yaklaşımlar geliştirildiği ve en önemlisi hareketin yerel yerleşmeler üzerinde meydana getirdiği değişimler oluşturmaktadır. Buradan hareketle çalışmanın amacı, Yavaş Şehir hareketinin küreselleşme karşısında bu ağa dahil olan şehirlerin kendilerine özgü bir yerleşme tarzının nasıl oluşturulup korunabileceği ve bu yeni tarzın; yerleşme planı, arazi kullanımı, sosyal ve ekonomik faaliyetler bakımından yerel yerleşmeleri nasıl etkilediğini ortaya koymaktır. Bu çalışma, bugüne kadar yeterince çalışılmamış bir yavaş şehir örneği olan Mudurnu'nun ele alınarak literatürdeki eksikliğin giderilmesine katkı sağlaması ve söz konusu alanın coğrafi bir bakış açısı ile incelemesi açısından da önemlidir.

Çalışma alanı olan Mudurnu 65 ev, 8 cami, çeşme ve hamam olmak üzere 173 adet mimari değeri yüksek yapı nedeniyle "Kentsel Sit Alanı" kategorisinde yer almaktadır. Karadeniz'in batısında yer alan Mudurnu ilçesi (40°19'-40°39' N ve 30°50'-31°30'E) Bursa–İzmit–Bolu yerleşimlerinin ortasında, önemli ticari ve askeri yolların kavşağında yer alan, geçmişten beri önemli bir jeopolitik konuma sahip olan bir yerleşimdir. Geçmişten günümüze Ankara ve İstanbul gibi iki metropol kente yakınlık ve önemli ticaret yolları üzerinde bulunma avantajlarını kullanan Mudurnu yerel özelliklerini koruyarak tanınma sürecini gerçekleştirme amaçlı 2018 yılında "Yavaş Şehir" hareketine katılmıştır.

Konu ile ilgili olarak Mudurnu Belediyesi, Mudurnu sivil toplum kuruluşları, Mudurnu Halk Eğitim Merkezi ve Mudurnu Kaymakamlığı gibi kurum ve kuruluşlardan elde edilen nicel veriler, yerel halk ve yöneticilerle yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler ve arazi çalışmalarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Bu verilerin analizinde nitel araştırma tekniklerinden betimleyici teknik kullanılmıştır. 20 Ekim -15 Kasım 2021 tarihleri arasında farklı gruplara mensup katılımcılarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda ilk olarak görüşme formları tümüyle cevaplandıktan sonra değerlendirilmeye alınmış ve analizler yapılırken yerel halk ve yöneticilerin formları ayrı ayrı kategorize edilmiştir. Tüm formların incelenmesinin ardından ise yerel halk Mudurnu'nun sakin şehir ağına katılmasının her ne kadar kendilerine ekonomik olarak olumlu yansımaları olduğunu belirtseler de bunun yanında şehrin tanınırlığının artmasının kendine özgü değerlerini yitirmesine sebep olabileceğine dair duydukları endişeleri dile getirmişlerdir. Yöneticiler ise yavaş şehir olgusunun halk tarafından sadece ekonomik bir gelişim olarak algılanmasından duydukları rahatsızlığı dile getirirlerken, yavaş şehir olmanın ilçenin her anlamda korunmasını ve şehrin sürdürülebilirliğini sağlayacağını belirtmişlerdir. Görüşmeler sonucunda dile getirilen hem olumlu hem olumsuz görüşler ilçe ile ilgili ileriye dönük daha sağlıklı kararlar alınabilmesi ve ilçenin yerel özellikleri korunurken aynı zamanda gelişiminin sağlanması açısından katkı sağlayabileceği niteliktedir.

Yavaş şehir ağına katılan yerleşmelerin gelişim süreçlerinin incelenmesi literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Yavaş şehir ağına katılma potansiyeli olan yerleşmelerin şehir planlama çalışmaları sırasında peyzajlarının göz önünde bulundurulması sürdürülebilir ve gerçekçi planlar ortaya çıkaracaktır.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Yavaş Şehir, Yerellik, Küresellik, Mudurnu.

SİLİVRİ ÖZELİNDE MARKA KENT KAVRAMI VE MARKALAŞMANIN KENT KİMLİĞİ AÇISINDAN ÖNEMİ

Selin Ferah [1,*] & Canan Zehra Çavuş [1]

[1] Coğrafya, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
selinferahh@gmail.com

Özet

20. yüzyıla damgasını vuran küreselleşme olgusuyla birlikte marka kavramı ürün, firma ve hizmetler kadar ülkeler ve kentler için de söz konusu olmaya başlamıştır. Rekabet sürecinde ortaya çıkan "marka kent" kavramı son yıllarda önem kazanan bir olgudur. Marka kent olmanın temelinde kentin pazarlaması söz konusudur. Her kent birbirinden farklı özelliklere sahiptir ve bu sebeple her kent başlı başına birer markadır. Türkiye'de son yıllarda gündeme gelen marka kent olgusu ile birçok yerleşme marka kent olmak için çalışmalar yapmaya başlamıştır. Yerleşmeye değer katmak, daha iyi anılmak ve hatırlanmak, cazibe merkezi haline gelmek, ziyaret edilmek ve kentin gelirini arttırmak konusunda uygulanan ve yöntemlerin tümüne "kent pazarlaması", ulaşılmak istenen hedefe de "marka kent" adı verilmektedir.

Silivri, İstanbul iline bağlı ve il merkezinin 67 km batısında, Marmara Denizi kıyısında bulunan bir ilçedir. Silivri ilçesi; denize kıyısının varlığı, İstanbul merkezine yakınlığı, ulaşım açısından önemli ulaşım güzergahlarının merkezinde olması, uygun iklim koşulları, doğal çekicilikleri, kültürel yapısı ve köklü tarihsel geçmişiyle markalaşabilecek unsurlara sahiptir. İlçe, mevcut potansiyeli kullanarak markalaşma faaliyetlerinde bulunmakta ve "Marka Kent Mutlu Silivri" sloganıyla çalışmalar yürütmektedir.

Çalışmada literatür taraması yapılmış, araştırma boyunca farklı lokasyonlarda arazi çalışmaları gerçekleştirilip, görsel materyal elde etme amaçlı gözlemler yapılmıştır. Çalışmada Silivri Belediyesi, Silivri Nüfus Müdürlüğü, Silivri İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü kurumlarından nitel, nicel veri ve görsel veri temin edilip analiz edilmiştir. Elde edilen veriler coğrafi bakış açısıyla değerlendirilerek SWOT analizi oluşturulmuş, gerekli sonuç ve öneriler açıklanmıştır. Yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak araştırma desteklenmiştir.

Çalışma süresince yapılan analizlere göre; ilçenin ziyaretçi talebinin artması için, sahip olduğu değerlerin yanı sıra güçlü bir kent imajına sahip olması gerektiği tespit edilmiştir. İlçenin kent kimliğini oluşturan önemli unsurları geliştirilerek marka değerinin korunması gerekmektedir. 2022 yılında coğrafi işaret alan Silivri yoğurdu, ilçe için güçlü bir marka değeri yaratmaktadır ve her yıl düzenlenen Yoğurt Festivali ile marka değerinin güçlendirilerek daha geniş kitlelere tanıtılması amaçlanmaktadır. Türkiye'nin diğer kentlerinde olduğu gibi Silivri'de de nüfus arttıkça fonksiyonların çeşitlendiği ve aralarında bir dengenin oluştuğu görülmektedir. Fonksiyonlarda yerleşme büyüdükçe tarımın azaldığı gözlenmektedir. Tarımsal açıdan bir marka değeri taşıyan Silivri, zengin tarım alanlarına sahiptir ancak yerleşme baskısı ile nitelikli tarım alanlarının olumsuz etkilendiği görülmektedir. Markalaşma sürecinde kentte mevcut olan soyut ve somut, maddi ve manevi tüm değerler korunmalı ve marka değerinin güçlendirilmesi için en doğru şekilde geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Rekabet, Marka Kent, Coğrafi İşaret, Silivri

SOĞUK PRES KUŞBURNU ÇEKİRDEK YAĞININ KARAKTERİZASYONU

Tuna Eren [1,*] & Emin Yılmaz [1]

[1] Gıda Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
danube_tuna@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada; soğuk pres tekniğiyle üretilmiş kuşburnu çekirdek yağının fiziko-kimyasal özellikleri, bileşimi ve uçucu aromatik bileşenleri analiz edilmiş ve duyusal tanımlama testleri yapılmıştır. Soğuk preslenmiş kuşburnu çekirdek yağı örneğinde 13 farklı yağ asidi belirlenmiştir. Bunlardan sırasıyla en fazla bulunanlar linoleik, oleik, alfa-linolenik ve palmitik asittir. Doymuş ve doymamış yağ asitlerinin oranı %7,4 ve %92,5 civarındadır. Yağ örneğinde 11 farklı fitosterol tespit edilmiştir. Bunlardan beta-sitosterol (%84,6) en baskın fitosteroldur. Daha sonra sırasıyla Delta-5-avenasterol (%3,8), Kampesterol (%3,7), Delta-7-stigmastenol (%2,7) ve Stigmasterol (%1,6) bulunmuştur. Kuşburnu çekirdek yağı toplam 1082 mikrogram/gram yağ tokoferol içermektedir. Bunlardan baskın olanı gama-tokoferol ve daha sonra alfa-tokoferoldür. Bu örnekte yapılan fenolik bileşen analizde; baskın olarak (31,385 mikrogram/gram yağ) Rosmarinik asit bulunduğu tespit edilmiştir. Sonra en çok bulunan fenolik maddeler sırasıyla benzoik asit, kamferol, vanilin, kafeik asit, kateşin ve kuersetindir. Kuşburnu çekirdek yağında 68 adet uçucu aromatik bileşen tespit edilmiştir. Bunlardan L-limonene'nin (citrus, terpen, otsu) baskın olduğu bulunmuştur. Sonra konsantrasyon olarak sırasıyla 2,4-Heptadienal (yağlı, yeşil, sebze) ve Hekzanal (taze, yeşil, çimen), Linalil asetat (tatlı, yeşil, bergamot, lavanta), beta-Mirsen (biberli, terpen, baharatlı), *trans*-2-Nonenal (yağlı, yeşil, salatalık) ölçülmüştür. Duyusal tanımlama testine göre örnekteki baskın tat/aromalar kereste/çıra ve çiğ sebze olmuştur. Bunu baharatlı ve toprak tadı/aroması takip etmektedir. Bu sonuçların uçucu aromatik bileşen testi sonuçları ile uyumlu olduğu kanaatine varılmıştır. Bu tez çalışmasında daha önce yayınlanmamış bazı bulgular (bazı fiziksel özellikler, uçucu aromatik bileşenler, duyusal tanımlama testi sonuçları) ilk kez elde edilmiştir. Yağın yemeklik ve fonksiyonel gıda olarak kullanımı için çok değerli veriler elde edilmiştir. Sonuçların bu yağın soğuk pres ürün olarak üretimine katkı sağlayacağı beklenmektedir. Bu özel ve aromatik yağın fonksiyonel gıda ürünlerinin hazırlanmasında kullanılabileceği değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: kuşburnu çekirdeği, soğuk pres, yağ, uçucu bileşen, duyusal

DİİMİN BAĞI İÇEREN YENİ BİR SCHIFF BAZI BİLEŞİĞİNİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

Nurdan Girgin [1,*] & Diğdem Erdener [1]

[1] Kimya, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
20414965004@ogr.comu.edu.tr

Özet

Alman kimyacı Hugo Schiff tarafından 1864 yılında keşfedilen Schiff bazları genellikle primer aminlerin karbonil bileşikleri ile verdiği reaksiyonlar sonucu elde edilen bileşiklerdir. Bu ligandlar metal iyonuna bir veya daha çok elektron çifti vererek koordinasyon bileşiği oluştururlar ve yapılarında bulunan donör atom sayısına bağlı olarak etkin bir şelat grubu oluştururlar [1-3].

Son yıllarda çok sayıda endüstriyel ve tarımsal işlemler sonrası iyonların çevreye salınması ve kontrol edilmemesi sonucu oluşan kirlilik ve bunların zararlı etkilerinden dolayı toksinler ve metal iyonları için spesifik ve duyarlı tanımlayıcılara olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Schiff bazı temelli yapılar, metal iyonlarının belirlenmesi için mükemmel performans gösterirler. Ayrıca Schiff bazları biyolojik aktivitelerin yanı sıra fotokromizm, radyasyon yoğunluğunun kontrolü ve ölçümü, görüntüleme sistemleri ve optik bilgisayarlar gibi çeşitli alanlarda kullanılmaktadır [4-5].

Son yıllarda sentezinin kolaylığı ve neredeyse tüm metallerle kompleks oluşturma yeteneklerinden dolayı araştırmacıların dikkatini çekmektedir. Bu nedenlerden dolayı bu çalışmada diimin bağı içeren yeni bir Schiff bazı bileşiği sentezlenerek yapısı spektroskopik yöntemler kullanılarak aydınlatıldı.

Anahtar Kelimeler: Schiff bazı, spektroskopi, sentez

ÇANAKKALE'DE EVLERDE FORMALDEHİT SEVİYELERİNİN İÇ ORTAM HAVASINDA ARAŞTIRILMASI

Meltem Boyacı [1,*] & Sibel Menteşe [2]

[1] Çevre Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Department of Environmental Engineering, Çanakkale Onsekiz Mart University
boyaciimeltem@gmail.com

Özet

İnsanlar vakitlerinin büyük bir çoğunluğunu evlerde geçirdikleri için iç ortam hava kalitesinin belirlenmesi ve iyileştirilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada Çanakkale'deki yeni yapılan evlerde insan kanserojen olarak sınıflandırılan formaldehit seviyelerinin iç ortam hava kalitesine etkisinin belirlenmesi ve halk sağlığı açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. İnsanların evlere taşınma öncesi 39 evde ve insanların evlere taşınma sonrası olarak ölçümler gerçekleştirilmiştir. İç ortam örneklemesinde formaldehite ek olarak karbon dioksit, sıcaklık, bağıl nem ve basınç gibi parametreler de incelenmiştir. Ayrıca dış ortamın iç ortam hava kalitesine etkisinin değerlendirilebilmesi için rüzgâr hızı da dikkate alınarak dış ortamda eşzamanlı olarak karbondioksit, sıcaklık, bağıl nem ve basınç ölçümleri de gerçekleştirilmiştir. Formaldehit örneklemesi ve analizi için US EPA Metot 323 kullanılmıştır. Hava örnekleri sabit debili pompa aracılığıyla toplanarak asetil aseton metodu ile UV/VIS spektrofotometre kullanılarak 412 nm'de analiz edilmiştir. Çalışmada Testo 435-2 cihazı ile sıcaklık, karbondioksit, bağıl nem ve basınç değerleri ölçülmüş olup anemometre ile rüzgâr hızı belirlenmiştir. Ölçüm sonuçlarının değerlendirilmesinde yol gösterici olması için örnekleme yapılan evlerde, evlerin özellikleri hakkında hazırlanan bilgi formu ile ısıtıcı kullanımı, havalandırma, temizlik, zemin, tavan ve duvar kaplamaları, mutfak tipi, izolasyon malzemesi, ahşap eşyaların yaşı, evde sigara kullanımı vb. bilgiler kayıt altına alınmıştır. Taşınma öncesi iç ortam formaldehit değerleri 1,12 - 135,69 µg/m3**,** taşınma sonrası ise 12,67 - 124,24 µg/m3 olarak belirlenmiştir. Ayrıca taşınma öncesinde iç ortamda karbon dioksit 408,2 – 581,8 ppm, sıcaklık 6,9 – 23,7 °C, bağıl nem 26,3 – 80,3 % ve basınç 996,44 – 1024,26 hPa ve taşınma sonrasında ise iç ortamda karbondioksit 441,2 – 1670,4 ppm, sıcaklık 21,78 – 33,7 °C, bağıl nem 45,1 – %56,1 ve basınç 1010,8 – 1014,8 hPa olarak tespit edilmiştir. Dış ortam seviyeleri açısından taşınma öncesinde karbon dioksit 395,2 – 460,4 ppm, sıcaklık 4-25,2 °C, bağıl nem %36,8 – 84,1, basınç 996,14 – 1023,08 hPa, rüzgâr hızı 0,9 – 3,26 m/s ve taşınma sonrasında karbon dioksit 386,6 – 429 ppm, sıcaklık 22,6 – 30,0 °C, bağıl nem %29,0 – 54,8, basınç 1010,75 – 1020,7 ve rüzgâr hızı 0,9 – 2,8 m/s olarak gözlenmiştir. Formaldehit seviyelerinin evlerin özelliklerine göre değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ahşap yoğunluğu fazla olan evlerde formaldehit seviyelerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca örnekleme öncesi havalandırma yapılan evlerde formaldehit seviyeleri daha düşük bulunmuştur. Bu çalışmanın iç ortam formaldehit seviyelerinin ülke genelinde az araştırılması ve özellikle Çanakkale'de incelenmemiş olması sebebi ile özgün bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Formaldehit, Hava kirliliği, İç ortam hava kalitesi.

MİKROALGLERİN SIĞIR GÜBRESİNDEN BİYOGAZ ÜRETİMİNE ETKİSİ

Selin Cesur [1,*] & Nilgün Ayman Öz [2]

[1] Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Çevre Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
selincsr@hotmail.com

Özet

Günümüzde yaşanan enerji krizinin aşılması için kritik bir rol oynayan biyogaz üretiminde kullanılan; hayvansal ve bitkisel atıklar, arıtma çamurları, evsel katı atıklar gibi çeşitli hammaddeler yanında bu sistemlerin verimliliği ve sürekliliğini sağlamak için alternatif biyokütle kaynaklarının araştırılması önem arz etmektedir. Çeşitli sektörlerde kullanılan ve 'yeşil fabrikalar' olarak adlandırılan mikroalgler enerji sektöründe de dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmada, bir mikroalg türü olan Nannocloropsisin hayvan gübresinden biyogaz üretimine etkisi incelenerek alglerin alternatif bir biyokütle kaynağı olarak kullanımının araştırılması hedeflenmiştir. Çalışmada spesifik olarak bu mikroalgin seçilmesinin nedeni, diğer mikroalglerle karşılaştırıldığında yüksek lipit içeriğe sahip olduğunun literatürde belirtilmesidir. Mikroalglerin biyogaz üretimine etkisinin araştırılması için 250 ml hacminde altı kesikli anaerobik şartlarda reaktörler hazırlanmıştır. Reaktör düzeneği; karıştırıcılı ve sıcaklık kontrollü su banyosunun içine koyulan 250 mililitrelik özel yapım cam reaktörleri içermektedir. Anaerobik reaktörler 6.8-7.2 pH aralığında, 37 ºC sıcaklık ve 90 rpm karıştırma hızında çalıştırılmıştır. Reaktörlerde oluşan biyogaz Milligascounter (MGC) yardımı ile takip edilmiştir. Sığır gübresi bir çiftlikten, anaerobik aşı çamuru ise bir bira endüstrisinde bulunan anaerobik reaktörden alınarak numunelerde TKM (Toplam Katı Madde), TUKM (Toplam Uçucu Katı Madde) deneyleri yapılmıştır. Mikroalgler, Çevre Mühendisliği laboratuvarında bulunan alg havuzundan temin edilmiştir. Anaerobik aşı çamuru içeren reaktörlere gübre ve mikroalg farklı oranlarda (%40 mikroalg, %32 mikroalg, %22 mikroalg, %12 mikroalg) reaktördeki katı madde oranı yaklaşık %12 olacak şekilde eklenmiştir. Ayrıca sadece aşı çamuru, sadece alg ve sadece gübre içeren üç farklı kontrol reaktörü kurulmuştur. Reaktörler kurulduktan sonra anaerobik şartları sağlamak amacıyla reaktörlerden azot gazı geçirilerek reaktörlerde oluşan biyogaz miktarı yaklaşık bir ay boyunca izlenmiştir. Reaktörler içerisinde en fazla biyogaz %12 mikroalg içeren reaktörde elde edilmiştir. Bu çalışma mikroalglerin sığır gübresi ile birlikte biyogaz üretiminde kullanılabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sığır Gübresi, Biyogaz Üretimi, Mikroalg, Anaerobik Reaktör, Enerji

MİKROALGLERİN ARITMA ÇAMURLARINDAN BİYOGAZ ÜRETİMİNE ETKİSİ

Nihal Şenol Saygılı [1,*] & Nilgün Ayman Öz [2]

[1] Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Çevre Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
nsenol79@gmail.com

Özet

Enerji ihtiyacının büyük bir kısmını karşılayan fosil yakıtların giderek azalması ve çevreye olumsuz etkileri yenilenebilir enerjiye ilgiyi arttırmıştır. Yenilenebilir enerji kaynakları arasında olan biyogaz için gerek ekonomik gerekse çevre dostu alternatif biyokütle kaynaklarının araştırılmasına ihtiyaç vardır. Mikroalgler atıksu arıtımında kullanılan ve aynı zamanda biyogaz üretimi için kullanılabilecek önemli biyokütle kaynaklarındandır. Bu çalışmada, atıksu arıtma tesislerinde oluşan çamurunun biyogaz potansiyeli ve bir mikroalg olan Nannocloropsis'in arıtma çamurundan biyogaz üretimine etkisini incelemek amaçlanmıştır. Mikroalg olarak Nannocloropsis 'in seçilme nedeni, diğer mikroalg türleri ile karşılaştırıldığında yüksek lipit içeriğine sahip olmasıdır. Mikroalglerin biyogaz üretimine etkisinin araştırılması için 1000 ml hacminde beş kesikli anaerobik şartlarda reaktörler hazırlanmıştır. Anaerobik reaktörler 6.8-7.2 pH aralığında, 37 ºC sıcaklık ve 90 rpm karıştırma hızında çalıştırılmıştır. Reaktörlerde oluşan biyogaz Milligascounter (MGC) yardımı ile takip edilmiştir. Arıtma çamuru bir arıtma tesisinden, anaerobik aşı çamuru ise bir bira endüstrisinde bulunan anaerobik reaktörden alınarak numunelerde TKM (Toplam Katı Madde), TUKM (Toplam Uçucu Katı Madde) deneyleri yapılmıştır. Reaktörler, arıtma çamuru, alg ve anaerobik aşı çamurunun farklı oranlarda (%40 mikroalg, %32 mikroalg, %22 mikroalg) karıştırılması ile oluşturulmuştur. Katı madde oranları yaklaşık %12 olacak şekilde reaktörler beslenmiştir. Ayrıca sadece arıtma çamuru, sadece alg ve sadece aşı çamurundan oluşan üç farklı reaktör kurulmuştur. Reaktörler kurulduktan sonra anaerobik şartları sağlamak amacı ile reaktörlerden azot gazı geçirilerek reaktörlerde oluşan biyogaz miktarı yaklaşık bir ay boyunca izlenmiştir. Yapılan deneysel çalışma sonucunda reaktördeki mikroalg Nannocloropsis miktarı azaldıkça, biyogaz üretimde artış gözlenmiştir. Bu nedenle arıtma çamuru ve Nannocloropsis 'in birlikte fermantasyonunda kullanılan mikroalg oranlarının veya işletme şartlarının optimize edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada kullanılan mikroalg ile yapılacak sonraki araştırmalar, Nannochloropsis için ön arıtım veya daha düşük mikroalg oranlarının denenmesini içermelidir.

Anahtar Kelimeler: Arıtma Çamuru, Biyogaz Üretimi, Mikroalg, Anaerobik Reaktör

SYNTHESIS AND SOME PHYSICAL PROPERTIES OF POLY(AZOMETHINE)S CONTAINING BENZOPHENONE HYDRAZONE UNIT

Melike Yılmaz, İsmet Kaya

Kimya, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
mlkylmz_17@hotmail.com

Department of Chemistry, Faculty of Science, Çanakkale Onsekiz Mart University, TR-17020, Çanakkale, Turkiye

E-mail: ikaya@comu.edu.tr

Özet

Polymers containing conjugated pi system in their structure are used in many industrial areas due to their conductivity properties. An alternative to conjugated polymers can be polyazomethines or Schiff base polymers including azomethine linkages (-HC=N-) in the backbone. Condensation polymerization of diamines with dialdehydes or diketones resulted in polyazomethine synthesis with high yield and purity. Schiff base polymers (polyazomethines) have attracted the attention of researchers. Aromatic compounds containing hydroxyl and other functional groups in their structure are converted into macromolecules products from the combination of phenoxy-structured radical units in the presence of oxidants such as air, H2O2 and NaOCl in alkaline and acidic aqueous media or organic solvent [1, 2].

These types of poly(azomethine)s are used in many fields in industry because of they contain both phenyl unit and different functional groups in their structures. Since the phenyl units in the main chain give rigidity to the structure, the thermal stability of these types of polymers are quite good [3]. Schiff base compounds were synthesized from condensation reactions of ortho-vanillin, 5-bromo salicyl aldehyde and 4-hydroxy benzaldehyde with benzophenonehydrazone. The polymers containing imine bonding were synthesized via oxidative polycondensation by oxidants such as sodium hypochlorite, H2O2 or air [1]. The solubility tests of Schiff bases and polymers were performed in acetone, THF, chloroform, acetonitrile, methanol, ethyl acetate, hexane, DMF and DMSO.

Structures of synthesized Schiff bases and poly(azomethine)s were confirmed by FT-IR, UV-Vis, 1H-NMR, 13C-NMR measurements. Thermal properties of Schiff bases and poly(azomethine)s were determined by TGA-DTA and DSC techniques. Surface morphologies of poly(azomethine)s were determined by SEM measurements. The electrochemical and optical band gaps values of all compounds were determined from CV and UV-Vis measurements, respectively. Photoluminescence properties of the synthesized compounds were determined from spectrofluorophotometer measurements in solution forms in DMF. The number-average molecular weight (Mn), weight average molecular weight (Mw) and polydispersity index (PDI) values of the synthesized compounds were determined by the gel permeation chromatography.

Keywords: Poly(azomethine)s, optical band gap, oxidative polycondensation, thermal properties

KAZAN VE BUHAR SİSTEMLERİNDE ENERJİ VERİMLİLİĞİ

Hüseyin Murat Özcan [1,*] & Filiz Uğur Nigiz [2]

[1] Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - Enerji Kaynakları ve Yönetimi Anabilim Dalı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Kimya, Mühendisliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
h.muratozcan91@gmail.com

Özet

Birçok sanayi tesisinde ısıtma veya ısı enerjisi taşınması amaçlı olarak kazan ve buhar sistemleri kullanılmaktadır. Bu sistemlerin çalışması için genel olarak fosil yakıt gerekmektedir. Katı yakıt kategorisinde en genel kullanılan yakıt kömür, sıvı yakıt kategorisinde en genel kullanılan yakıt motorin ve fuel oil, gaz yakıt kategorisinde ise en genel kullanılan yakıt doğalgazdır. Bu yakıtlar bir kazanda yakılarak enerjisini başka bir taşıyıcıya (buhar, su, yağ) aktarır ve bu sayede büyük tesislerin içerisinde ısının taşınması sağlanır. Kullanılan kazanların kondisyonu ve taşıma sistemlerinin durumu bu işlem esnasında çok önemlidir. Sistemlerin tasarımı, kullanımı, kondisyonu ne kadar iyi olursa harcadıkları yakıt miktarı da o kadar az olacaktır, dolaylı olarak doğaya salınan egzoz gazı da bir o kadar temiz olacaktır. Çağımızın en büyük sorunlarından birisi olan küresel ısınma dolayısıyla yapılan tasarruflar genel bir kitleye yayıldığında çok etkili sonuçlar doğuracaktır. Kazanların temel elemanları brülörler, yanma odaları, sıcak-soğuk su sirkülasyonu yapan pompalar ve bacalardır. Bunun dışında kazan otomasyonunu sağlayacak farklı donanımlar da bulunmaktadır. Endüstriyel sistemlerde enerjinin sağlandığı kazanların tasarım ve işletimi sırasında kullandığı enerjiyi minimize ederek, yakıt çeşidinin değiştirerek, kazanlara tasarruf sağlayan ekipmanlar geliştirerek hem yakıttan tasarruf sağlamak hem de boşa giden enerjinin sisteme yeniden kazandırılmasını sağlayarak verimli bir kazan sistemi oluşturmak mümkündür. Bu çalışmada, Çanakkale'de bulunan bir işletmedeki kazan sistemi incelenmiş, kazanın daha verimli çalışmasını sağlayacak tasarım yöntemleri tartışılmıştır. Kazana eklenecek olan degazör, ekonomizer ve oksijen otomasyonu sayesinde yakıt tasarrufu sağlanabileceği görülmüştür. Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi BAP Birimi tarafından FYL-2021-3774 numaralı proje ile desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yanma verimi, kazan verimi, yakıt tasarrufu

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARDA AFET EĞİTİMİNİN DOĞAL AFET BİLİNCİNİN KAZANDIRILMASINA KATKISININ ÇANAKKALE'DE ARAŞTIRILMASI

Gizem Dündar Gökçe [1,*] & Sibel Menteşe [2]

[1] Doğal Afetlerin Risk Yönetimi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Department of Environmental Engineering, Çanakkale Onsekiz Mart University
gizemlidundar.94@gmail.com

Özet

Dünya genelinde ve ülkemiz özelinde geçmişten günümüze pek çok doğal afet yaşanmıştır ve yaşanmaya devam edecektir. Doğal afetler her yaştaki bireyi etkisi altına alarak maddi, manevi, psikolojik ve sosyal kayıplara uğratmaktadır. Çocuklar, kendilerini ifade etme yetenekleri yetişkinler kadar gelişmediği için afet sırasında ve sonrasında çeşitli zorluklar yaşamaktadır. Doğal afetlerin zararını en aza indirebilmek, afet bilincinin küçük yaştan itibaren kazandırılması ve gerekli önlemlerin alınması ile mümkün olabilir.

Çocuklar için en iyi öğrenme yolu yaparak ve yaşayarak öğrenmektir. Bu yüzden çalışmada, Çanakkale ilinin Merkez ilçesine bağlı okul öncesi eğitim veren bir kreşte 5-6 yaş grubu öğrenciler (4 sınıf) bu çalışmanın örneklemi olarak seçilmiştir. Bu çalışmada okul öncesi çağdaki kreş öğrencilerinin afet bilincinin gelişmesinde oyun ağırlıklı afet eğitiminin katkısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma temel olarak 3 aşamadan oluşmaktadır: *i)* çocukların eğitmenlere alışmasından sonra uygulanan ön-gözlem, *ii)* oyun-ağırlıklı afet eğitimi ve *iii)* afet eğitimi uygulamasından yaklaşık 15 gün sonra uygulanan son-gözlem. Doğal afetlerden deprem, sel ve (doğal) orman yangını bu çalışmada dikkate alınmıştır: Ayrıca, çocukların küçük yaşta herhangibir acil durum karşısında nasıl hareket etmeleri gerektiğinin bilincini kazandırmak için acil duurm müdahalesine yönelik de bir eğitim verilmiştir. Bu nedenle gözlem formundaki sorular üç doğal afet ve acil durumlar kapsamı ile sınırlandırılmıştır. Eğitim kapsamında doğal afetlerin insan kaynaklı olmadığı ve doğal afetlerin herhangi bir insan müdahalesi yapılarak başlamasının engellenemediği; ancak zararlarının alınabilecek bazı önlemler ile azaltılabileceği hususları özellikle pekiştirilmiştir. Ayrıca, bahsedilen doğal afetler sırasında ve sonrasında çocukların neler yapılabileceği de dramatize edilmiştir. Afet eğitimi öncesindeki öğrencilerin ön-gözlem skorları, eğitim sonrasındaki son-gözlem skorları ile karşılaştırılarak afet eğitiminin başarısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; öğrencilerin ön-gözlem skorlarının, son-gözlem skorlarından daha düşük olduğu görülmüştür. Bulunan bu fark istatistiksel olarak da anlamlıdır (p<0,05). Afet eğitiminin bu çalışmada elde edilen başarısı ışığında, okul öncesi dönemde olan çocuklara aşılanacak doğal afet bilincinin; yaşadığı afetin farkında, afete hazır, afet anında ne yapması gerektiğini bilen, dolayısı ile korkusu daha azalmış birey yetiştirme açısından oldukça faydalı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Acil durum, Afet eğitimi, Çanakkale, Deprem, Okul öncesi eğitim, Orman yangını, Sel.

TOPOĞRAFİK VE SİSMOLOJİK VS30 VERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI; BALIKESİR ÖRNEĞİ

Caner Tan [1,*] & Ali Osman Öncel [1]

[1] Jeofizik Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
caner46pc@gmail.com

Özet

Balıkesir şehir merkezinde topografik verilerden elde edilen Vs30 değeri ile jeofizik ölçümler sonucu elde edilen Vs30 verileri karşılaştırılarak olası uyumsuzlukları ve veri uygunlukları değerlendirilecektir.

Dünya yüzeyinin üstünden 30 m aşağıya doğru tüm tabakaların hız büyüklükleri ortalaması olarak bulunan kayma dalgası hızı (Vs30), deprem tehlikeleri için hem öngörücü hem de teşhis aracı olarak yer hareketi büyütmesini tahmin etmek için anahtar bir parametredir. Jeofizik Vs30 verisi hesaplanmasında belirli özel bir noktada seçilen TEK veri, İKİ farklı yöntemle analiz edilecek ve Vs30 analiz yöntemlerindeki farklılıklara bağlı olarak Vs30 büyüklüklerinde değişiklik olup olmadığı araştırılacaktır. Sismik saha koşullarıyla ilgili bilgilerin mevcudiyeti sadece Dünya çapında sınırlı yerlerde mevcuttur. Topoğrafik eğim değişikliğini bir araç olarak kullanarak Dünya'nın herhangi bir yerindeki sismik saha koşulları haritalarını türetmek için bir metodoloji tanımlayarak, olası risklerin ortaya çıkarılmasında hızlı bir öngörü aracı olarak kullanılabilmektedir. Topoğrafik veriler ile sonrasında yerinde ölçülerek elde edilen verilerin korale edilerek hızlı bir çözüm aracı olarak kullanılması en kötü deprem riski durumunun önceden tespitinde büyük fayda sağlayacaktır.

Balıkesir merkezde yapılacak olan çalışmalar sonucu elde edilecek veriler ışığında topografik eğimden elde edilen veriler ile araziden elde edilen veriler kullanılarak farkın değişiminin (Fark (%) = Vsj30 – Vst30) ortaya konulması ile deprem öncesi risk verilerine hızlı ve ulaşılabilir olması amaçlanmıştır. Çalışmada ayrıca ölçümle zaman alan işlemler topoğrafik eğimden faydalanılarak olası riskleri önceden ortaya koyma adına iyi bir çalışma örneği olacaktır. Topografik eğim haritasından elde edilen Vs30 haritaları, Dünya'da ve Balıkesir özelinde çok sayıda ilgili afet ve bilimsel tabanlı olasılık ve senaryo çalışmaları için pratik uygulamalara sahiptir. Yapılan çalışma ile toplumların olası afet riski öncesi bilgilere ulaşarak tehlikeler hakkında öngörüde bulunmasını sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Vs30, Topoğrafik Eğim, Balıkesir, Jeofizik

EV TEMİZLİK MALZEMELERİNİN UÇUCU ORGANİK BİLEŞİK EMİSYONLARINA ETKİSİNİN ORTAM HAVASINDA ARAŞTIRILMASI

Batuhan Baş [1,*] & Sibel Menteşe [2]

[1] Çevre Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Department of Environmental Engineering, Çanakkale Onsekiz Mart University
batuhan.bs.7@hotmail.com

Özet

Pek çok tüketici malzemesinin muhteviyatında bulunan uçucu organik bileşiklerin (UOB) evlerde yaygın olarak kullanılan temzilik malzemelerinden ortam havasına yayılan UOB emisyonlarına olan etkisinin araştırılması bu çalışmanın temel amacıdır. Bu kapsamda; ev temizlik malzemesi olarak dezenfektan, cam temizleyici, çamaşır suyu, bulaşık deterjanı, sıvı el sabunu, ahşap yüzey temizleyicisi, yüzey temizleyicisi, kireç çözücü ve kolonyanın standart temiz oda şartlarında UOB emisyonu yayma potansiyelleri araştırılmıştır. Standart temiz oda deneyinde kullanılan temizlik ürünlerinin seçiminde ise ülke çapında bilinen ve yaygın olan bir parekende satış firmasının kendi ismi altında ürettiği temizlik ürünleri tercih edilmiştir. Bu ürünlerin tercih edilmesinin sebebi, bilinen markalara göre fiyatının daha uygun olması dolayısıyla halkın önemli bir bölümü tarafından kullanılacağının kabul edilmesidir. Bu ürünlerden bazıları kullanım şekline göre saf halde veya saf su ile homojen olarak karıştırılarak bir beherin içerisinde standart temiz odada test edilmiştir. Yapılan standart temiz oda deneyleri 21±3 ºC sıcaklık ve %54±11 bağıl nem koşullarında 10,65 litre hacme sahip kübik bir cam odada yapılmıştır. Yapılan deneyin akış şeması şu şekildedir; *i)* standart temiz odanın boş haldeki UOB kompozisyonunun belirlenmesi, *ii)* standart temiz odaya temizlik malzemesinin konulmasının akabinde hava örneklemelerinin yapılması ve *iii)* temizlik malzemesinin standart odadan çıkarılmasını takiben odanın havasının örneklemesi. UOB örnekleme ve analiz aşamalarında US EPA Method TO17 kullanılmıştır. Özetle, seçici sorbentler içeren thermal desorpsiyon örnekleme tüplerine akış hızı düşük olan hava pompasıyla toplanan hava örnekleri Thermal Desorber ve Gaz Kromatografi cihazları kullanılarak analiz edilmiştir. Kromogramlardan elde edilen tekil UOB türlerinin ve toplam UOBlerin (TUOB) konsantrasyonu belirlenmişir (µg/m3). Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre; temizlik malzemelerinin genel olarak ortam havasındaki UOB düzeylerine katkısının olduğu; bu katkının kullanılan temizlik malzemesinin türüne ve içeriğine göre değişim gösterdiği; bazı temizlik malzmelerinde çok uçucu olan organik türler gözlenirken; bazılarında ise kaynama noktası görece daha yüksek türlerin gözlendiği belirlenmiştir.

Sonuç; önek olarak, el dezenfektanı için numunenin ortamda bekleme süresi arttıkça benzen konsantrasyonunda artış gözlenmiştir. Numune ortama konulup 4 dakikalık bekleme süresinden sonra 3 dakika örnekleme yapılması esnasında, ortamda benzen konsantrasyonu yükselmeye başlamıştır, ortamdan alınmadan yapılan 3 dakikalık 3 tane örnekleme sonucunda numune ortamda alınmadan maksimum düzeydeki konsantrasyonuna ulaşmıştır. Ortamdaki numune alındığında ise yapılan 2 örnekleme sonucunda ortamdaki benzen konsantrasyonunun doğru orantılı olacak şekilde azaldığı gözlemlenmiştir.

Ortamda Numune Bulunduğu Esnada Yapılan Örneklemeler;

Numunenin 1. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.0314 mg/ml

Numunenin 2. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.051 mg/ml

Numunenin 3. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.056 mg/ml

Ortamdan Numune Alındıktan Sonra Yapılan Örneklemeler;

Numunenin 1. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.045 mg/ml

Numunenin 2. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.042 mg/ml

Başka bir örnek olarak; Saf olarak ortama konulan çamaşır suyunda benzen konsantrasyonu yine aynı şekilde 3 dakikalık 3 tane örnekleme sonucunda, 3. Örnekleme da maksimum konsantrasyon seviyesine ulaşmış olup, ortamdan numune alındıktan sonra konsantrasyonunun doğru orantılı bir şekilde azaldığı gözlenmiştir

Ortamda Numune Bulunduğu Esnada Yapılan Örneklemeler;

Numunenin 1. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.039 mg/ml

Numunenin 2. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.051 mg/ml

Numunenin 3. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.0731 mg/ml

Ortamdan Numune Alındıktan Sonra Yapılan Örneklemeler;

Numunenin 1. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.063 mg/ml

Numunenin 2. Örneklemede gözlenen benzen konsantrasyonu: 0.049 mg/ml

Anahtar Kelimeler: İç ortam hava kalitesi, Temizlik malzemesi, Standart oda deneyi, Uçucu organik bileşikler.

BEYAZ PEYNİRDE BOZULMA ETKENİ MİKROORGANİZMALARIN TESPİTİ

Hakan Okay [1,*] & Nükhet Nilüfer Demirel Zorba [1]

[1] Gıda Mühendisliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
hokay18@gmail.com

Özet

Çanakkale iline bağlı Ezine, Bayramiç, Ayvacık ilçelerinin yer aldığı bölgeden 5 adet sağlam, 7 adet çeşitli renk, koku ve tekstür bozuklukları görülen peynir örnekleri, bölgede bu sorunları yaşayan üreticilerin destekleri ile toplanmıştır. Bu örneklerden literatürde daha önce renk, tat ve koku bozulmalarına sebep olarak gösterilmiş aerobik sporlu bakteri, anaerobik sporlu bakteri, Pseudomonas spp. Enterobactericiae, Laktik asit bakterileri, maya ve küf sayımları yapılmıştır. Peynirlerde asitlik, pH, tuz, kül, protein ve yağ analizleri gerçekleştirilmiş, koku, renk ve yapı bozulmaları görsel olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerden yola çıkarak sağlam ve bozuk peynirlerin özellikleri karşılaştırılmıştır. Yapılan mikrobiyolojik analizler sonucunda pembe renk bozukluğu olan peynirlerde anaerobik sporlu bakteri, laktik asit bakterisi sayılarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bazı renk kusuru görülen peynirlerde Pseudomonas spp. tespit edilmiştir. Hiçbir örnekte Enterobactericiae, küf ve arke'ye rastlanmamıştır. Yapılan kimyasal analizlerde tesktürel bozukluk ve pembelik görülen peynir örneklerinin pH değerler sağlam peynirlere göre daha düşük, kötü koku görülen peynir örneklerinin pH değerleri ise sağlam peynirlere göre daha yüksek belirlenmiştir. Kül miktarları tekstürel bozukluk ve pembelik gösteren peynirlerde daha düşük, kötü koku gözlemlenen peynirlerde ise daha yüksek belirlenmiştir. Tuz miktarları tekstür bozukluğu ve pembelik gösteren peynirlerde daha yüksek iken kötü koku ve siyah leke problemi gözlenen peynirlerde sağlam peynirlere kıyasla oldukça düşüktür. Yağ yüzdeleri tekstür ve pembelik gösteren peynirlerde daha yüksek iken, koku problemi olan peynirlerde daha düşüktür. Asitlik, kuru madde ve su aktivitesi analizleri sonucunda örnekler arasında fark gözlemlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Beyaz Peynir, Koku, Renk, Tat, Tekstür, Mikrobiyata, pH, Kül, Tuz, Yağ, Asitlik